Roland

E-68

INTELLIGENT KEYBOARD

NL Batterij niet weggooien, maar inleveren als KCA.

1 Inleiding

1.1 Welkom bij de E-68

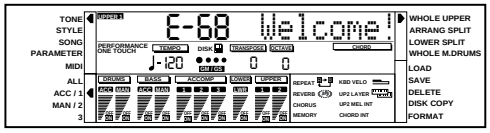

Bedankt dat u voor het Roland E-68 Intelligent Keyboard hebt gekozen. De naam Roland staat al sinds de introductie van de Intelligent Synthesizer Keyboards synoniem voor de best klinkende en meest "muzikale" keyboards op de markt.

De professionele klankkwaliteit en de uitstekende begeleidingen van de E-68 leveren eens te meer het bewijs dat u niet het meteen het duurste Roland instrument nodig hebt om veel plezier te beleven en uw favoriete muziek te spelen. Daar staan drie uitgesproken "familietrekjes" van Roland Intelligent Keyboard-familie garant voor: rijke, dynamische klanken, inspirerende begeleidingen en een waaier aan nuttige functies die de concurrentie het nakijken geeft.

Opmerking: Om verwarring te voorkomen gebruiken we vanaf nu het woord "knop" voor alle bedieningstoetsen op het frontpaneel, terwijl we het woord "toets" voorbehouden voor de klaviertoetsen.

Opmerking: Om een en ander zo duidelijk mogelijk voor te stellen beelden we steeds enkel de display-informatie af die in een bepaalde situatie relevant is (dus niet alle informatie die u op dat moment in het display kunt zien). Dat brengt u onmiddellijk bij het juiste display-item en bespaart onnodig puzzelwerk.

1.2 Voornaamste kenmerken

☛ **64 Music Styles**

Aan boord van de E-68 bevinden zich maar liefst *64 Music Styles* (automatische begeleidingen), waarmee u ieder denkbaar muziekgenre aankunt. Iedere Style bestaat uit vier begeleidingspatronen (Basic, Advanced, Original en Variation), twee Intro's, twee Endings en nog enkele andere patronen, zodat het totale aantal begeleidingen veel hoger ligt dan 64.

Bovendien krijgt u via TN-SC2 Style Cards toegang tot nog veel meer Styles (uw Roland verdeler weet hier meer over).

☛ **64 Performance geheugens**

Performance geheugens stellen u in staat om de weergave van Styles en Songs snel naar uw hand te zetten. U kunt er ook de instellingen van de knoppen op het frontpaneel in opslaan. Hebt u meer dan 64 geheugens nodig, dan kunt u de geheugeninhoud op diskette bewaren, zodat u deze later opnieuw kunt laden en intussen de interne geheugens voor iets anders kunt gebruiken.

☛ **Hoge "intelligentie"**

In de Chord Intelligent mode hoeft u enkel grondnoten te spelen om majeur akkoorden te horen (de Arranger doet namelijk de rest van het werk). Zelfs voor de meest complexe akkoorden volstaat het dat u de grondnoot met maximaal twee of drie toetsen aanvult.

☛ **Vier "One Touch" geheugens per Style**

Een One Touch geheugen bevat klank- en effectkeuzes voor een bepaalde Style. Met vier van die geheugens per Style beschikt de E-68 over voldoende variatie om u te ontslaan van de plicht om meteen zelf te programmeren, want misschien vindt u dat maar een vervelend karwei, dat een domper zet op uw inspiratie.

☛ **241 uitstekende klanken**

De E-68 bevat 241 klanken. De meeste daarvan zijn afkomstig uit de professionele Roland synthesizers en samplers. Hun aantal verzekert bovendien dat u voor ieder Style wel uit een paar geschikte klanken kunt kiezen.

☛ **2 digitale effecten**

Het al niet misse klankaanbod van de E-68 wordt volledig op smaak gebracht door de digitale Chorus en Reverb effecten.

☛ **Vier handige Keyboard Modes**

U kunt het klavier van de E-68 op vier manieren gebruiken: één klank over heel het klavier spelen (Whole Upper), rechts de melodie spelen en links de Arranger aansturen (Arranger Split), rechts de melodie spelen en links een bas- of akkoordbegeleiding (Lower Split) of drummen over het volledige klavier (Whole M.Drums).

☛ **Recorder**

De E-68 is veelzijdig genoeg om professionele opnames te maken. Zoals bij de meeste Roland instrumenten kunt u alles wat de Arranger doet opnemen en achteraf weergeven als een Standard MIDI File – op de E-68 of op een andere SMF-compatibele sequencer. Als u die laatste koppelt aan een GM/GS klankbron hoort u ook meteen de juiste klanken.

1.3 Uitpakken

Bij uw E-68 worden de volgende onderdelen geleverd. Controleer of deze allemaal in de verpakking aanwezig zijn. Is dat niet het geval, neem dan contact op met uw Roland verdeler.

- Deze handleiding.
- Een metalen muziekstandaard.
- Een AC adapter

1.4 Nuttige opties

① **DP-2, DP-6 of FS-5U voetschakelaar**

Op de SUSTAIN FOOTSWITCH ingang op het achterpaneel kunt u een (los verkrijgbare) DP-2, DP-6 of Boss FS-5U voetschakelaar aansluiten en als Hold pedaal gebruiken.

② **TN-SC2 Music Style Cards**

Met de Music Style kaarten (zie uw dealer) kunt u uw E-68 van nog meer Styles voorzien.

Inhoud

1. Inleiding, 2
1.1 Welkom bij de E-68, 2
1.2 Voornaamste kenmerken, 2
1.3 Uitpakken, 3
1.4 Nuttige opties, 3

2. Voorzorgsmaatregelen, 6

3. Aan de slag, 7
3.1 Installeren, 7
3.2 Demosongs, 7

4. Voorzieningen op de panelen, 8
4.1 Frontpaneel, 8
4.2 Achterpaneel, 11

5. Bediening, 12
5.1 Informatie in het display, 12
5.2 Function/Exit, 13

6. Realtime Parts, 14
6.1 Wat zijn Parts?, 14
Realtime gedeelte, 14
Arranger gedeelte, 14
6.2 Realtime Parts selecteren, 14
Upper2 stapelen, 15
Lower, M.Bass en M.Drums Parts spelen, 15
Keyboard Mode, 15
Splitpunten, 16
6.3 Manual Drums Part kiezen, 16
6.4 Tones kiezen voor de Realtime Parts, 16
Tones kiezen, 17
Variaties kiezen, 17
Tones kiezen voor de overige Parts, 18
Drum Set kiezen voor de M.Drums Part, 18
6.5 Speelhulpen, 18
Pitch Bend en Modulatie, 18
Transpose en Octave Up/Down, 19
Aanslaggevoeligheid van het klavier, 20
Sustainpedaal (Hold), 20
Master Tune (415.3~466.2), 20

7. Spelen met begeleiding - Arranger, 21
7.1 Arranger en Music Styles, 21
Arranger Parts, 22
Chord Intelligent, 23
Chord venster, 23
Bass Inversion, 23
Chord Memory, 23
Style Tempo, 24
7.2 Music Style functies, 24
Music Style starten, 24
Music Style stoppen, 24
Andere Style divisie kiezen, 25
Drumbegeleiding tijdens het spelenveranderen, 26
Andere nuttige Style weergavefuncties, 26
7.3 Music Styles kiezen, 27
Externe (Card) Styles gebruiken, 27

8. Instellingen opslaan en laden – Performance geheugens, 29
8.1 Instellingen opslaan in een Performance geheugen, 29
Write Protect, 29
Een Performance geheugen schrijven, 29
8.2 Performance geheugen kiezen, 30
Selectief laden van Performance instellingen (Style Hold), 31
8.3 Instellingen van het frontpaneel kiezen (CANCEL), 31

9. Recorder (GM/GS mode), 33
9.1 Song opnemen, 33
Vóór de opname, 33
Attentie opname..., 33
9.2 Song weergeven, 34
9.3 Song bewaren op diskette, 34
Diskette formateren, 34
Song wegschrijven, 35
9.4 Nuttige weergavefuncties voor de Recorder, 36
Tekstfunctie (Lyrics), 36
Voorspoelen, terugspoelen, en Reset, 36
Markers en weergavelussen, 36
9.5 Standard MIDI Files weergeven, 37
Song laden, 37
Song weergeven, 38
9.6 Spelen met een Standard MIDI File begeleiding (Minus One), 38
Het tempo van de Song veranderen, 38
Song Parts uitschakelen (Mute), 38
Over GM/GS, 39

10. Editen, 41
10.1 Editen via het frontpaneel, 41
Part Balance (Volume), 41
Effecten, 42

10.2 Editen via het Parameter menu, 43
Algemene werkwijze, 43
Parameters, 43

11. MIDI, 47

11.1 MIDI in het algemeen, 47
Wat er nodig is om MIDI data te zenden en te ontvangen, 47
MIDI-parameters editen (algemene werkwijze), 48
11.2 MIDI in de E-68 mode (GM/GS uit), 48
Ontvangst- (Rx) en zend- (Tx) kanalen, 48
MIDI datafilters, 50
Synchronisatieparameters, 51
11.3 MIDI in de Recorder mode (GM/GS aan), 53

12. Huishouding, 54

12.1 Disk mode, 54
Disk functies kiezen (algemene werkwijze), 54
Load Sng (Load Song), 54
Load Prf (Load Performance Memory Set), 55
Save Sng (Save Song) en Save Prf (Save Performance Set), 55
Del Song (Delete Song) en Del Prf (Delete Performance Memory Set), 56
DiskCopy (inhoud van een volledige diskette kopiëren), 57
Format, 58
12.2 E-68 initialiseren (Factory), 58

13. Specificaties, 59

14. Intelligente akkoorden, 60

15. Tones en Drum Sets, 62

16. MIDI implementatie, 63

17. Index, 65

2 Voorzorgsmaatregelen

Voeding

- Schakel de E-68 en de overige instrumenten altijd *uit* voordat u ze op elkaar aansluit.
- Sluit het netsnoer van de E-68 nooit aan op een stopcontact waar andere apparaten, die brom of ruis veroorzaken (b.v. dimmers, motoren enz.) of veel vermogen trekken, op zijn aangesloten.
- Let, bij het aansluiten van het netsnoer op het lichtnet, op het voltage.
- Plaats geen zware voorwerpen op het netsnoer en zorg dat er niemand over kan struikelen. Trek, bij het verbreken van de aansluiting op het lichtnet, altijd aan de stekker zelf en nooit aan het netsnoer om de draden niet te beschadigen.
- Als u de E-68 lange tijd niet wenst te gebruiken, verbreekt u best de aansluiting op het lichtnet.
- Het zou kunnen gebeuren dat de E-68 niet naar behoren werkt wanneer u hem onmiddellijk na uitschakelen weer inschakelt. Wacht dus telkens een paar seconden voordat u hem weer inschakelt.

Plaatsing

- Om problemen te vermijden, dient u de E-68 te beschermen tegen direct zonlicht, hitte, vochtigheid en stof.
- Plaats de E-68 niet te dicht in de buurt van een neonlicht, een fluorescerende lamp, een TV-toestel of ander, gelijkaardig materiaal dat enerzijds ruis door interferentie, en anderzijds allerlei fouten kan veroorzaken.
- Stel de E-68 niet bloot aan overmatige trillingen terwijl de disk drive werkt.

Onderhoud

- Gebruik, voor het reinigen van het instrument, enkel een zachte, droge of lichtjes bevochtigde doek. Om hardnekkig vuil te verwijderen, gebruikt u een neutraal reinigingsmiddel. Wrijf de E-68 daarna droog met een zachte doek.
- Gebruik nooit oplosmiddelen zoals bv. verfverdunners want deze kunnen de behuizing beschadigen.

Geheugenbatterij

- Dit apparaat is uitgerust met een batterij die ervoor zorgt dat de opgeslagen data ook na uitschakelen niet gewist worden. De levensduur van deze batterij bedraagt ongeveer 5 jaar. Het zou iets langer kunnen zijn, maar het verdient aanbeveling de batterij om de 5 jaar te laten vervangen.
- Probeer nooit zelf de geheugenbatterij te vervangen. Laat dit werk over aan de Roland hersteldienst. Denk eraan dat de data in het interne geheugen kunnen worden gewist. Dat is met name het geval als het geheugen of een daarmee samenhangend onderdeel wordt hersteld of niet meer werkt.

Andere voorzorgsmaatregelen

- Behandel de E-68 zachtjes.
- Laat geen voorwerpen (muntstukken, metalen draad enz.) of vloeistoffen (water, alcohol, sap enz.) in het inwendige terechtkomen.
- Neem contact op met de dichtstbijzijnde Roland hersteldienst voordat u de E-68 in het buitenland gebruikt.
- Als de E-68 niet naar behoren werkt, schakel hem dan onmiddellijk uit en neem contact op met uw dealer of de Roland hersteldienst.

Behandeling van diskettes

- Gebruik de drive nooit op vochtige plaatsen omdat een hoge vochtigheidsgraad de werking van de drive in de war kan brengen. Soms leidt dit zelf tot een beschadiging van de diskette.
- Wacht, wanneer u de E-68 van een koude plaats (bv. een auto) naar een warme brengt, ongeveer één uur voordat u de drive gebruikt.
- Verwijder de diskette nooit uit de drive wanneer de indicator van de drive oplicht.
- Haal de diskette uit de drive voordat de E-68 in- of uitschakelt.
- Diskettes zijn heel gevoelig voor vet en stof. Raak daarom nooit het magnetisch oppervlak aan en open nooit zelf het metalen klepje.
- Diskettes kunnen na verloop van tijd onleesbaar worden. Sla uw belangrijke data daarom altijd op twee verschillende floppies op en bewaar één van de twee op een veilige plaats.
- Stel uw floppies nooit bloot aan temperaturen beneden de 10° en boven de 50°C.
- Kleef altijd de bijgeleverde sticker op de daarvoor voorziene plaats en noteer er de inhoud van de floppy op om uw data zo snel mogelijk terug te kunnen vinden.

3 Aan de slag

3.1 Installeren

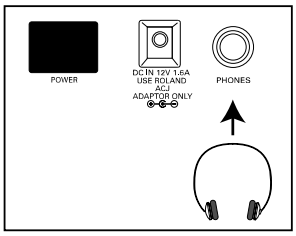

Dit gaat erg eenvoudig: het volstaat dat u de E-68 uit de verpakking haalt en de bijgeleverde adapter met een stopkontakt verbindt. Houd rekening met uw buren, vrienden en familie en gebruik een hoofdtelefoon als u 's avonds laat of 's morgens vroeg wilt spelen. Verbind de hoofdtelefoon (8~150Ω) met de PHONES aansluiting op het achterpaneel. Hierdoor schakelt u de luidsprekers van de E-68 uit.

3.2 Demosongs

De E-68 bevat 8 Tone demosongs en 8 Style demo's. We raden u aan deze nu te beluisteren. Dat geeft u onmiddellijk een idee van de klankrijkdom en de veelzijdigheid van uw nieuwe aanwinst. Om de demosongs te beluisteren doet u het volgende:

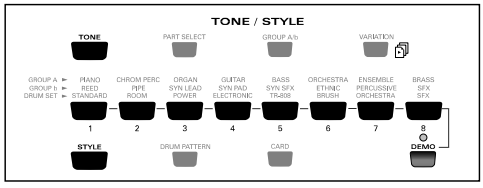

① **Druk op de [POWER] knop op het achterpaneel om de E-68 in te schakelen.**

② **Druk op de [DEMO] knop (de indicator licht op).**

Opmerking: U kunt de demo mode niet activeren door op de [DEMO] knop te drukken terwijl de Recorder of Arranger aan het opnemen/weergeven is. U moet eerst de weergave/opname stoppen en daarna op de [DEMO] knop drukken.

③ **Nu hebt u drie mogelijkheden:**

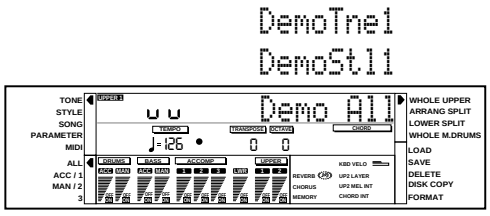

- U kunt alle Tone en Style demosongs beluisteren (Demo All). Is dat wat u wenst, ga dan naar stap (5).
- U kunt ook één *Tone* demosong beluisteren. Druk hiervoor op de [TONE] knop.
- U kunt ook één *Style* demosong beluisteren. Druk hiervoor op de [STYLE] knop.

④ **Kiest u de tweede of derde mogelijkheid, dan kunt u (zodra u in de Tone of Style mode bent beland) met de cijferknoppen in het TONE/STYLE gedeelte het gewenste stuk kiezen.**

⑤ **Druk op [START/STOP] om de weergave te starten.**

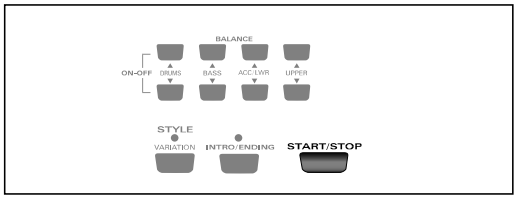

De demosong die u hebt geselecteerd wordt weergegeven. De weergave stopt automatisch aan het einde van de song. Ga terug naar stap (4) als u nog een andere demosong in dezelfde mode (Tone of Style) wilt beluisteren, of ga terug naar stap (3) als u een andere mode wilt kiezen.

⑥ **Druk nogmaals op [START/STOP] om de weergave te stoppen.**

Wacht daar echter mee tot aan het einde van het volgende hoofdstuk.

Opmerking: Deze demosongs zijn enkel voor uw persoonlijk gebruik. U mag ze niet ongeoorloofd kopiëren, publiek verspreiden of uitzenden.

Alle demosongs © 1996 door Roland Europe in samenwerking met Luigi Bruti en Roberto Lanciotti. Alle rechten voorbehouden.

4 Voorzieningen op de panelen

4.1 Frontpaneel

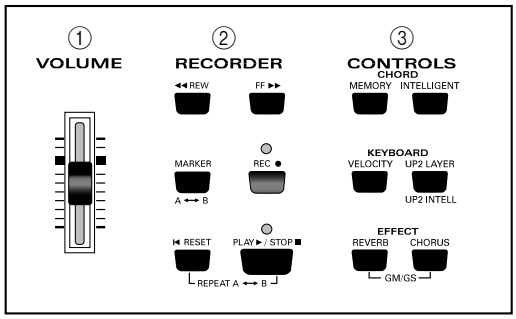

① **VOLUME regelaar**

Hiermee bepaalt u het uitgangsvolume van de E-68. Dat geldt zowel voor de STEREO OUTPUT R, L/MONO uitgangen als voor de PHONES uitgang.

② **RECORDER gedeelte**

Met de knoppen in dit gedeelte bedient u de ingebouwde Recorder (zie “Recorder (GM/GS mode)” op blz. 33).

③ **CONTROLS gedeelte**

De knoppen in dit gedeelte hebben geen indicators. Hun status kunt u echter aflezen in de rechter benedenhoek van het display: staat er geen symbool, dan is de functie uitgeschakeld. (met “Memory” wordt de Chord Memory functie bedoeld). Dit zijn de functies die u met de CONTROLS knoppen bedient:

CHORD MEMORY & INTELLIGENCE

Het gaat hier om functies van de Arranger. Druk op [CHORD MEMORY] als u wilt dat de Arranger (de automatische begeleiding) met het laatste akkoord dat u hebt gespeeld blijft doorgaan nadat u de toets(en) hebt losgelaten (bijvoorbeeld om een andere Style te kiezen, enz.).

Druk op [CHORD INTELLIGENT] om de *Chord Intelligent* functie in te schakelen. Deze functie houdt in dat u niet alle noten hoeft te spelen waaruit een akkoord is opgebouwd.

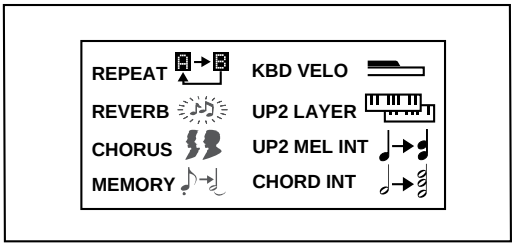

KEYBOARD VELOCITY & UPP2 LAYER/INTELL

Dit zijn Realtime Part functies. Met de [KEYBOARD VELOCITY] knop schakelt u de aanslaggevoeligheid van het klavier in en uit. Als u op de [UP2] knop drukt kunt u de melodie spelen met twee “op elkaar gestapelde” klanken (we noemen dit *Layering*). Door nogmaals op deze knop te drukken wijst u de Upper2 Part toe aan de Arranger. In dat geval voegt de E-68 een tweede stem toe aan de melodie die u speelt (*Melody Intelligence*).

EFFECT REVERB/CHORUS knoppen

Met deze knoppen schakelt u de overeenkomstige effecten in en uit. Door ze tegelijk in te drukken kiest of verlaat u de GM/GS mode.

④ **FUNCTION/EXIT knop**

Druk op deze knop om één van de vijf modes te kiezen (Tone, Style, Song, Parameter of MIDI). Deze knop dient ook om de Disk mode te verlaten nadat u iets hebt opgeslagen/geladen/geformateerd. U keert in die gevallen terug naar de mode waarin u zich bevondt voordat u op [DISK] hebt gedrukt.

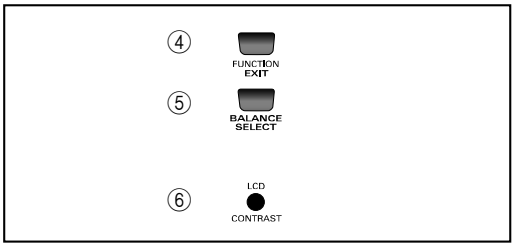

⑤ **BALANCE SELECT knop**

Met deze knop kiest u voor welke Part u met de BALANCE knoppen (zie hieronder) het volume wilt aanpassen.

⑥ **LCD CONTRAST regelaar**

Hiermee kunt u het contrast van het display aanpassen als dat moeilijk leesbaar is.

⑦ **Display**

Dit nieuwe display is één van de pronkstukjes van de E-68. Onze Roland ingenieurs hebben erg hun best gedaan om een display te ontwikkelen dat duidelijk en aangenaam om naar te kijken is.

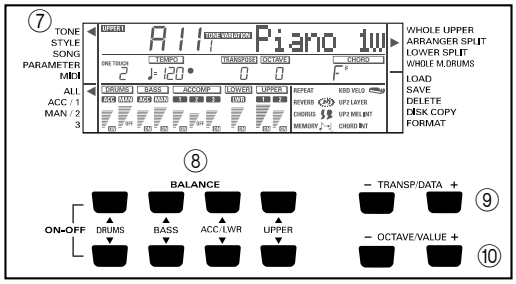

⑧ **BALANCE knoppen**

Met de BALANCE knoppen stelt u het volume van de individuele Parts in. Er zijn echter meer Parts dan BALANCE knoppen, dus moet u soms met de BALANCE SELECT knoppen kiezen van welke Parts u het volume wilt veranderen.

⑨ **TRANSP/DATA knoppen**

Hiermee kunt u het klavier transponeren als u iets in een andere toonaard wilt spelen (zie blz. 19). Daarnaast dienen deze knoppen om parameters te selecteren.

⑩ **OCTAVE/VALUE knoppen**

Met de OCTAVE/VALUE knoppen kunt u de Realtime Parts (behalve de M.Drums part) transponeren in stappen van een octaaf. Daarnaast dienen deze knoppen om de waarde te kiezen voor de parameter die u met de TRANSP/DATA knoppen hebt gekozen.

⑪ **KBD MODE knop**

Met deze knop kiest u tussen de vier Keyboard Modes van de E-68. In de afbeelding hierboven ziet u de namen van deze modes (op dit moment is Arranger Split geselecteerd).

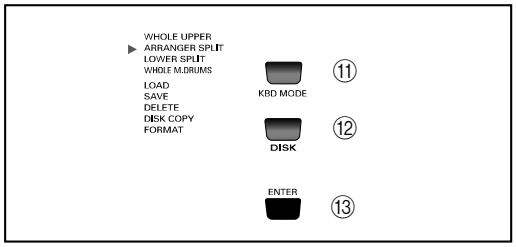

⑫ **DISK knop**

Hiermee kiest u functies die verband houden met de disk drive. Ook deze functies worden in het display afgebeeld (zie hiernaast).

⑬ **ENTER knop**

Druk op deze knop om bevestigend te antwoorden op een vraag in het display (bijvoorbeeld: “Sure?”).

⑭ **TONE/STYLE knoppen**

Met deze knoppen kiest u Tones (klanken) en Variations (variaties van die klanken) voor de Realtime Parts, alsook Music Styles (automatische begeleidingen). Houd er rekening mee dat de [GROUP A/b] knop enkel een functie heeft bij het kiezen van Tones. De reden is eenvoudig: er zijn twee groepen met Tones, terwijl er slechts één groep met Music Styles is.

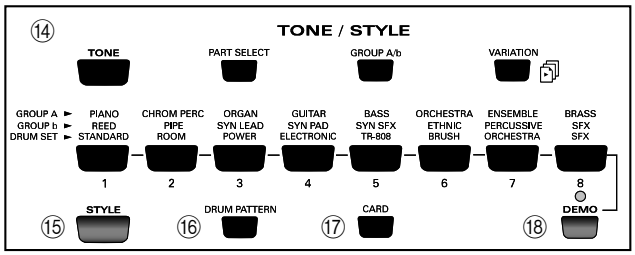

⑮ **STYLE knop**

Druk op deze knop als u met de TONE/STYLE cijferknoppen een Music Style wilt kiezen.

⑯ **DRUM PATTERN**

Met deze knop kunt u voor iedere Music Style kiezen uit vier mogelijke drum Patterns (patronen), die variëren in complexiteit. Kies een Pattern dat past bij de song die u wilt weergeven.

⑰ **CARD knop**

Deze knop verschaft u toegang tot de Music Styles op de TN-SC2 kaart (los verkrijgbaar) die u in de STYLE CARD sleuf hebt gestoken.

⑱ **DEMO knop**

Druk op deze knop als u de Tone en Style demo's van de E-68 wilt beluisteren.

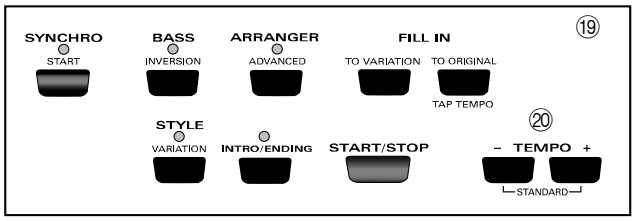

⑲ **Knoppen voor de besturing van de Arranger**

Met deze knoppen kiest u Music Style patronen (Intro, Ending, Fill-In's, enz.). Zie *Music Style functies* op blz. 24 Aangezien u deze patronen ook tijdens de weergave kunt kiezen hebben we deze knoppen een handig plaatsje boven het klavier gegeven.

⑳ **TEMPO knoppen**

Met deze knoppen past u het weergavetempo voor de Arranger of de Recorder aan.

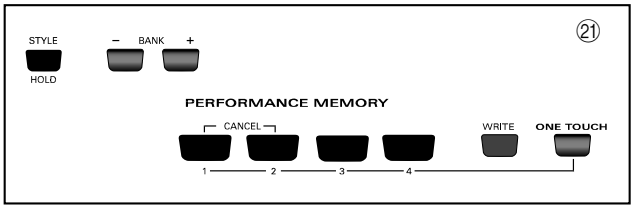

㉑ **PERFORMANCE MEMORY (/One Touch) gedeelte**

Met deze knoppen kunt u Performance geheugens (misschien zegt de naam *User Programs* u meer) kiezen.

Met de cijferknoppen kiest u het geheugennummer ([1]~[4]), terwijl u met de BANK [+][-] knoppen de groep (A of b) en de bank (1~8) kiest. Zie *Instellingen opslaan en laden – Performance geheugens* op blz. 29

Performance geheugens bevatten alle instellingen die u op het frontpaneel (Keyboard Mode, Arranger instellingen, Style keuze, tempo, enz.) en in de Parameter mode kunt maken.

Met de [ONE TOUCH] knop in combinatie met één van de PERFORMANCE MEMORY cijferknoppen kiest u automatische registraties (optimale klanken voor de Upper1 en 2 Parts, alsook effectinstellingen) voor iedere Music Style.

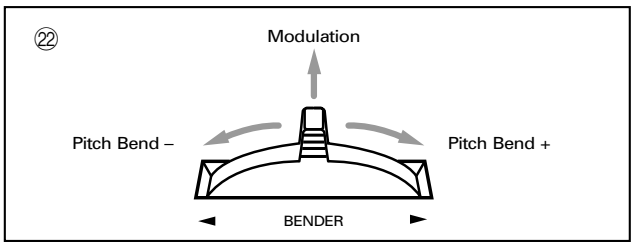

㉒ **Bender/Modulation hendel**

Met deze hendel kunt u tijdens het spelen de toonhoogte van de noten van een Realtime Part verbuigen of ze van vibrato voorzien. Zie *Pitch Bend en Modulatie* op blz. 18

4.2 Achterpaneel

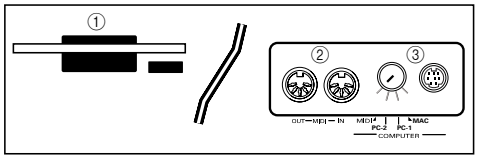

① **Disk drive**

Via de disk drive bewaart of laadt u Songs en Performance geheugens. U kunt hiervoor 2DD of 2HD diskettes gebruiken.

② **MIDI OUT en IN connectors**

Via deze connectors kunt u uw E-68 met andere MIDI-instrumenten verbinden. Zie *MIDI* op blz. 47

③ **COMPUTER schakelaar en connector**

Via deze connector kunt u de E-68 rechtstreeks met een computer (Apple Macintosh of IBM-PC compatible) verbinden. Dat levert dezelfde communicatiemogelijkheden op als de MIDI-connectors, maar spaart een MIDI-interface (voor uw computer) uit. De schakelaar dient om de juiste interface in functie van het computer-type te kiezen (PC-1/2=RS-232C, Mac=RS-422).

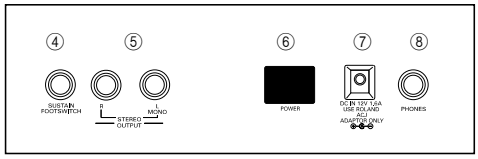

④ **SUSTAIN FOOTSWITCH connector**

Op deze ingang kunt u een (los verkrijgbare) DP-2 of DP-6 voetschakelaar aansluiten om de noten die u op het klavier speelt te laten doorklinken nadat u de toetsen hebt losgelaten.

⑤ **STEREO OUTPUT R, L/MONO aansluitingen**

Verbind deze uitgangen met de ingangen van uw stereo-versterker of mixer. Wilt u de E-68 in mono versterken, verbind dan enkel de L/MONO uitgang. Als u deze uitgangen verbindt wordt de interne versterking van de E-68 *niet* uitgeschakeld.

⑥ **POWER schakelaar**

Hiermee schakelt u de E-68 in en uit.

⑦ **DC IN 12V**

Op deze ingang moet u de bijgeleverde adapter aansluiten. Gebruik enkel de bijgeleverde Roland ACJ adapter. Door een andere adapter te gebruiken riskeert u uw E-68 te beschadigen.

⑧ **PHONES uitgang**

Op deze uitgang kunt u een stereo-hoofdtelefoon aansluiten. Die levert hetzelfde signaal als de stereo-lijnuitgangen. Zodra u een hoofdtelefoon aansluit wordt de interne versterking van de E-68 uitgeschakeld.

⑨ **STYLE CARD sleuf**

In deze sleuf kunt u los verkrijgbare TN-SC2 Music Style Cards steken om het aantal begeleidingen uit te breiden. Iedere TN-SC2 kaart bevat acht nieuwe Music Styles. Uw Roland dealer weet er meer over.

5 Bediening

Bij het ontwerpen van de E-68 hebben we rekening gehouden met u, de muzikant. Dat heeft ondermeer geresulteerd in het nieuw grafisch display. Dit biedt veel informatie op een duidelijk geordende manier en stelt u in staat om in een oogopslag alle instellingen van het frontpaneel te overzien.

Bij oudere Roland instrumenten moest u vaak het display en de indicators op de knoppen bekijken om te weten welke functie er precies geselecteerd was. Het nieuwe display bundelt al deze informatie op één plaats. Bovendien worden de meeste instellingen aangeduid door middel van intuïtieve iconen en symbolen. Op die manier grijpt u zelden naast de gewenste functie en kunt u zich beter op uw muziek concentreren.

5.1 Informatie in het display

Het display van de E-68 is onderverdeeld in verschillende secties. De meeste daarvan duiden aan of u bepaalde knoppen al dan niet hebt ingedrukt, terwijl andere de waarde aangeven die u voor een bepaalde functie hebt ingesteld.

Opmerking: Iconen die niet in het display verschijnen betekenen meestal dat de betreffende functies zijn uitgeschakeld of in de huidige context niet relevant zijn.

We gaan al die iconen in het display hier niet één voor één onder de loep nemen. U komt ze nog wel tegen als we de overeenkomstige functies bespreken.

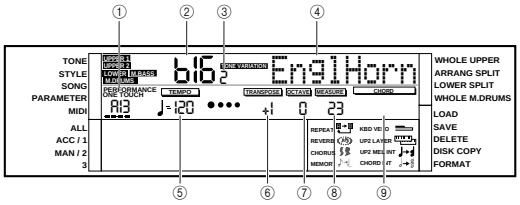

① **Performance/One Touch geheugen**

Hier wordt het nummer van het geselecteerde *Performance* of *One Touch* geheugen afgebeeld. Van dit soort geheugens kan er nooit meer dan één tegelijk actief zijn.

② **Tone/Part/Style nummer**

Afhankelijk van de mode waarin u zich bevindt (Standaard E-68 mode of GM/GS mode) wordt in dit veld het nummer van de Tone, Style of Part afgebeeld. De Tone waarvan het nummer en de naam worden afgebeeld is op dat moment toegewezen aan de huidig geselecteerde Realtime Part (waarvan de naam in de linker bovenhoek wordt afgebeeld). In de Parameter mode (zie blz. 43) wordt in dit veld de waarde van de huidig geselecteerde parameter afgebeeld (zie (4)).

③ **Variation/Drum Pattern**

In dit veld wordt het nummer afgebeeld van de Tone Variation of het Drum Pattern die/dat u hebt geselecteerd. In de Parameter mode beeldt dit veld de tientallen achter de komma af. Dat is onder andere het geval voor de Master Tune parameter.

④ **Naam van Tone/Style/Part/parameter**

In dit veld wordt de naam afgebeeld van de Tone, Style, Recorder Part of parameter die u hebt geselecteerd.

⑤ **Tempo veld**

In dit veld wordt het tempo afgebeeld voor de weergave van de Style of Recorder. De punten naast de tempowaarde knipperen in de maat van het geselecteerde tempo. Als u de weergave van een Style, Recorder of demosong stopt knippert enkel het eerste punt.

⑥ **Transpose veld**

In dit veld wordt het gekozen transpositie-interval afgebeeld. U kunt enkel Realtime parts (uitgezonderd de Manual Drums part) transponeren.

⑦ **Octave veld**

In dit veld wordt de octaafligging afgebeeld die u hebt gekozen voor de Realtime part waarvan de naam in de linker bovenhoek wordt afgebeeld (Upper1, Upper2, Lower of M.Bass; de M.Drums part kunt u niet verschuiven).

⑧ **Measure veld**

In dit veld wordt het nummer van de maat afgebeeld die de Recorder op dat moment weergeeft. Dat lukt enkel in de GM/GS mode – dus wanneer u de Recorder gebruikt.

⑨ **Chord Symbol venster**

In dit venster wordt de naam afgebeeld van het laatste akkoord dat u links van het splitpunt (in ARRNG SPLIT of LOWER SPLIT mode) hebt gespeeld. Met de afgebeelde informatie kan bijvoorbeeld de gitarist in uw groep zijn voordeel doen.

Tip: *Dit display kan ook nuttige diensten bewijzen als u tijdens het improviseren plots een reeks akkoorden vindt waarvan u een song wilt maken.*

Opmerking: Houd er rekening mee dat de afbeeldingen niet altijd alle waarden bevatten.

5.2 Function/Exit

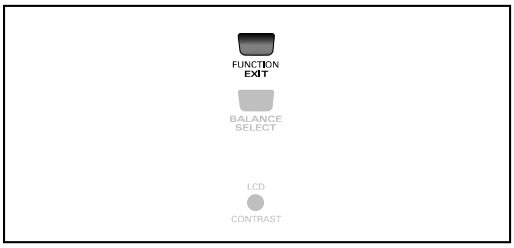

Door één of meerdere keren op de [FUNCTION/EXIT] knop te drukken kunt u soms verschillende modes kiezen (Tone, Style, Song, Parameter en MIDI).

6 Realtime Parts

6.1 Wat zijn Parts?

De E-68 is een *multitimbraal* instrument. Dit houdt in dat het verschillende klanken (*timbres*) tegelijk kan weergeven. Het instrument bestaat in feite uit twee delen:

Realtime gedeelte

Hiermee bedoelen we de Parts die u zelf kunt spelen. Een Part kunt u zien als een combinatie van een partij en een klank, die voor een bepaald doel (bijvoorbeeld melodie, solo, enz.) zijn bestemd. Op de E-68 gaat het om de volgende Parts:

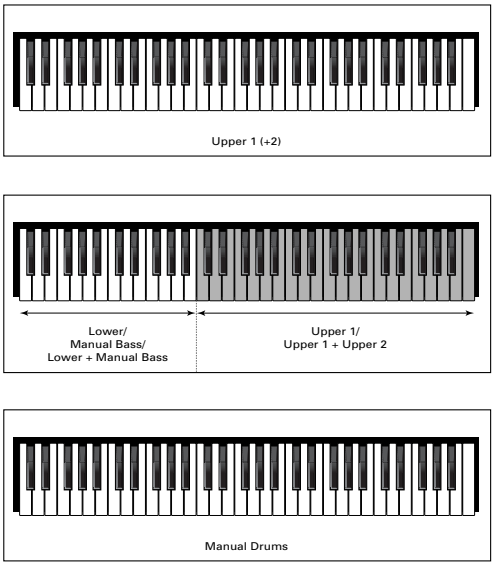

Upper1: Er is in feite weinig verschil tussen Upper1 en Upper2. Upper1 dient in principe om een melodie of solo te spelen.

Upper2: De klank van deze Part kunt u toevoegen aan Upper1, zodat u melodieën/solo's met gestapelde klanken kunt spelen. Daarnaast kunt u deze Part ook door de Arranger laten sturen. Die verzint dan een tweede stem bij de melodie die u speelt (we spreken dan van Melody Intelligence).

Lower: Deze Part dient om in de linkerhand akkoorden te spelen. Een typische toepassing is om hiermee een strijkerstapijt te leggen onder de melodie die u met de rechterhand speelt. Het spreekt vanzelf dat u de Lower Part enkel hoeft te activeren als u de akkoorden in de linkerhand met een andere klank als de Upper Part(s) wilt spelen.

Manual Bass: Zoals de naam reeds aangeeft is deze Part bedoeld om baslijnen te spelen. Kies deze Part als u het baswerk niet aan de Arranger wilt overlaten.

Manual Drums: Deze Part wijkt af van de overige Realtime Parts in die zin dat u voor deze Part enkel Drum Sets kunt selecteren. Deze Part moet u kiezen als u zin hebt om op het klavier te "drummen".

Voor elk van de hier besproken Parts kan uw E-68 een andere klank (Tone) laten horen. Voor de M.Drums Part kunnen dat enkel Drum Sets zijn, terwijl het voor de overige Parts (Upper1, Upper2, Lower, M.Bass) alles behalve Drum Sets kunnen zijn.

Arranger gedeelte

In dit gedeelte zijn de Parts ondergebracht die de E-68 zelf speelt (zie blz. 21).

6.2 Realtime Parts selecteren

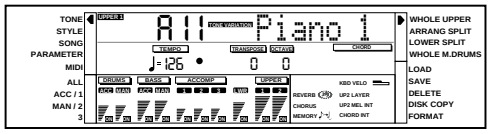

Als u de E-68 inschakelt, wordt automatisch de Upper1 Part gekozen en toegewezen aan het volledige klavier. Verder wordt voor deze Part automatisch de Tone "A11 Piano 1" geselecteerd.

Het UPPER1 veld verschijnt in de linker bovenhoek van het display, terwijl rechts in het display "WHOLE UPPER" wordt voorafgegaan door een pijltje.

U kunt de Upper1 Part eventueel uitschakelen door tegelijk op de twee Balance UPPER ▲ ▼ knoppen te drukken. U hoort dan geen geluid meer voor die Part.

Upper2 stapelen

Laten we de Upper2 Part nu selecteren:

① **Druk op Keyboard [UP2 LAYER] om de Upper2 Part te activeren.**

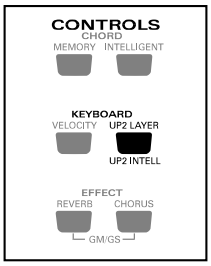

Naast UP2 LAYER in het display verschijnt nu de Layer icoon (*Layer* betekent *stapel*).

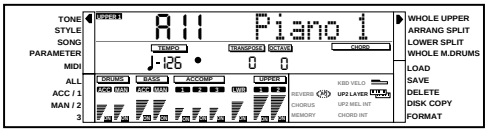

Lower, M.Bass en M.Drums Parts spelen

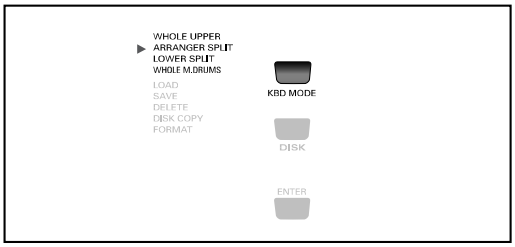

Met de [KBD MODE] kiest u welke Realtime Parts u wilt spelen. Zo kunt u in de Lower Split mode de Lower en/of M.Bass Parts spelen.

Keyboard Mode

① **Whole Upper**

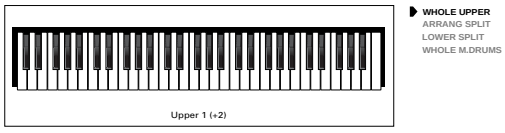

Druk op de [KDB MODE] knop tot het pijltje naast WHOLE UPPER staat. U kunt nu de Upper1 en Upper2 Parts over het volledige klavier spelen.

Als u in deze mode op [START/STOP] drukt hoort u enkel de drum- en percussiepartijen (ACC DRUMS) van de Arranger. Deze laatste fungeert in dit geval dus als drummachine.

② **Arrang Split**

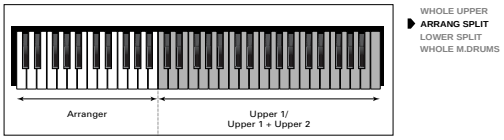

In de ARRANG SPLIT mode wordt het klavier in twee delen verdeeld. Het punt waar het ene deel in het andere overgaat noemen we het *splitpunt*. Met de toetsen rechts van het splitpunt kunt u de Upper1 (en Upper2) Part bespelen, terwijl u met de linkerhand de Arranger kunt aansturen (zie “Spelen met begeleiding - Arranger” op blz. 21).

③ **Lower Split**

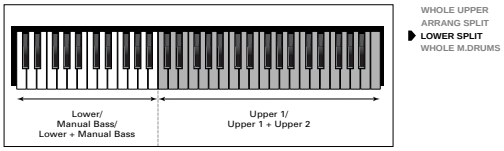

Deze mode moet u kiezen als u rechts de melodie wilt spelen en daar in de linkerhand akkoorden of baslijnen met een andere klank aan wilt toevoegen.

Als u in deze mode op [START/STOP] drukt hoort u enkel de drum- en percussiepartijen (ACC DRUMS) van de Arranger. Deze laatste fungeert in dit geval dus als drummachine.

In deze mode kunt u ook gebruik maken van de SYNCHRO [START] (zie blz. 24), DRUM PATTERN [1]~[4] (zie blz. 26), UP2 Intelligent (zie blz. 27) en Chord Memory (zie blz. 23) functie.

Opmerking: De Manual Bass part is monofoon en geeft normaal de grondnoot weer van het akkoord dat u speelt. Drukt u echter op de [BASS INVERSION] knop, dan geeft deze Part de laagste noot weer die u aanslaat (wat niet noodzakelijk de grondnoot van het akkoord is).

④ **Whole M.Drums**

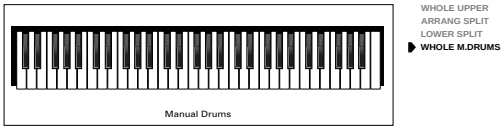

In de WHOLE M.DRUMS mode zit onder iedere klaviertoets van de E-68 een andere drum- of percussieklank. Dat maakt dit de aangewezen keuze om mee te drummen met een song uit de Recorder.

Splitpunten

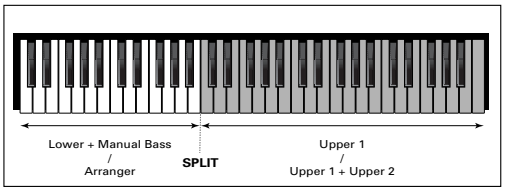

We komen nog even terug op de twee “Split” modes van daarnet (Arrang Split en Lower Split). U kunt voor elk van deze modes zelf het splitpunt bepalen (ArrSplit en LwrSplit). Dat gaat als volgt:

① **Druk op de [FUNCTION/EXIT] knop om naar de Parameter mode te gaan.**

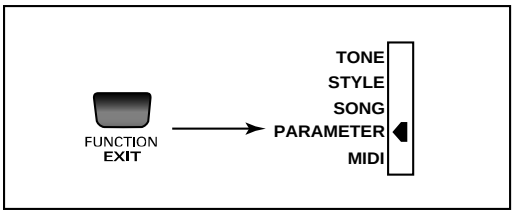

② **Kies met de TRANSP/DATA [+]/[–] knoppen of u ArrSplit of LwrSplit wilt instellen.**

De relevante vensters in het display zien er nu uit zoals op de afbeelding.

③ **Stel met de OCTAVE/VALUE [+]/[–] knoppen de gewenste waarde in.**

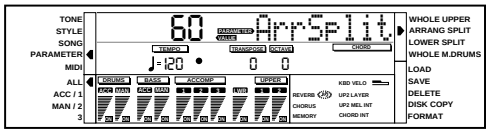

Het instelbereik gaat van 48 (C3)~84 (C4). De standaardinstelling is 60 (C4).

Als u nu nogmaals op TRANSP/DATA [+] drukt kunt u met de OCTAVE/VALUE [+]/[–] knoppen het splitpunt van de Lower Split mode instellen.

④ **Druk op [FUNCTION/EXIT] tot u zich opnieuw in de Tone mode bevindt (deze wordt aangeduid door een “√” symbool).**

Opmerking: Bent u tevreden met de ingestelde splitpunten, sla ze dan op in een Performance geheugen (zie blz. 29).

6.3 Manual Drums Part kiezen

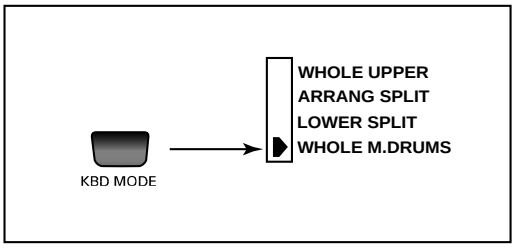

Druk op de [KBD MODE] knop om de WHOLE M.DRUMS mode te kiezen. Over het klavier verdeeld kunt u nu een reeks drum- en percussieklanken spelen (zo’n verzameling klanken noemen we een *Drum Set*). Zolang u in de WHOLE M.DRUMS mode werkt, blijven de overige Realtime Parts (Upper1, Upper2, Lower en M.Bass) onbeschikbaar. Ook de Arranger blijft werkloos.

In tegenstelling tot de overige Realtime Parts zit er bij de M.Drums Part onder iedere toets een andere klank. Drukt u bijvoorbeeld op C2 (de uiterst linkse C), dan hoort u een basdrum. Drukt u op D2, (de D rechts van C2) dan hoort u een snare, enzovoort (zie afbeelding). Melodieën spelen is er in de WHOLE M.DRUMS mode dus niet bij.

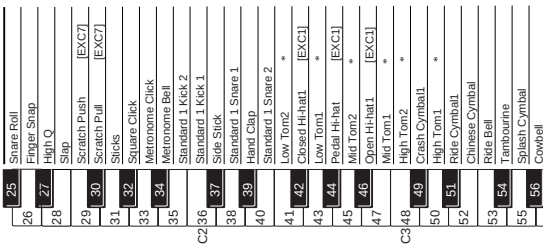

6.4 Tones kiezen voor de Realtime Parts

De E-68 heeft 241 Tones aan boord, die volgens de onderstaande hiërarchie zijn gerangschikt:

Groepen (A, b): Dit is de hoogste trap in de hiërarchie. Iedere groep bevat elk van de volgende trappen.

Banken (1~8): Banken zijn “instrumentfamilies” (zoals Piano, Chromatic Percussion, Organ, Guitar, enz.). Individuele instrumenten binnen een bank kiest u met de volgende onderverdelingen.

Nummers (1~8): Dit zijn de individuele instrumenten binnen een bepaalde familie (bijvoorbeeld: Organ 1, Organ 2, enz. in de Organ bank).

Variaties (1~…): Dit zijn klanken die verwant zijn met een bepaald instrument uit een bepaalde familie (bijvoorbeeld: "gedempte trompet" is een variatie van het instrument "trompet" uit de groep "koperblazers". Let wel: Variaties zijn enkel beschikbaar voor Tones die vergezeld gaan van een "®".

Tones kiezen

TONE GROUP A

PIANO	CHR PERC	ORGAN	GUITAR	BASS	ORCHESTRA	ENSEMBLE	BRASS
11▶PIANO 1	21 CELESTA	31▶ORGAN 1	41▶NYLON	51 ACOUSTIC	61▶VIOLIN	71▶STRINGS	81▶TRUMPET
12▶PIANO 2	22 GLOCK	32▶ORGAN 2	42▶STEEL	52 FINGERED	62 VIOLA	72 SLOSTRING	82▶TROMBONE
13▶PIANO 3	23 MUSICBOX	33 ORGAN 3	43▶JAZZ	53 PICKED	63 CELLO	73▶SYNSTR 1	83 TUBA
14▶HONKY TONK	24▶VIBPHONE	34▶CHURCH 1	44▶CLEAN	54 FRETLESS	64 CONTRBAS	74 SYNSTR 2	84 MUTETRMP
15▶ELECTR 1	25▶MARIMBA	35 REED	45▶MUTED	55 SLAP 1	65 TREMOLO	75▶CHOIRAHS	85▶FRHORN
16▶ELECTR 2	26 XYLOPHONE	36▶ACCORDION	46 OVERDRIVE	56 SLAP 2	66 PIZZICATO	76 VOICEOHS	86▶SECTION
17▶HARPSICH	27▶TUBEBELL	37▶HARMON	47▶LEAD	57▶SYNTH 1	67 HARP	77 SYNVOX	87▶SYNTH 1
18 CLAV	28 SANTUR	38 BANDNEON	48▶HARMONIC	58▶SYNTH 2	68 TIMPANI	78 ORCHEHIT	88▶SYNTH 2

TONE GROUP b

REED	PIPE	SYN LEAD	SYN PAD	SYN SFX	ETHNIC	PERCUSSIVE	SFX
11 SOPRASAX	21 PICCOLO	31▶SQUARE	41 FANTASIA	51 ICE RAIN	61▶SITAR	71 TNKLBELL	81▶GUITNOISE
12▶ALTOSAX	22 FLUTE	32▶SAW	42 WARMPAD	52 SND TRACK	62 BANJO	72 AGOGO	82▶BRETNOISE
13▶TENORSAX	23 RECORDER	33 CALLIOPE	43 POLYSYNT	53▶CRYSTAL	63 SHAMISEN	73 STEELDRM	83▶SEASHORE
14 BARITSAX	24 PANFLUTE	34 CHIFFER	44 SPACEVOX	54 ATMSPHER	64▶KOTO	74▶WOODBLCK	84▶BIRDS
15 OBOE	25 BOTTLBLOW	35 CHARANG	45 BOWGLASS	55 BRIGHTNS	65 KALIMBA	75▶TAIKO	85▶TELEPHON
16 ENGLHORN	26 SHAKU	36 SOLOVOX	46 METALPAD	56 GOBLIN	66 BAG PIPE	76▶MELODTOM	86▶HELICOPT
17 BASSOON	27 WHISTLE	37 5 TH SAW	47 HALOPAD	57▶ECHODROP	67 FIDDLE	77▶SYNDRUM	87▶APPLAUSE
18 CLARINET	28 OCARINA	38 BASSLEAD	48 SWEEPPAD	58 STARTHEM	68 SHANAI	78 REVCYMBL	88▶GUNSHOT

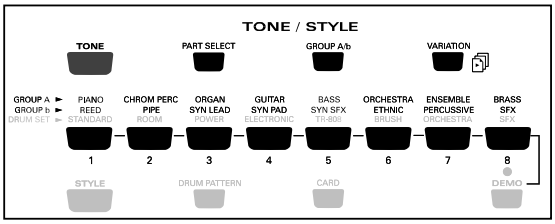

Volg de onderstaande werkwijze om een Tone te kiezen voor een Realtime Part:

① **Druk op de [TONE] knop.**

Laten we als voorbeeld Tone b32 (Saw Wave) voor de Upper1 Part kiezen.

② **Druk op [PART SELECT] om de Part te kiezen waaraan u een Tone wilt toewijzen.**

De naam van de geselecteerde Part verschijnt in de linker bovenhoek van het display. Druk nogmaals op [PART SELECT] als u een andere Part wilt kiezen (kies voor ons voorbeeld Upper1).

③ **Druk op de [GROUP A/b] knop om groep A of b te kiezen.**

Opmerking: Zodra u op de [GROUP A/b] knop drukt kiest de E-68 de Tone met hetzelfde nummer als de laatste Tone die u in de vorige groep had gekozen. Bijvoorbeeld: u hebt op dit moment Tone A12 geselecteerd. Drukt u nu op [GROUP A/b], dan komt u automatisch bij Tone b12 terecht. Maar misschien wilde u rechtstreeks naar een andere Tone in die groep gaan. Die kunt u nu nog wel kiezen, maar het wordt dan wel een beetje slordig, aangezien die "ongewenste" Tone er nog tussenzit. Om Tones te kiezen tijdens het spelen is deze werkwijze daarom niet aan te raden. U kunt beter de Tone die u op een bepaald punt nodig hebt in een Performance geheugen (zie blz. 29) schrijven en tijdens het spelen dit geheugen kiezen.

④ **Druk op een cijferknop om de gewenste bank te selecteren (druk voor ons voorbeeld op [3]).**

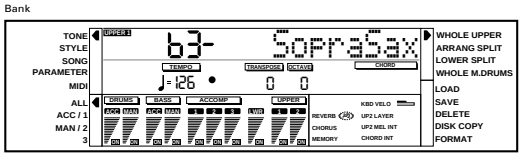

⑤ **Druk nogmaals op een cijferknop om het gewenste nummer in die bank te selecteren (druk voor ons voorbeeld op [2]).**

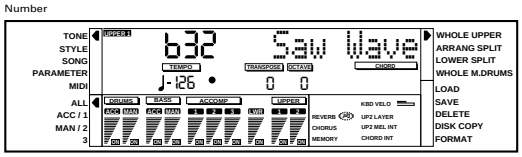

Voorgeprogrammeerde Tones/Drum Set in de Arranger (E-68) mode:

Upper 1: A11 Piano 1
Upper 2: A15 Detune EP1
Lower: A72 Slow Strings
MDR: 1 Standard

Opmerking: U kunt gelijk welke Tone kiezen voor de Realtime Parts (Upper1, Upper2 en Lower). Dat geldt ook voor de M.Bass Part, maar bedenk wel dat deze monofoon is.

Opmerking: Om een andere bank binnen dezelfde groep te kiezen volstaat het dat u een cijferknop indrukt (gevolgd door door dezelfde of een andere cijferknop om de gewenste Tone binnen die bank te kiezen). De [GROUP A/b] knop hoeft u enkel in te drukken als u naar een andere groep wilt gaan.

Variaties kiezen

Voor heel wat Tones in de E-68 zijn er nog een reeks verwante alternatieven beschikbaar. We noemen dit *Variaties*. Variaties kunt u kiezen voor Tones die in de lijst boven het display worden voorafgegaan door een "®". U wilt waarschijnlijk wel eens weten hoe die Variaties klinken, laten we daarom een Variatie kiezen voor de Saw Tone (b32).

① **Als u niet weet welke Variatie u moet kiezen.**

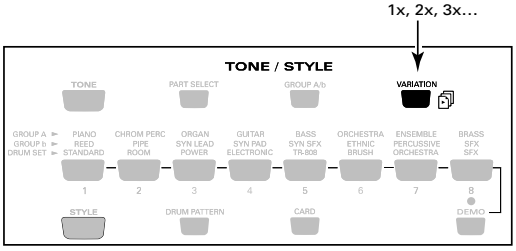

Druk op de [VARIATION] knop om eerste Variatie te kiezen. Druk nogmaals om de volgende te kiezen, enz.

In het display verschijnt het TONE VARIATION veld, vergezeld van een klein nummer. Dat nummer geeft aan welke Variatie u hebt geselecteerd.

② **U weet exact welke Variatie u wilt hebben.**

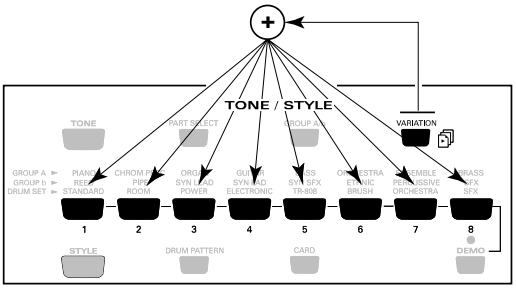

Houd [VARIATION] ingedrukt en druk op de TONE/STYLE cijferknop die overeenkomt met de gewenste Variatie.

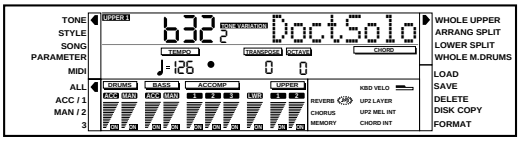

③ **Om terug te keren naar de "hoofd"-Tone houdt u [VARIATION] ingedrukt en drukt u op de cijferknop van de geselecteerde Variatie.**

Opmerking: Aan het einde van deze handleiding vindt u een overzicht van alle 241 klanken en Drum Sets.

Opmerking: Het aantal Variaties per Tone is niet steeds gelijk. Het kunnen er maximaal 8 zijn, maar in een aantal gevallen is het er maar 1 of zelfs geen.

Opmerking: De Tone en Variatie die u voor een Realtime Part kiest kunt u opslaan in een Performance geheugen. Het voordeel hiervan is dat u tijdens het spelen enkel het betreffende geheugen hoeft te kiezen om de gewenste klanken, alsook tal van andere parameterinstellingen op te roepen.

Tones kiezen voor de overige Parts

Om Tones te kiezen voor de overige Realtime Parts (Upper2, Lower, M.Bass) moet u eerst met de [PART SELECT] knop de gewenste Part kiezen en vervolgens terugkeren naar stap (3) op blz. 17. Hoort u de gewenste Part niet wanneer u op het klavier speelt, zie dan "Realtime Parts selecteren" op blz. 14.

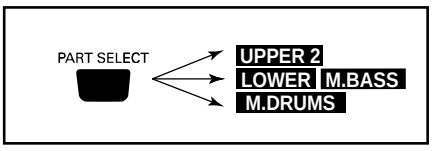

Opmerking: Onder "Effecten" op blz. 42 leest u hoe u de geselecteerde Tones van effecten kunt voorzien.

Drum Set kiezen voor de M.Drums Part

Volg de onderstaande werkwijze als u Drum Sets wilt kiezen voor de M.Drums Part:

① **Wijs met de [KBD MODE] knop de M.Drums Part toe aan het klavier.**

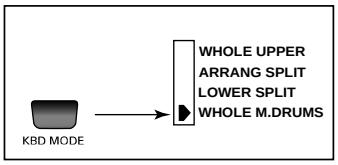

② **Kies met [PART SELECT] de M.Drums Part (om ze te editen).**

③ **Druk op een cijferknop om de gewenste Drum Set te selecteren.**

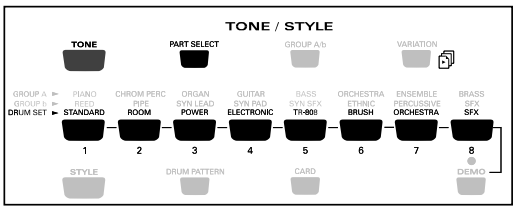

Opmerking: De Tones en Drum Set die u kiest kunt u (samen met nog heel wat andere instellingen) opslaan in een Performance geheugen (zie blz. 29). Dat kunt u best doen nadat u voor alle Parts een Tone/Drum Set hebt gekozen.

6.5 Speelhulpen

Uw E-68 is voorzien van een hele reeks speelhulpen en functies die wat meer leven kunnen brengen in hetgeen u op het klavier speelt.

Pitch Bend en Modulatie

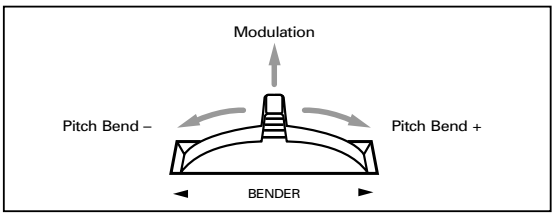

Beweeg de BENDER/MODULATIE hendel naar rechts om de toonhoogte van de noten die u speelt omhoog te buigen, of naar links om deze toonhoogte omlaag te buigen. Laat de hendel los om terug te keren naar de standaardtoonhoogte.

Druk de hendel van u weg om de noten die u speelt van vibrato te voorzien. Laat de hendel weer los zodra u wilt dat de vibrato ophoudt.

Opmerking: Het Pitch Bend bereik (het toonhoogte-interval dat u hoort wanneer u de hendel helemaal naar links of naar rechts buigt) bedraagt op dit moment 2 halve tonen. U kunt dit aanpassen, (zie “PB Range (Pitch Bend bereik)” op blz. 44).

Opmerking: Pitch Bend, Modulatie en Sustain commando’s gelden enkel voor de Upper1 en Upper2 Parts (voor zover deze actief zijn). Behalve in de WHOLE M.DRUMS mode, daarin wordt enkel de Manual Drums Part beïnvloed door deze commando’s.

Transpose en Octave Up/Down

Transpose (-11~11)

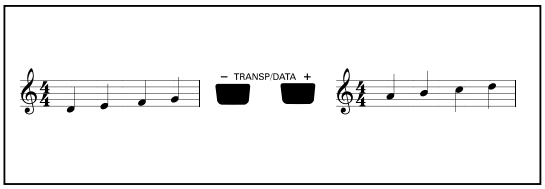

De Transpose functie laat toe om uw muziek in gelijk welke toonaard spelen, zonder dat u daarbij een andere vingerzetting moet gebruiken. Op die manier kunt u een nummer dat in een moeilijke toonaard (eentje met veel kruisen of mollen) staat transponeren naar een toonaard die gemakkelijker te spelen is, of u kunt een toonaard kiezen die beter past bij het stembereik van de zanger(es) waarmee u werkt.

Opmerking: De Transpose parameter werkt op alle Parts, behalve de MDR (Manual Drums) en ADR (Accompaniment Drums) Parts.

① **Druk op TRANSP/DATA [+] om het klavier hoger te transponeren.**

② **Druk op TRANSP/DATA [–] om het klavier omlaag te transponeren.**

Bij iedere druk op één van deze knoppen gaat u een halve toon naar omhoog/omlaag. Wilt u bijvoorbeeld naar de toonaard G transponeren, druk dan zeven keer op TRANSP/DATA [+] (of vijf keer op TRANSP/DATA [–]).

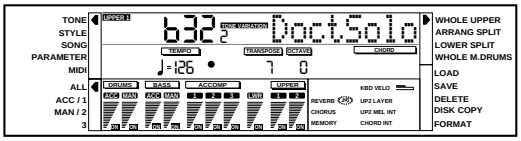

Het Transpose interval dat u kiest wordt afgebeeld in het display.

③ **Druk tegelijk op de twee TRANSP/DATA [+]/[–] knoppen om de transpositie uit te schakelen.**

Opmerking: De E-68 heeft ook nog een parameter aan boord waarmee u kunt bepalen wat er allemaal wordt getransponeerd. Zie *TrpMode (Transpose Mode)* op blz. 44

Opmerking: De MDR en ADR Parts worden nooit getransponeerd. Dat heeft ook geen zin, want het zou alleen maar tot gevolg hebben dat u plots andere toetsen moet indrukken om bepaalde percussieklanken te spelen.

Tip: *U kunt de instelling van deze parameter opslaan in een Performance geheugen (zie blz. 29).*

Octave Up/Down (-1~1)

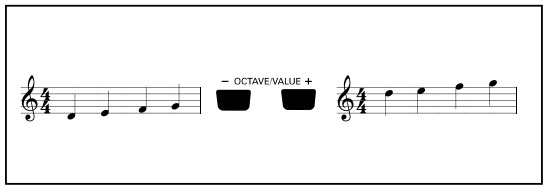

Met deze parameter kunt u de octaafligging van een Realtime Part wijzigen. Eerst moet u met de [PART SELECT] knop kiezen voor welke Realtime Part u dat wilt doen (de naam van die Part verschijnt dan linksboven in het display).

Wilt u bijvoorbeeld de Lower Part één octaaf naar omlaag transponeren, druk dan op [PART SELECT] (zodat het LOWER veld in beeld komt) en vervolgens op de OCTAVE/VALUE [–] knop.

Om een andere Realtime Part dezelfde octaafligging te geven volstaat het dat u met de [PART SELECT] knop die Part kiest. Met andere woorden: de laatst ingestelde octaafwaarde wordt behouden wanneer u naar een andere Part gaat.

① **Kies met de [PART SELECT] knop de Realtime Part waarvoor u de octaafligging wilt wijzigen.**

② **Kies met de OCTAVE/VALUE [+]/[–] knoppen het aantal octaven waarmee u de geselecteerde Part naar omhoog (+) of omlaag (–) wilt verschuiven.**

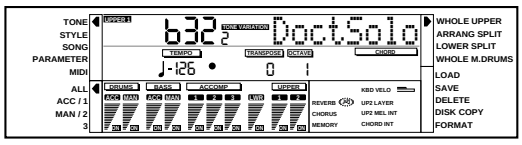

Opmerking: De octaafligging van de M.Drums Part kunt u niet instellen.

③ **U kunt opnieuw de originele octaafligging van een Part kiezen door de OCTAVE/VALUE [+]/[–] knoppen tegelijk in te drukken.**

Opmerking: Het ingestelde octaaf blijft geselecteerd als u een andere Tone aan de betreffende Realtime Part toewijst. Wilt u niet dat die nieuwe Tone de octaafligging van zijn voorganger overneemt, dan moet u Octave Shift uitschakelen (wat we net in stap (3) hebben gedaan).

Tip: *U kunt de instelling van deze parameter opslaan in een Performance geheugen (zie blz. 29).*

Aanslaggevoeligheid van het klavier

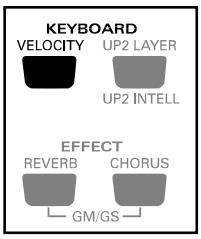

Na het inschakelen van uw E-68 is het klavier aanslaggevoelig. Dat merkt u meteen als u een paar noten afwisselend zacht en hard aanslaat. Voor bepaalde klanken (zoals orgel) stelt u die aanslaggevoeligheid misschien helemaal niet op prijs. U kunt ze dan uitschakelen door op de [VELOCITY] knop te drukken. Het icoon naast KBD VELO verdwijnt dan, om aan te geven dat alle noten vanaf nu met de maximale velocitywaarde (maximale aanslagsterkte) worden weergegeven.

Aanslaggevoeligheid= Aan

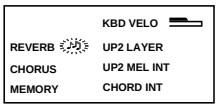

Aanslaggevoeligheid= Uit

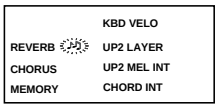

Sustainpedaal (Hold)

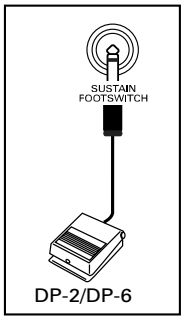

Met een (los verkrijgbaar) DP-2 of DP-6 pedaal dat u op de SUSTAIN FOOTSWITCH ingang op het achterpaneel van de E-68 aansluit kunt u de noten die op het klavier speelt laten doorklinken, zoals u dat met het demperpedaal van een echte piano doet.

Opmerking: Pitch Bend, Modulatie en Sustain commando's gelden enkel voor de Upper1 en Upper2 Parts (voor zover deze actief zijn). Behalve in de WHOLE M.DRUMS mode : daar wordt enkel de Manual Drums Part beïnvloed door deze commando's.

Master Tune (415.3~466.2)

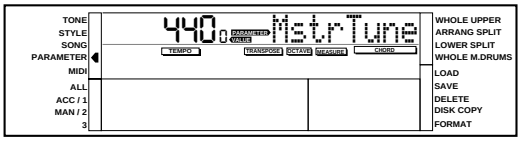

Deze functie staat wat vreemd binnen dit rijtje, want u zult ze zelden tijdens het spelen gebruiken. Ze is bedoeld om de toonhoogte van de E-68 af te stemmen op akoestische instrumenten.

① **Druk op [FUNCTION/EXIT] tot het pijltje links van het display naast PARAMETER staat.**

De PARAMETER en VALUE pijltjes verschijnen nu tussen de waarde (440.0) en de parameternaam, om aan te geven dat u nu parameters kunt selecteren en hun waarden kunt instellen.

② **Kies met de TRANSP/DATA [+]/[–] knoppen de MstrTune functie.**

③ **Stem met de OCTAVE/VALUE [+]/[–] knoppen uw E-68 op de toonhoogte van het akoestische instrument.**

Druk op [+] als uw E-68 te laag gestemd staat ten opzichte van het andere instrument. Druk op [–] als uw E-68 te hoog staat.

De afgebeelde waarde staat voor de toonhoogte van de noot A4.

Opmerking: U kunt de Master Tune waarde, samen met andere instellingen, opslaan in een Performance geheugen. Dat stelt u in staat een aantal stemmingen voor moeilijk te stemmen instrumenten (bijvoorbeeld blokfluit of hobo) binnen handbereik te hebben.

④ **Druk tegelijk op de twee OCTAVE/VALUE [+]/[–] knoppen als u opnieuw de standaardinstelling wilt kiezen (A=440.0 Hz).**

⑤ **Druk op [FUNCTION/EXIT] om terug te keren naar de TONE mode.**

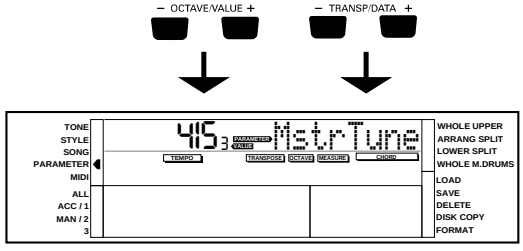

Opmerking: Naast de "normale" gelijkzwevende stemming biedt uw E-68 ook nog een aantal afwijkende stemmingen (zie "Scale Tune (Scale C~Scale B)" op blz. 45).

7 Spelen met begeleiding - Arranger

Voor we u laten zien hoe u Music Styles kunt selecteren gaan we eerst even kijken hoe deze zijn georganiseerd.

7.1 Arranger en Music Styles

U kunt de Arranger met zijn Music Styles best beschouwen als uw begeleidingsorkest. Zoals uit de onderstaande afbeelding blijkt is dit niet zo'n boude bewering als u misschien denkt, aangezien uw E-68 voor iedere begeleiding verschillende "variaties" (die we *divisies* noemen) kan weergeven. U hoeft enkel te kiezen welke muziekstijl u wilt spelen: salsa, rhumba, pop-rock, of big band?

U bent de orkestleider, en als dusdanig moet u natuurlijk aan de leden van uw orkest vertellen wat ze moeten spelen, hiermee bedoelen we dingen als: hoeveel maten telt de song, hoe moet de melodie en/of solo worden begeleid.

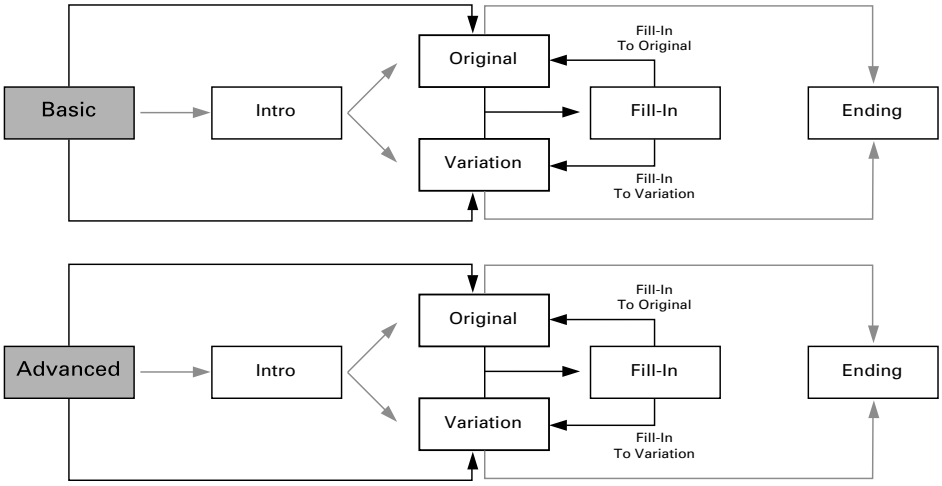

Elk wit vierkantje in de bovenstaande illustratie noemen we een *divisie*. Dat woord is niet zo belangrijk, maar het helpt u begrijpen hoe u uw eigen Styles kunt programmeren. Een divisie is *één* versie van de geselecteerde begeleiding (of Music Style). Zoals u merkt zijn er twee hoofdmodes: *Basic* en *Advanced*, die elk bestaan uit twee divisies die we *Original* en *Variation* noemen.

Zoals u uit de naam kunt afleiden, is *Basic* de "normale" begeleiding, waarin enkel de basisingrediënten van een professionele begeleiding aanwezig zijn. Op het Advanced niveau krijgt u een andere versie (of een verdere uitwerking van de basisversie) van de geselecteerde Music Style te horen. Op beide niveaus (Basic en Advanced) kunt u kiezen tussen de *Original* begeleiding of een alternatief (dat we *Variation* noemen).Deze laatste voegt één of twee partijen aan de begeleiding toe, bijvoorbeeld harde blazers in plaats van gedempte blazers.

Als bandleider is het uw taak de muzikanten te vertellen wat ze moeten spelen en wanneer ze dat moeten doen. Wilt u dat de begeleiding complexer wordt naarmate de song vordert, dan kunt u zich best door het volgende schema laten inspireren (A):

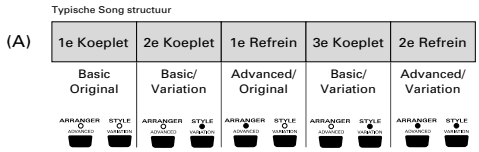

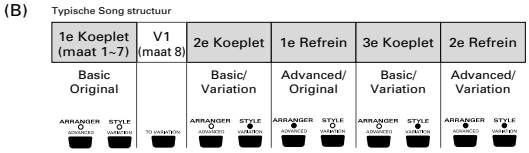

Er zijn nog andere mogelijkheden om de begeleiding complexer te maken. In plaats van abrupt over te gaan naar Advanced/Original kunt u ook een korte overgang inlassen, die een nieuw deel van de song inluidt. Hiervoor kunt u Fill In [TO VARIATION] en [TO ORIGINAL] gebruiken (B).

Zie “Music Style functies” op blz. 24 als u nog andere divisies en functies wilt leren kennen waarmee u uw begeleiding professioneler kunt laten klinken.

Arranger Parts

Elke begeleiding (of Music Style) kan uit maximaal vijf partijen bestaan:

A. Drums: Accompaniment Drums. Deze part speelt de slagwerkpartijen. Hij stuurt de drum- en percussieklanken aan van de Drum Set die aan de ADR part is toegewezen.

A. Bass: Accompaniment Bass. Deze part speelt de baslijn van de Music Style die u hebt gekozen.

Ac1~Ac3: Dit zijn de melodische begeleidingsparts. Afhankelijk van de Music Style zullen enkele van deze parts iets spelen. Dit kan een pianopartij, een gitaarpartij, een orgelpartij of een synthesizerpartij zijn. Niet alle begeleidingspartijen spelen akkoorden.

De A. Bass en Ac Part volgen de akkoorden die u in het *akkoordherkenningsgebied* speelt. Dit is het linker klaviergedeelte, dat u door de ARRANG SPLIT mode te kiezen aan de Arranger toewijst.

Als u de Arranger start zonder een akkoord in dit gebied te spelen, hoort u enkel de drums van de geselecteerde Music Style. In de praktijk is er echter meestal een akkoord in het geheugen van de E-68 blijven hangen, zodat u onmiddellijk een volledige begeleiding hoort.

De Arranger van de E-68 is in feite een interactieve processor die korte “patronen” weergeeft (de geselecteerde Music Style divisie) die op dat moment worden getransponeerd, afhankelijk van de noten die u speelt in het akkoordherkenningsgebied (zie hieronder). Op die manier klinkt de begeleiding steeds in de toonaard die u speelt.

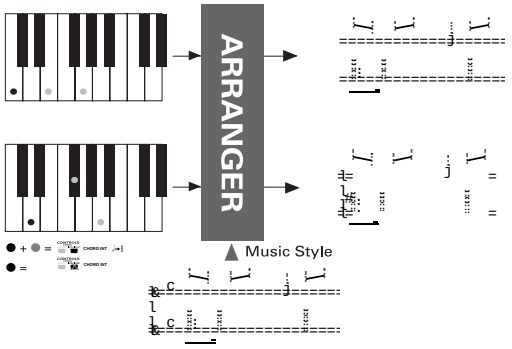

Alle Style divisies van de Arranger zijn zo geprogrammeerd dat ze steeds “luisteren” naar de toetsen die u indrukt in het akkoordherkenningsgebied (de linker klavierhelft).

Voor u een Music Style gebruikt moet u een aantal keuzes maken. De belangrijkste daarvan is dat u vastlegt hoe u de nootinformatie naar de Arranger wilt sturen die ervoor moet zorgen dat de Music Style in de juiste toonaard wordt weergegeven. Die keuze maakt u met de [CHORD INTELLIGENT] knop.

Als het Chord Int icoon (zie afbeelding) niet wordt afgebeeld hebt u de “normale” akkoordherkenning (Standard mode) gekozen. In de Standard mode neemt de melodische begeleiding exact over wat u speelt in het akkoordherkenningsgebied. Is dat een akkoord, dan speelt de begeleiding dat akkoord. Speelt u daarentegen slechts één noot, dan speelt ook de Arranger slechts die noot, omdat hij aanneemt dat u bewust de terts en kwint van het “akkoord” bewust hebt laten vallen.

Chord Intelligent

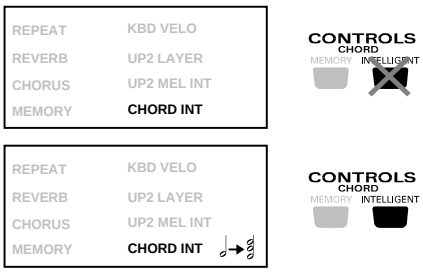

Druk op CHORD [INTELLIGENT] (het CHORD INT icoon verschijnt) als u wilt dat de Arranger de ontbrekende noten aanvult bij de akkoorden die u speelt. Aan het einde van deze handleiding vindt u een overzicht van “intelligente” akkoorden, waarin ook wordt vermeld hoe u ze moet spelen. De E-68 kan zowat ieder denkbaar akkoord aan, bovendien hebt u slechts drie vingers nodig (twee voor mineur- en septiemakkoorden, één voor majeurakkoorden) om ze te spelen! Deze mode zult u dan waarschijnlijk ook het meest gebruiken.

Opmerking: U kunt Chord Intelligence enkel in- en uitschakelen in de ARRANG SPLIT en LOWER SPLIT mode. Dat is logisch, want er bestaat hoegenaamd geen zinnige toepassing voor de functie in de UPPER en WHOLE M.DRUMS modes.

Chord venster

Zoals u zich uit de eerste kennismaking met dit venster misschien herinnert wordt hier de naam afgebeeld van het akkoord dat u met de linkerhand speelt. Houd er wel rekening mee dat inversies van akkoorden door de E-68 soms worden geïnterpreteerd als andere akkoorden dan degene die u (denkt dat u) speelt.

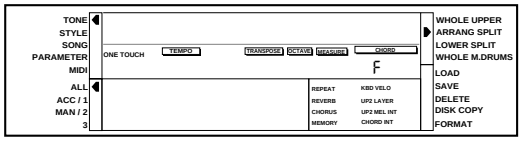

Bass Inversion

Druk op de [BASS INVERSION] knop (de indicator licht op) om de manier te kiezen waarop de Arranger de akkoorden die u speelt ontcijfert. Als de indicator *niet* oplicht speelt de A.Bass Part de grondnoot van de akkoorden waarmee u de Arranger aanstuurt.

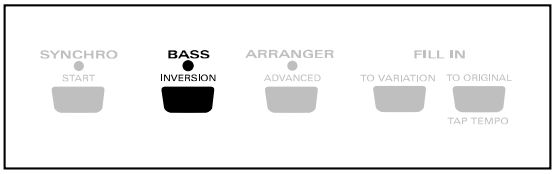

Door Bass Inversion in te schakelen krijgt u meer artistieke vrijheid, aangezien u *zelf* de noot bepaalt die de A.Bass Part speelt. Inversion kunt u dan ook best inschakelen voor song waarbij de baslijn belangrijker is dan de akkoorden (bijvoorbeeld C – C/B – C/B♭, enz.).

Chord Memory

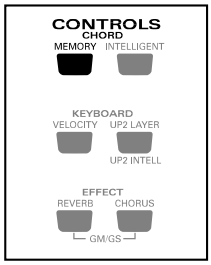

Druk op Chord [MEMORY] (het icoon verschijnt) als u de begeleiding wilt laten doorgaan nadat u de toetsen loslaat. Zolang u geen nieuw akkoord speelt houdt de begeleiding het laatst gespeelde akkoord aan.

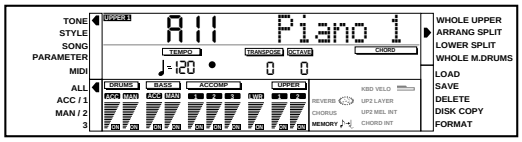

Speelt u een nieuw akkoord, dan verandert de begeleiding mee. Als de Chord Memory functie niet actief is stopt de melodische begeleiding zodra u de noten waarmee u de Arranger aanstuurt loslaat.

Opmerking: In de LOWER SPLIT mode werkt deze functie op de Lower Part.

Style Tempo

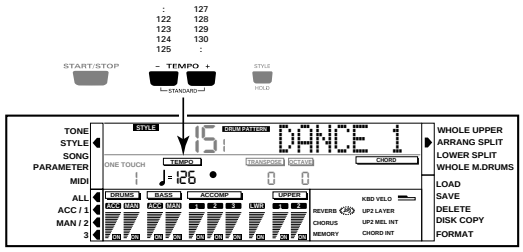

Elke Music Style heeft reeds een tempowaarde meegekregen (preset), die u echter met de [TEMPO] knoppen naar wens kunt aanpassen. De tempowaarde die u zelf invoert wordt opgeslagen als onderdeel van een Performance geheugen.

De TEMPO indicators in het display knipperen in de maat van het geselecteerde tempo. De eerste indicator is iets groter omdat hij de eerste tel van een maat aanduidt. Bij maatsoorten die uit meer dan vier tellen bestaan (zoals 6/8, enz.) knippert de vierde indicator meermaals om de “ontbrekende” tellen aan te vullen.

Het preset tempo waarvan we gewag maakten wordt telkens als u de Style selecteert opnieuw opgeroepen, tenzij u een ander tempo in een Performance geheugen hebt opgeslagen en de Style via dat Performance geheugen selecteert.

7.2 Music Style functies

Music Style starten

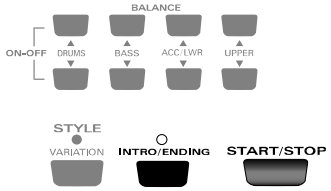

U weet intussen dat u de Arranger enkel in de ARRNG SPLIT mode kunt gebruiken. Vergeet dus niet op de [KBD MODE] knop te drukken tot het pijltje (®) voor ARRNG SPLIT staat.

U kunt een Music Style op verschillende manieren starten:

① **Druk op de [START/STOP] knop om de Arranger meteen te starten.**

OF:

② **Stop de weergave van de Style (zie hieronder) en druk op de [INTRO] knop (de indicator licht op) om de weergave van de Style met een muzikale inleiding in te zetten.**

De lengte van de Intro hangt af van de Style die u hebt gekozen. Na de Intro speelt de Arranger de Music Style divisie die u kiest terwijl de Intro wordt weergegeven. U kunt dus tijdens de Intro vrij kiezen welke divisie (Basic, Original, enz.) u na de Intro wilt horen.

OF:

③ **Druk op SYNCHRO [START] (de indicator knippert) en speel een akkoord (of, in de Intelligent mode, slechts één noot, zie blz. 23). De begeleiding start nu zodra u een noot in het akkoordherkenningsgebied speelt (zie blz. 22).**

Synchro Start kunt u met een Intro combineren. Van die mogelijkheid maakt u waarschijnlijk meestal gebruik, want als u op [INTRO/ENDING] drukt bij gestopte Style weergave begint de Arranger onmiddellijk te spelen, ook wanneer u nog geen akkoord hebt gespeeld.

Opmerking: Het heeft geen zin dat u tijdens de Intro reeds akkoorden speelt. De Intro patronen bevatten namelijk meestal reeds een kort akkoordenschema, dit in tegenstelling tot de “normale” begeleidingen (Basic, Advanced, Original, Variation). Bovendien blijft de akkoordherkenning tijdens de Intro actief, waardoor dat begin plots verschillende akkoorden moet verwerken en erg verward kan klinken.

Music Style stoppen

U kunt de weergave van een Style op twee manieren stoppen:

① **Druk op [START/STOP] om de weergave meteen te stoppen.**

② **Druk op [INTRO/ENDING] (de indicator knippert) om de Ending functie in te schakelen. Het Ending (of coda) patroon begint dan op de eerste tel van de volgende maat.**

Opmerking: Het heeft geen zin dat u tijdens de Ending reeds akkoorden zou spelen. De Ending patronen bevatten namelijk meestal reeds een kort akkoordenschema. Bovendien blijft de akkoordherkenning tijdens de Ending actief, waardoor zo’n einde erg verward gaat klinken als u er zelf ook nog eens akkoorden bij speelt.

Als u SYNCHRO [START] activeert (de indicator licht op) kunt u de begeleiding ook opnieuw starten door gewoon op een toets te drukken en hoeft u daar geen extra knop voor in te drukken.

Andere Style divisie kiezen

Zoals we hierboven reeds zeiden, kunt u begeleidingen professioneler laten klinken door verschillende patronen af te wisselen. U kunt de volgende niveaus en divisies selecteren:

Basic en Advanced

Druk op de Arranger [ADVANCED] knop (de indicator dooft) om de Basic version van de Music Style te selecteren (op blz. 25 vindt u meer informatie over Basic en Advanced). Druk nogmaals op de [ADVANCED] knop (de indicator licht op) om de Advanced begeleiding te selecteren.

Original en Variation

Druk op de Style [VARIATION] knop (de indicator dooft) om de "normal" Basic Music Style begeleiding te kiezen. We maakten u reeds duidelijk dat Basic/Original de eenvoudigste van de vier begeleidingspatronen is. Het tweede begeleidingsniveau kiest u door op [VARIATION] te drukken (de indicator licht op) terwijl de Basic mode actief is. In de Advanced mode gaat u op dezelfde manier te werk, wat u dus een totaal van vier begeleidingen per Music Style oplevert (te vermenigvuldigen maal drie, zie volgende paragraaf).

Majeur, mineur, septiem

Het gaat hier om een "onzichtbare" Style divisie van de E-68. Het zal u op een bepaald moment wel beginnen opvallen dat de Intro en Ending patronen van een Music Style anders klinken naar gelang u een ander akkoord speelt. Wat dat betreft zijn er drie mogelijkheden:

Druk voordat u verdergaat op [STYLE], TONE/STYLE [8] en [5] om de *85 Musette* Style te kiezen (meer details over het kiezen van Styles vindt u op blz. 27). Druk op [INTRO/ENDING] en Synchro [START]. De overeenkomstige indicators moeten oplichten. Speel nu een majeur akkoord, stop de Arranger en probeer het vervolgens eens met een septiemakkoord en een mineurakkoord. Luister naar de verschillen.

Voor bepaalde divisies (zoals Intro's en Endings) zijn er dus drie varianten beschikbaar, wat een behoorlijke uitbreiding van het totale aantal divisies betekent.

Fills: To Original en To Variation

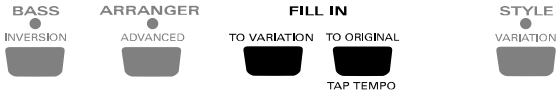

Activeer Chord [MEMORY]. Speel een akkoord in de linker klavierhelft en start de weergave van de huidige Style door op [START/STOP] te drukken.

Fill In [TO ORIGINAL] en [TO VARIATION] zijn twee fills (of overgangen) die u aan het einde van een muzikale zin (strofe, refrein, brug) kunt plaatsen. Door op één van deze twee knoppen te drukken slaat u twee vliegen in één klap:

	In de Original mode	In de Variation mode
TO ORIGINAL	De Original Fill wordt weergegeven, maar daarna hoort u opnieuw de Original begeleiding.	De Original fill wordt weergegeven, waarna de Original begeleiding overneemt.
TO VARIATION	De Variation Fill wordt weergegeven, waarna de Variation begeleiding overneemt.	De Variation Fill wordt weergegeven, maar daarna hoort u opnieuw de Variation begeleiding.

Probeer dit eens uit. Druk eerst op [TO VARIATION], daarna op [TO ORIGINAL].

Beschouw een Fill gewoon als het moment in een stuk wanneer de drummer even een roffel kan spelen, en de bassist en toetsenist hier en daar een paar noten aan hun begeleiding toevoegen.

Fill-Ins duren één maat, maar u kunt ze op de volgende manier ook korter maken: druk op [TO VARIATION] of [TO ORIGINAL] op de *eerste tot en met de voorlaatste* tel van een maat (dus de 1ste, 2de of 3de tel van een 4/4 maat, of de 1ste of 2de tel van een 3/4 maat) De Fill begint dan onmiddellijk en duurt tot het einde van de huidige maat. Drukt u op de [TO VARIATION] of [TO ORIGINAL] knop in de laatste tel van de huidige maat, dan begint de Fill op de eerste tel van de volgende maat en duurt hij heel die maat.

Opmerking: U kunt de [TO ORIGINAL] of [TO VARIATION] knop ook gebruiken om de weergave van de Style te starten. Let wel: in dat geval kiest de Arranger steeds de Original begeleiding.

Stop de weergave van de Style door op [START/STOP] te drukken.

Intro en Ending

Door vanuit een "stilstaande" Style op de [INTRO/ENDING] knop (de indicator licht op) te drukken maakt u de Style klaar voor weergave, voorafgegaan door een Intro. Om de weergave echt te starten drukt u op [START/STOP] of activeert u Synchro [START] en speelt u links een paar noten.

De lengte van de Intro hangt af van de Style die u hebt gekozen. Sommige Intro's duren twee maten, andere acht maten, enzovoort. U kunt de Intro functie ook met Sync Start combineren (zie hieronder).

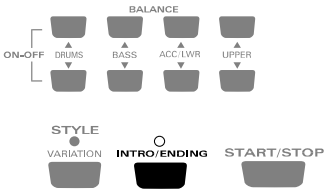

Tijdens de weergave van de Intro licht de indicator van de [INTRO/ENDING] knop op. Wilt u na de Intro de Variation begeleiding horen, druk dan op [VARIATION] (de indicator licht op).

Als u tijdens de weergave van een Style op [ENDING] begint de indicator op de knop te knipperen tot aan het einde van de huidige maat. Vanaf de eerste tel van de volgende maat blijft de indicator branden en geeft daarmee aan dat de Arranger nu het Ending patroon weergeeft Een Ending is een slotfrase die muzikaal aansluit bij de rest van de Style. De lengte van de Ending hangt weerom af van de Style die u hebt geselecteerd.

Na het Ending patroon stopt de weergave van de Style.

Opmerking: Voor iedere Style zijn er twee Intro's en Endings: de "normale" versie (waarbij de ARRANGER [ADVANCED] indicator niet oplicht) en een meer uitgebreide versie (waarbij de ARRANGER [ADVANCED] indicator wél oplicht). Kies de versie die u het best vindt passen bij de muzikale context.

Drumbegeleiding tijdens het spelenveranderen

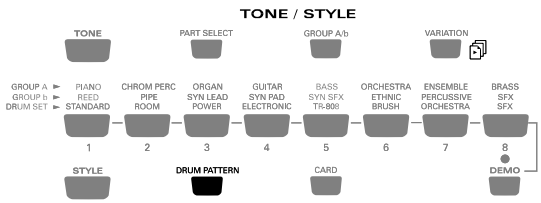

De E-68 biedt u de mogelijkheid om tijdens het spelen de drumbegeleiding te variëren. Het gaat hier om het toevoegen (en weglaten) van drum- en percussie-instrumenten en u kunt dit doen door een ander Drum Pattern te kiezen. Welke instrumenten precies worden toegevoegd of weggelaten ligt reeds vast, daar kunt u zelf verder niets meer aan veranderen.

Door Drum Pattern 1 te kiezen roept u alle drum- en percussiepartijen van de geselecteerde Style op. Als u Drum Pattern 2 kiest, zult u merken dat één van de aanwezige percussie-instrumenten (bijvoorbeeld de conga's) verdwijnen. Bij Drum Pattern 3 vallen alle percussie-instrumenten weg en met Drum Pattern 4 kiest u de eenvoudigste drumbegeleiding van de Style.

Kies het gewenste Drum Pattern door herhaaldelijk op de [DRUM PATTERN] knop te drukken of door deze knop ingedrukt te houden terwijl u op een cijferknop [1]~[4] drukt.

Opmerking: Zodra u op [DRUM PATTERN] drukt kiest het display automatisch de Style mode. Wilt u achteraf weer Tones kiezen, dan moet u nogmaals op de [TONE] knop in het TONE/STYLE gedeelte drukken.

Andere nuttige Style weergavefuncties

One Touch Program

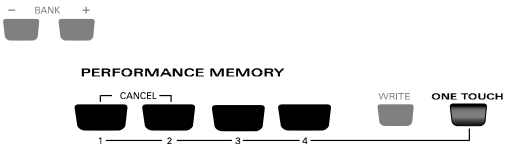

One Touch is een functie die u waarschijnlijk erg vaak gaat gebruiken, ze automatiseert namelijk een groot aantal taken.

① **U kunt deze functie activeren door op [ONE TOUCH] te drukken.**

In het display verschijnt "ONE TOUCH", met daaronder een geheugennummer. Voor iedere Style zijn er vier One Touch geheugens.

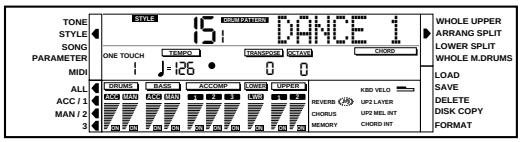

② **Druk op een PERFORMANCE MEMORY cijferknop [1]~[4] om een One Touch geheugen te selecteren.**

Kiest u nu een Music Style terwijl One Touch actief is, dan kiest de E-68 automatisch de volgende items:

- De Style display-pagina (net zoals wanneer u op de [STYLE] knop drukt).
- Arranger Chord [MEMORY] "On" (brandt).
- Preset Style tempo.

- Synchro [START] (brandt).
- Een Tone voor Upper1 en Upper2 die geschikt zijn voor de geselecteerde Style. Afhankelijk van het gekozen geheugen zijn er dus vier mogelijkheden.
- Keyboard Mode ARRNG SPLIT.
- Geschikte Reverb en Chorus instellingen voor Upper1 en Upper2. (Als het Chorus effect was uitgeschakeld wordt het nu ingeschakeld.)
- Drum Pattern 1.

③ **Druk nogmaals op [ONE TOUCH] om de functie weer uit te schakelen.**

One Touch komt bijzonder goed van pas in die onvermijdelijke gevallen waarbij iemand een verzoeknummer aanvraagt en u weet dat er tussen uw Performance geheugens niets zit dat voor die song geschikt is. Voor uw eigen "repertoire" kunt u beter beroep doen op Performance geheugens, waarin u van tevoren ideale instellingen per song vastlegt.

Opmerking: Als u bij geactiveerde One Touch functie een andere Music Style kiest wordt niet automatisch One Touch geheugen 1 voor de nieuwe Style gekozen.

Opmerking: Als de One Touch functie actief is kunt u geen Performance geheugens selecteren (en vice versa).

UP2 (Melody) Intelligence

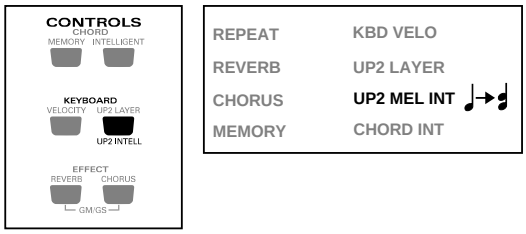

De Arranger van de E-68 verzorgt niet enkel de akkoorden van een begeleiding, maar kan ook een tweede stem spelen, gebaseerd op de akkoorden die u in het akkoordherkenningsgebied speelt. Deze tweede stem wordt door de Upper2 part gespeeld en bij de Upper1 part gevoegd. U activeert de tweede stem door op KEYBOARD [UP2 LAYER/INTELLIGENT] te drukken (de indicator licht op). De Upper2 Part wordt dan actief. U kunt gelijk welke Tone aan de Upper2 Part toewijzen.

Opmerking: U kunt deze functie ook gebruiken in de LOWER SPLIT mode. Ook in dat geval volgt de tweede stem de akkoorden die u speelt in de linkerhand.

7.3 Music Styles kiezen

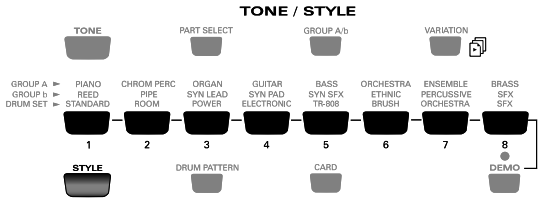

De Music Styles van de E-68 zijn onderverdeeld in 8 banken van 8 Styles. Na het inschakelen kiest de E-68 automatisch de Style 15 Dance 1.

Zo kiest u een andere Style:

① **Druk op de [STYLE] knop in het TONE/STYLE gedeelte.**

Style nummer

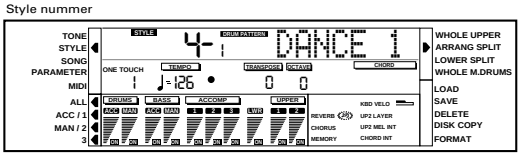

② **Druk nu op een nummerknop om een Music Style bank te selecteren.**

Style nummer

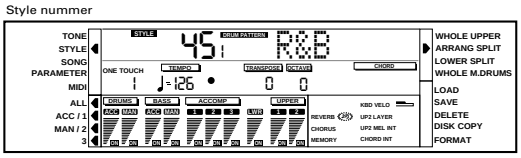

Druk bijvoorbeeld op knop nummer 4.

Tip: *De Arranger kiest pas een nieuwe Style zodra u het nummer hebt gespecifieerd. U kunt dus het banknummer reeds op voorhand kiezen en net op het moment dat u naar de nieuwe Style wilt gaan het nummer indrukken.*

③ **Druk tenslotte op nog een nummer (een ander of hetzelfde) om een Style nummer uit deze Bank te selecteren.**

Druk bijvoorbeeld op 5 om de R&B Style te selecteren. Op het frontpaneel van de E-68 vindt u een overzicht van de beschikbare Styles.

Externe (Card) Styles gebruiken

U bent niet beperkt tot de Music Styles in de interne ROM, u kunt ook met Styles van een TN-SC2 Music Style kaart (opties) werken.

Styles van een kaart kiezen

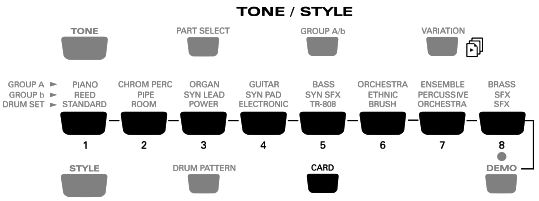

① **Steek een TN-SC2 kaart in de STYLE CARD sleuf (boven het display).**

② **Druk in het TONE/STYLE gedeelte op [CARD]**

③ **Druk op een cijferknop (GROUP werkt niet en er zijn geen banken) om het gewenste Card Style geheugen te kiezen.**

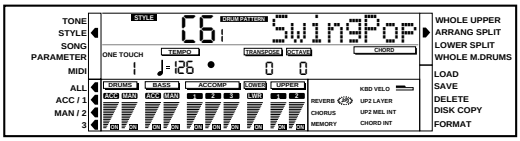

Opmerking: Druk nogmaals op [CARD] als u opnieuw interne Styles wilt kiezen.

Opmerking: De Style keuze die u hebt gemaakt kunt opslaan in een Performance geheugen (zie blz. 29). Vergeet niet de juiste Music Style kaart in te steken voordat u het betreffende Performance geheugen oproept.

Opmerking: U kunt weliswaar vier One Touch geheugens (1~4) kiezen voor iedere Card Style, maar meestal levert dat vier keer hetzelfde resultaat op, omdat er over het algemeen slechts één set One Touch instellingen per Card Style beschikbaar is.

8 Instellingen opslaan en laden – Performance geheugens

De E-68 beschikt over 64 Performance geheugens waarin u zowat alle instellingen die u op het frontpaneel maakt kunt opslaan. We hebben het tot nu toe erg eenvoudig gehouden en enkel "oppervlakkige" dingen gewijzigd. Zoals u zult merken kunt u nog veel "dieper" in de structuur van de E-68 afdalen, om u met meer complexe en uitdagende parameterwijzigingen bezig te houden. Ook die wijzigingen kunt u opslaan in Performance geheugens. Voordat we de Performance geheugens van de E-68 van dichtbij gaan bekijken, moeten we echter nog één opmerking kwijt: *alle instellingen die verband houden met MIDI worden niet opgeslagen in een Performance geheugen. Hier bestaat een eenvoudige reden voor: u hebt meer dan waarschijnlijk veel meer geheugen nodig voor Performance instellingen dan voor MIDI-instellingen. Bovendien zouden de Performance geheugens trager laden als ze nog MIDI-data aan boord hadden. Verder is het zo dat MIDI-instellingen automatisch door de E-68 worden onthouden. Het is dus niet eens nodig dat u ze opslaat.*

8.1 Instellingen opslaan in een Performance geheugen

U kunt uw instellingen best regelmatig opslaan, zelfs als u daarna nog verder denkt te editen. Op die manier kunt u steeds teruggaan naar de versie die op een bepaald moment had, moesten de extra wijzigingen niet het verwachte resultaat opleveren. Eigenlijk beschouwt u de Performance geheugens best als tijdelijke buffergeheugens die u regelmatig aanpast en waarnaar u steeds kunt teruggaan als de laatst aangebrachte wijzigingen u niet bevallen.

Sla uw instellingen op nadat u...

- ... Tones hebt gekozen voor de Realtime Parts.
- ... een Style en de eerste divisie hebt gekozen en nadat u het tempo hebt ingesteld.
- ... de volumebalans en de effectinstellingen hebt gewijzigd.

Kort samengevat kunt u de instellingen best steeds dan opslaan wanneer u denkt dat ze goed zitten, maar u nog even iets wilt proberen. Loopt dat experiment fout af, dan hebt u nog steeds de vorige versie om op terug te vallen.

Write Protect

De E-68 is uitgerust met een Write Protect functie die automatisch samen met het instrument wordt ingeschakeld. Write Protect doet wat u ervan zou verwachten: de functie zorgt dat u uw Performance geheugens niet zomaar per ongeluk kunt wissen.

Voordat u uw instellingen naar een Performance geheugen schrijft, moet u Write Protect uitschakelen.

① **Druk op herhaaldelijk op [FUNCTION/EXIT], tot u in de PARAMETER mode bent.**

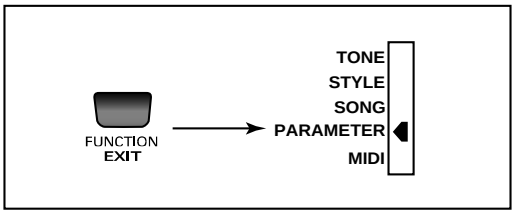

② **Kies met de TRANSP/DATA [+]/[–] knoppen "Write Prt".**

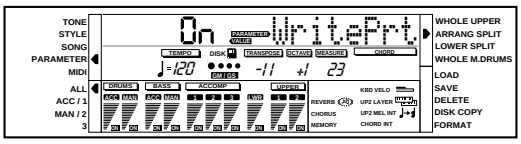

③ **Kies met de OCTAVE/VALUE [+]/[–] knoppen de optie "Off".**

④ **Druk nogmaals op [FUNCTION/EXIT] om terug te keren naar de vorige mode.**

Een Performance geheugen schrijven

U kunt gerust meerdere Performance geheugens voor één Song schrijven. Tijdens het spelen kunt u namelijk veel sneller een Performance geheugen kiezen dan door de menupagina's van de E-68 te moeten bladeren, instellingen te moeten wijzigen,

enz. U kunt dan beter één Performance geheugen voor het eerste deel van de Song, eentje voor de brug, en eentje voor het einde schrijven. Op die manier kunt u bijvoorbeeld wat afwisseling brengen in de effectinstellingen van de Realtime Parts.

① **Druk op de [WRITE] knop en houdt deze ingedrukt.**

Het display vraagt u of u uw instellingen wel degelijk naar een Performance geheugen wilt schrijven. Als dat zo is mag u verdergaan, anders moet u de [WRITE] knop loslaten.

U vraagt zich misschien af waarom u [WRITE] ingedrukt moet houden. Dit is met opzet zo gedaan, zodat u niet met een druk op het verkeerde knopje gelijk een belangrijk Performance geheugen wist.

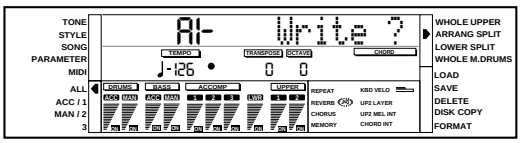

Zoals u merkt, worden groep A en bank 1 automatisch geselecteerd. Wilt u een andere bestemming voor uw instellingen kiezen, ga dan als volgt te werk (bent u tevreden met de huidige bestemming, ga dan naar stap (3)):

② **Druk, zonder [WRITE] los te laten, op [BANK] om een andere groep of bank (A2-, A3-…B1-, B2-, enz.) te selecteren.**

③ **Druk op een cijferknop (1~4) om de instellingen in een Performance geheugen te schrijven.**

Het display bevestigt nu even dat uw instellingen in het geselecteerde geheugen werden geschreven door het betreffende geheugennummer (XXX in de onderstaande afbeelding) af te beelden, gevolgd door “Complete”:

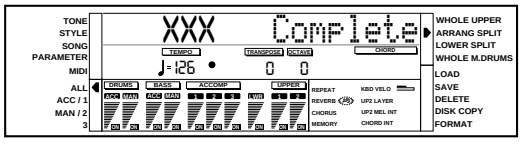

④ **Laat de [WRITE] knop los.**

8.2 Performance geheugen kiezen

① **Druk op een Performance geheugen [BANK] knop (+ of -) om een groep en bank te kiezen (A1-~B8-).**

Opmerking: De stappen die zonet de revue passeerden kunt u al uitvoeren voordat u de plaats in de Song bereikt waar u de nieuwe instellingen wilt gebruiken. De instellingen worden pas geladen zodra u het Performance geheugen*nummer* invoert.

② **Druk op een Performance geheugen cijferknop (1~4) om een geheugen te selecteren.**

De instellingen van het geselecteerde Performance geheugen worden nu geladen.

Opmerking: U bent niet verplicht alle Performance geheugen instellingen te laden. Zie “Selectief laden van Performance instellingen (Style Hold)” op blz. 31 voor meer informatie.

Opmerking: Zodra u instellingen wijzigt (op het frontpaneel of in het Parameter menu) verschijnt er een stippellijn onder het Performance geheugennummer om aan te geven dat de huidige instellingen afwijken van degenen die u hebt opgeslagen. Bevallen de gewijzigde instellingen u beter, sla ze dan op onder het Performance geheugen waarvan het nummer op dit moment wordt afgebeeld. De originele instellingen van deze Performance worden daarbij overschreven.

Performance Memory Parameters (GM/GS uit= Arranger)

Balance (UP1, UP2, LWR, MBS, MDR, ADR◆, ABS◆, AC1◆, AC2◆, AC3◆)
Part On/Off (UP1, UP2, LWR, MBS, MDR, ADR◆, ABS◆, AC1◆, AC2◆, AC3◆)
Balance Select (ALL, ACC/1, MAN/2, 3)
Song Part On/off
Reverb Type
Chorus Type
Tone Prog. Change (UP1, UP2, LWR, MBS, MDR)
Style Prog. Change◆
Octave Up/Down (UP1, UP2, LWR, MBS)
Tempo◆
Master Tune
Manual Bass Decay
Transpose Value
Transpose Mode
Scale Tuning
Card Style Number◆
ArrSplit
LowSplit
Drum Variation◆
KBD Mode
Melody Intelligent
Layer Upper 2
Bass Inversion◆
Synchro Start◆
Chord Intelligent◆
Chord Memory◆
Lower Memory
Lower Chord Intelligent
KBD Velocity
Chorus (Up1 & Up2)
Reverb
Pitch Bend Range
Switch Prf/Sng Master Tune
Switch Prf/Sng Reverb
Switch Prf/Sng Chorus
Switch Prf/Sng Up1 alle kanaalcommando’s
Switch Prf/Sng Up2 alle kanaalcommando’s
Switch Prf/Sng LWR alle kanaalcommando’s
Switch Prf/Sng MBS alle kanaalcommando’s

Switch Prf/Sng MDR alle kanaalcommando's

Performance Memory Parameters (GM/GS aan= Recorder)

Volume (UP1, UP2, LWR, MDR)
Part On/Off (UP1, UP2, LWR, MDR
Song Volume (relatieve waarde)
Balance Select (ALL, ACC/1, MAN/2, 3)
Song Part On/off
Reverb Type
Chorus Type
Tone Prog. Change (UP1, UP2, LWR, MDR)
Octave Up/Down (UP1, UP2, LWR)
Master Tune
Transpose Value
Transpose Mode
Scale Tuning (Up1 & Up2)
ArrSplit
LwrSplit
KBD Mode
Melody Intelligent
Layer Upper 2
Chord Intelligent
Arranger Memory
Lower Memory
Lower Chord Intelligent
KBD Velocity
Chorus (Up1 & Up2)
Reverb (On/Off voor UP1 & UP2, zelfde werking voor Ch 1~16)
Pitch Bend Range (UP1, UP2, MDR)
Switch Prf/Sng Master Tune
Switch Prf/Sng Reverb
Switch Prf/Sng Chorus
Switch Prf/Sng Up1 alle kanaalcommando's
Switch Prf/Sng Up2 alle kanaalcommando's
Switch Prf/Sng LWR alle kanaalcommando's
Switch Prf/Sng MBS alle kanaalcommando's
Switch Prf/Sng MDR alle kanaalcommando's
(◆: kunt u met Style Hold filteren)

Als in het Performance geheugen het nummer van een Card Style is opgeslagen

Zoals u weet wordt ook het nummer van de Style die u selecteert in het Performance geheugen opgeslagen. Dat geldt ook voor Styles op een TN-SC2 kaart. De E-68 onthoudt zowel het nummer van de kaart als het nummer van de Style die u had geselecteerd toen u de instellingen in het Performance geheugen schreef.

Als de juiste kaart op het moment dat u het Performance geheugen selecteert niet in de STYLE CARD sleuf zit verschijnt de onderstaande melding in het display:

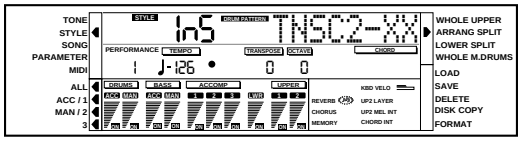

Na enkele seconden verdwijnt deze tekst en schakelt het Performance geheugen over op de laatste interne Music Style die u had geselecteerd.

Selectief laden van Performance instellingen (Style Hold)

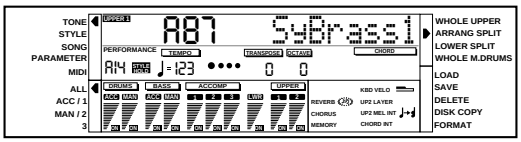

Style Hold stelt u in staat om een aantal instellingen van het vorige Performance geheugen te behouden wanneer u een ander Performance geheugen kiest. Op die manier kunt u bijvoorbeeld snel andere Tones toewijzen aan de Realtime Parts *zonder* dat u daarbij automatisch de Style parameters uit het betreffende Performance geheugen moet laden. In de tabel op blz. 30 vindt u de parameters die u in een Performance geheugen kunt schrijven. Daarbij wordt vermeld welke parameters *niet* worden geladen als u een Performance geheugen selecteert bij geactiveerde Style Hold functie (let op het ◆ symbool).

Op de [STYLE HOLD] knop drukken zonder daarna een Performance geheugen te kiezen is zinloos en heeft dan ook geen effect. Het datafilter (want dat is Style Hold in feite) begint pas te werken zodra u een Performance geheugen kiest.

Het woord *Hold* in de naam van deze functie kunt u dus interpreteren als "houdt de instellingen van het daarvoor geselecteerde Performance geheugen vast".

Druk op [STYLE HOLD].

U hebt misschien gemerkt dat er op blz. 30 en volgende twee lijsten staan: eentje voor "Arranger" en eentje voor "Recorder". Dit heeft te maken met het feit dat u de E-68 op twee manieren kunt gebruiken: als een keyboard met automatische begeleiding en als een GM/GS klankmodule.

8.3 Instellingen van het frontpaneel kiezen (CANCEL)

Door de PERFORMANCE MEMORY [1] en [2] knoppen tegelijk in te drukken verlaat u de Performance geheugens (normaal kan dat enkel door een One Touch geheugen te kiezen) en kiest u de op dat moment geldige instellingen van het frontpaneel.

Druk tegelijk op de Performance geheugen [1] en [2] knoppen om de instellingen van het frontpaneel te kiezen.

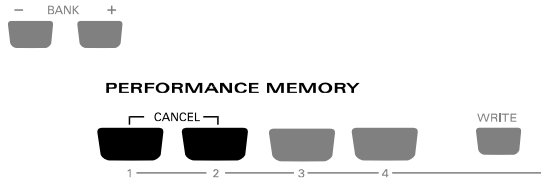

Op oudere Roland keyboards heet deze functie “Free Panel”.

9 Recorder (GM/GS mode)

Met de Recorder van de E-68 kunt u uw eigen Songs (of bewerkingen van bestaande Songs) opnemen en Standard MIDI Files weergeven. Als we "opnemen" zeggen bedoelen we in feite het memoriseren van MIDI-data (welke noten u wanneer aanslaat, enz.). Het voordeel van deze werkwijze is dat u muziek kunt opnemen met klanken die u op dat moment leuk vindt, maar die u achteraf, bij de weergave, nog naar hartelust door andere klanken (of *Tones*, zoals we ze intussen noemen) kunt vervangen.

De Recorder kan ook Standard MIDI Files weergeven. Bedenk wel dat u deze in het interne geheugen moet laden voordat u ze kunt weergeven.

9.1 Song opnemen

Voor de opname

Opnemen zonder de Arranger is mogelijk, maar we gaan er even van uit dat u dat niet wilt doen. In dat geval zijn dit de stappen die u voor de opname moet ondernemen:

① **Stop, indien nodig, de weergave van de Arranger.**

② **Kies de gewenste Tones voor de Realtime Parts waarmee u wilt opnemen.**

③ **Kies de gewenste Keyboard mode (zie blz. 15).**
Als u de Arranger wilt gebruiken moet u de ARRNG SPLIT mode kiezen.

④ **Activeer, indien nodig, de Chord Intelligent en Chord Memory functies (zie pagina's 23 en 23).**

⑤ **Kies de Style, de divisie enz. die u wilt gebruiken.**

⑥ **Druk op SYNCHRO [START] (de indicator licht op).**

Opmerking: U kunt natuurlijk deze stappen doorlopen, maar het kan ook handiger: als u alle instellingen die u nodig hebt voor de op te nemen Song in een Performance geheugen hebt opgeslagen (zie blz. 29) hoeft u enkel maar dit Performance geheugen te laden. U kunt ook een One Touch geheugen gebruiken (zie blz. 26).

Attentie opname...

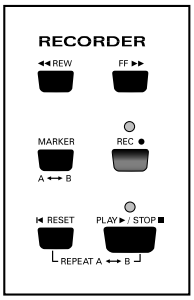

⑦ **Druk op de [REC●] knop van het Recorder gedeelte.**

⑧ **Druk op de [PLAY ®/STOP ■] knop (Arranger sectie) of speel een noot in het linker klaviergedeelte (als u de SYNC [START] functie hebt ingeschakeld).**

⑨ **Begin te spelen.**

⑩ **Aan het einde van de Song drukt u nogmaals op [PLAY ®/STOP ■] om de opname te stoppen.**
U kunt tijdens de opname op [PLAY ®/STOP ■] drukken, zonder daarmee de Recorder te stoppen. Er wordt dus verder opgenomen zonder begeleiding, wat u de kans geeft om even "uit de bol te gaan" tot de inspiratie op is. Technisch gezien is het zelfs mogelijk om de Arranger later, terwijl de opname nog steeds loopt, opnieuw te starten. Alleen is dat een tamelijk hachelijke onderneming: de Arranger begint namelijk op de eerste tel van de volgende maat, terwijl u los van tempo aan het improviseren was. De kans is dus groot dat de Arranger op een totaal ongepast moment "binnenkomt" en op die manier uw volledige opname ruïneert.

Wat u ook met de Arranger doet, vergeet niet de Recorder zélf te stoppen door op [PLAY ®/STOP ■] te drukken, anders blijft hij eindeloos lang lege maten opnemen.

Bevalt de opname u niet? Geen nood, druk gewoon op de Part Select [UPPER1] knop. De opname wordt dan niet bewaard en u kunt opnieuw beginnen bij stap 7.

Opmerking: De laatste Song die u hebt opgenomen blijft in het geheugen van de E-68 tot u een andere Song opneemt van diskette of de fabrieksinstellingen van de E-68 laadt.

9.2 Song weergeven

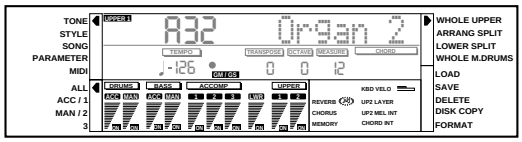

Tijdens de weergave van Recorder Songs wordt de E-68 in feite omgetoverd in een GM/GS klankmodule. De Arranger wordt hierbij uitgeschakeld en het GM/GS icoon verschijnt zodra u op [START/STOP] drukt.

Op de overige GM/GS functies komen we later nog terug. Als u na beluistering van de Song beslist dat u hem opnieuw wilt opnemen, dan moet u het volgende doen om de Arranger opnieuw te activeren:

- Druk tegelijk op EFFECT [REVERB] en [CHORUS] om de GM/GS mode uit te schakelen.
- Druk op [KBRD MODE] om de ARRNG SPLIT mode te kiezen (als u tenminste de Arranger bij het opnemen wilt gebruiken).

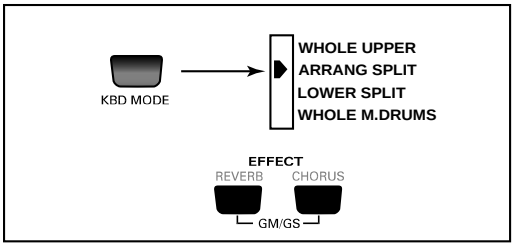

Als u een Song weergeeft met de Recorder blijven de Realtime Parts actief, u kunt ze dus individueel in- en uitschakelen en daarmee de weergave beïnvloeden. Op die manier kunt u Standard MIDI Files ook als achtergrondpartijen gebruiken.

① **Druk op [I√ RESET] om terug te keren naar het begin van de Song.**

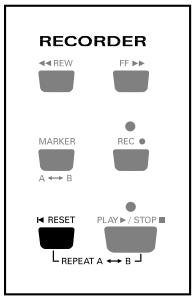

De Recorder kiest nu opnieuw alle parameterwaarden die u (of iemand anders, zie “Standard MIDI Files weergeven” op blz. 37) hebt opgenomen. Met andere woorden: als u na het opnemen maar voordat u [PLAY ®/STOP ■] voor Upper1 een andere Tone kiest, dan wordt die keuze geannuleerd.

De Realtime Parts blijven actief in de GM/GS mode. Desgewenst kunt u dus nog een partijtje meespelen met de weergegeven Song.

② **Druk op de Recorder [PLAY ®/STOP ■] knop.**

Zodra u dit doet verschijnt onder de Tempo-puntjes de GM/GS melding. Hiermee wordt aangegeven dat u de Arranger niet meer kunt gebruiken, omdat de E-68 nu als een GM/GS compatibele klankmodule werkt.

③ **Druk op [PLAY ®/STOP ■] om de weergave te stoppen.**

④ **Druk tegelijk op [REVERB] en [CHORUS] om de GM/GS mode te verlaten en terug te keren naar de E-68 mode.**

9.3 Song bewaren op diskette

Als u de E-68 uitschakelt, blijft de Song in het interne geheugen normaal bewaard. In een aantal gevallen (zie blz. 35) is dat echter niet zo. Daarom verdient het aanbeveling om uw belangrijkste Songs op diskette te bewaren.

① **Steek een lege diskette in de drive.**

Dit kan natuurlijk een diskette zijn waar u reeds andere Songs op hebt opgeslagen.

Diskette formateren

Voordat u een Song op een diskette kunt opslaan, moet u ze eerst formateren. U kunt zowel 2DD als 2HD diskettes gebruiken. Kies liefst niet de goedkoopste diskettes die u kunt vinden, tenzij u abso-

luut zeker bent dat ze betrouwbaar zijn. Het zou natuurlijk erg jammer zijn als u een geslaagde opname verliest omdat de diskette onleesbaar is geworden.

Een IBM PC geformateerde diskette kunt u zonder meer gebruiken, hoewel ze iets trager werkt dan wanneer u ze op de E-68 formateert. Dit laatste doet u als volgt (we gaan er van uit dat de diskette intussen in de drive steekt en dat het om een ongeformateerde diskette gaat; is dat niet het geval, ga dan naar stap (6)):

② **Druk op de [DISK] knop om FORMAT te selecteren.**

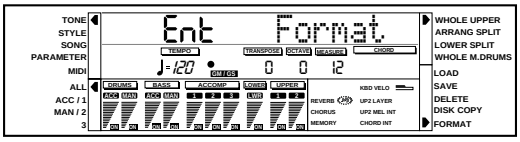

③ **Druk op [ENTER].**

Het display vraagt u nu om uw keuze te bevestigen.

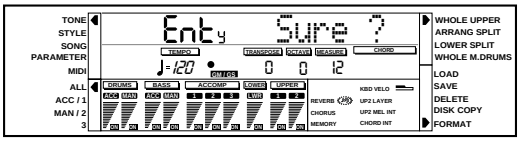

Opmerking: Dit is de laatste waarschuwing! Als u nu op [ENTER] drukt, worden alle data op de diskette gewist. Wilt u door te formateren een diskette "recycleren" die u reeds op een ander apparaat (computer, sequencer, enz.) hebt gebruikt, dan kunt u misschien best op de uitwerptoets drukken en even kijken wat er op het etiket van de diskette staat. Bent u zeker dat u de data op deze diskette nooit meer nodig zult hebben, steek dan de diskette opnieuw in de drive. Wilt u de data niet kwijt, gebruik dan een andere diskette.

④ **Druk nogmaals op [ENTER].**

Het display beeldt nu "hd Format" (2HD diskette) of "dd Format" (2DD diskette) af. Daarna krijgt u opnieuw het display uit stap (2) te zien.

⑤ **Druk op [KBD MODE] of [FUNCTION/EXIT] om de Disk mode te verlaten.**

Song wegschrijven

⑥ **Druk op [DISK] om SAVE te kiezen.**

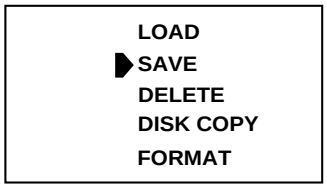

SAVE Sng (Save Song) is reeds geselecteerd, u hoeft dus niet meer op de TRANSP/DATA [+]/[–] knoppen te drukken.

Er is slechts één Song geheugen, dus kan er nooit meer dan één Song tegelijk in de E-68 aanwezig zijn. U moet daarom steeds al uw Songs op diskette bewaren en enkel de Song die u wilt weergeven of bewerken in de E-68 laden.

De Song in het interne geheugen van de E-68 wordt gewist zodra u:

- een nieuwe Song opneemt.
- een andere Song van diskette laadt.
- fabrieksinstellingen laadt (zie "E-68 initialiseren (Factory)" op blz. 58).
- diskettes kopieert.

MAAK ER EEN GEWOONTE VAN OM UW SONGS OP DISKETTE OP TE SLAAN VOORDAT U DE E-68 UITSCHAKELT. Dat is niet absoluut noodzakelijk, maar veel muzikanten zijn nogal nalatig in hun "huishouding" en hebben er een handje van weg om dit soort "details" over het hoofd te zien.

⑦ **Druk op [ENTER].**

Niets belet u natuurlijk om de Song onder de standaard ingevulde naam (SONG_001) op te slaan. Toch raden we u aan uw fantasie even aan het werk te zetten en met een iets betekenisvollere naam op de proppen te komen. Dat bespaart u later een hoop zoekwerk tussen een hele reeks "standaardnamen" waarbij u zich in de verste verten niet meer kunt voorstellen om welke Song(s) het gaat.

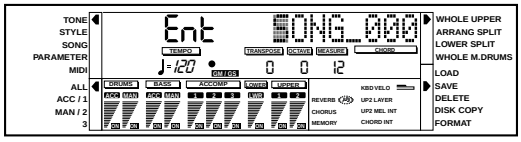

⑧ **Plaats met de TRANSP/DATA [+]/[–] knoppen de cursor op het teken dat u wilt wijzigen (op dit moment is dat de "S") en kies met de OCTAVE/VALUE [+]/[–] knoppen het teken dat u op die plaats wilt hebben.**

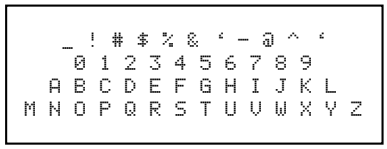

⑨ **Druk nogmaals op [ENTER] om de Song op te slaan onder de naam die u zonet hebt gespecifieerd.**

Het display meldt even "Saving" en vervolgens "Complete". Daarna keert u terug naar de SAVE Sng melding.

⑩ **Druk op [KBD MODE] knop om de Disk mode te verlaten.**

9.4 Nuttige weergave-functies voor de Recorder

Tekstfunctie (Lyrics)

De Recorder van de E-68 is in staat om Lyrics data (Songteksten) te lezen, voor zover de Standard MIDI Files die u weergeeft deze data bevatten. Het gaat hier om een "nieuw" soort data, die in een aantal SMF's worden geïntegreerd en die u in staat stellen de woorden die u moet zingen te volgen op een scherm, in pure karaoke stijl. Let wel: de E-68 is niet in staat om deze data af te beelden, ze worden enkel naar de MIDI OUT connector gezonden. Sluit u hierop een Roland LVC-1 Lyrics-Video Converter op aan, dan kunt u de teksten aflezen op een TV-scherm of een monitor dat/die u op de LVC-1 aansluit.

Voorspoelen, terugspoelen, en Reset

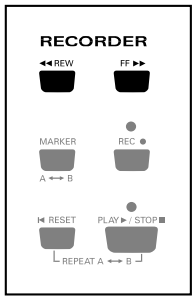

Om binnen de huidige Song vooruit of terug te spoelen drukt u eerst op Recorder [PLAY ®/ STOP ■] en vervolgens op [FF ®®] om vooruit te spoelen of op [√√ REW] om terug te spoelen. Met één druk op [FF ®®] belandt u in de volgende maat van de huidige Song, terwijl u met één druk op [√√ REW] in de vorige maat belandt. Door één van de knoppen ingedrukt te houden spoelt u sneller vooruit, respectievelijk terug. In het display ziet u op welke maat u zich bevindt (in het MEASURE veld).

Druk op [|√ RESET] om terug te gaan naar de eerste maat van de Song. Voordat u de [|√ RESET] knop kunt gebruiken, moet u ook eerst de weergave stoppen.

Opmerking: Deze knoppen werken enkel in de GM/GS mode. U kunt ze niet gebruiken terwijl de Arranger actief is. Voordat u kunt vooruit- of terugspoelen of Reset gebruiken moet u dus eerst tegelijk op de EFFECT [REVERB] en [CHORUS] knoppen drukken.

Markers en weergavelussen

De E-68 biedt een Marker en herhalingsfunctie die u kunt gebruiken om een moeilijke solo te oefenen of om een bepaald deel van de Song te herhalen. De begin- en eindmaten van de weergavelus (*Loop*) kunt u zowel programmeren tijdens de weergave als wanneer de Recorder is gestopt.

① **Druk op [A↔B] op de plaats waar u de lus wilt laten beginnen (in het display knippert "REPEAT").**

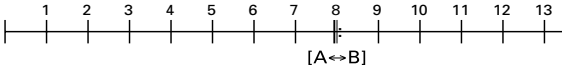

② **Spoel vooruit naar de maat waarop u de lus wilt laten eindigen en druk nogmaals op [A↔B] ("REPEAT" blijft branden).**

Zoals we reeds zeiden kunt u zo'n lus ook tijdens de weergave programmeren. Houd er wel rekening mee dat de Recorder steeds de eerste tel van de volgende maat opslaat.

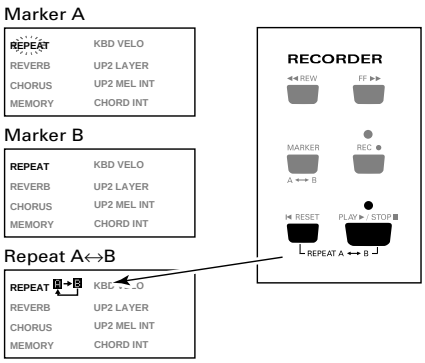

③ **Om de lus, die u zonet hebt geprogrammeerd, weer te geven houdt u Recorder [|√ RESET] ingedrukt en drukt u op [PLAY ®/STOP ■].**

Aan het einde van maat B springt de Recorder onmiddellijk terug naar het begin van maat A.

④ **Om de weergave te stoppen drukt op de Recorder [PLAY ®/STOP ■] knop.**

Opmerking: De Marker punten worden bij het uitschakelen van de E-68 niet onthouden. U moet ze opnieuw instellen wanneer u de E-68 een volgende keer inschakelt.

Opmerking: U kunt de REPEAT functie enkel gebruiken als u zowel een Marker A als B specifieert.

9.5 Standard MIDI Files weergeven

U weet intussen dat u zowel in de handel verkrijgbare Standard MIDI Files als eigen Songs van diskette kunt weergeven, maar dat u de SMF/Song in kwestie eerst in het interne geheugen van de E-68 moet laden.

De Recorder van de E-68 biedt één geheugenplaats. Dat houdt in dat de aanwezige Song plaats moet ruimen (hij wordt dus gewist) zodra u een nieuwe Song laadt. Dit is meteen de voornaamste reden waarom u een Song op diskette moet bewaren voordat u een andere Song laadt of opneemt (zie ook hierboven).

Song laden

Volg de onderstaande stappen om een Song (of een SMF, dat maakt niet uit) van diskette in het interne geheugen te laden.

① **Steek de diskette met het bestand dat u wilt laden in de disk drive.**

② **Druk op [DISK] om LOAD te selecteren.**

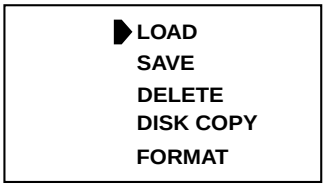

LOAD Sng (Load Song) is reeds geselecteerd, u hoeft dus niet meer op de TRANSP/DATA [+]/[–] knoppen te drukken.

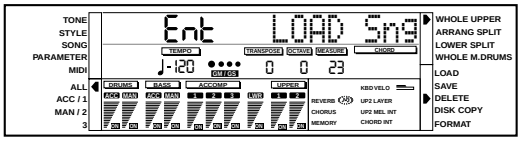

Opmerking: Zodra u een nieuwe Song of een SMF laadt wordt de Song in het interne geheugen van de E-68 gewist. Wilt u deze Song bewaren, schrijf hem dan op een diskette (zie hierboven).

③ **Druk op [ENTER].**

Het display beeldt nu het nummer en de naam van de eerste Song op de diskette af.

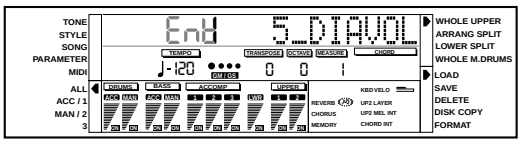

④ **Kies met de OCTAVE/VALUE [+]/[–] knoppen de Song die u wilt laden.**

⑤ **Druk nogmaals op [ENTER] om de geselecteerde Song te laden.**

Zodra deze Song is geladen komt u opnieuw op de "Ent LOAD Sng" pagina terecht.

Song mode

De E-68 heeft ook nog een functie aan boord waarmee u kunt controleren of u de juiste Song hebt geladen:

① **Druk op [FUNCTION/EXIT] om naar de Song mode te gaan.**

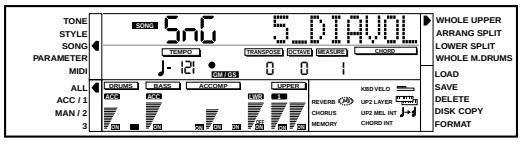

Het nummer en de naam van de Song in het interne geheugen worden nu afgebeeld. Is dit de Song die u wilde beluisteren, druk dan op [PLAY ®/STOP ■] om de weergave te starten. Wenst u een andere Song te horen, dan moet u deze eerst laden.

Opmerkingen in verband met de Load Sng functie

Het kan gebeuren dat u een foutmelding te zien krijgt die u vertelt dat het interne geheugen niet ruim genoeg is voor de Song die u wilt laden. Dit kan op twee manieren worden aangegeven.

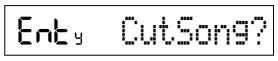

SMF Format 0

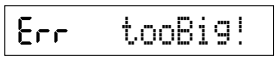

SMF Format 1

Cut Song?

Deze melding betekent dat u op het punt staat een Formaat 0 Standard MIDI File te laden en dat de E-68 daarvan enkel het deel zal laden dat in zijn interne geheugen past. Druk op OCTAVE/VALUE [+] om "y" (Yes) te kiezen, als u de Song gedeeltelijk wilt laden, of druk op OCTAVE/VALUE [–] om "n" (No) te kiezen, als u de Song niet wilt laden. Druk vervolgens op [ENTER].

tooBig

Deze melding betekent dat u op het punt staat een Formaat 1 Standard MIDI File te laden die te omvangrijk is voor het interne geheugen van de E-68 en dus niet kan worden geladen. Na enkele seconden verdwijnt de melding.

Opmerking: Normaal krijgt u deze meldingen niet te zien, aangezien het interne geheugen van de E-68 groot genoeg is voor de meeste Standard MIDI Files.

Song weergeven

Zie “Song weergeven” op blz. 34.

9.6 Spelen met een Standard MIDI File begeleiding (Minus One)

Bij een Song van de E-68 kunt u gelijk welke Part uitschakelen (*Mute*). Zo zou u bijvoorbeeld de solopartij kunnen uitschakelen en hier zelf een partij voor in de plaats spelen. Dit noemen we *Minus One* weergave (aangezien één Part van de originele Song niet wordt weergegeven).

In de Recorder (of beter GM/GS) mode blijven alle Realtime Parts actief. U kunt dus de Upper1, Upper2, Lower, en Manual Bass Parts gebruiken. Ook de Manual Drums Part kunt u gebruiken, maar, zoals u weet worden alle andere Realtime Parts (behalve Upper1) tijdelijk uitgeschakeld zodra u de M.Drums Part selecteert.

Opmerking: Zodra u een nieuwe Song begint te spelen of (met [|√ RESET]) terugkeert naar het begin van de huidige Song worden alle Realtime Parts, behalve Upper1, uitgeschakeld en kiest de E-68 de WHOLE UPPER keyboard mode.

Opmerking: Zowel Standard MIDI Files als uw eigen Songs bevatten instellingen die verband houden met Tones, effectinstellingen, enz.

Het tempo van de Song veranderen

U kunt het (voorgeprogrammeerde) Song tempo veranderen met de [TEMPO] knoppen. Als u de [TEMPO] knoppen gebruikt luistert het tempo echter nog steeds naar tempocommando’s uit de Song. Bovendien wordt telkens als u met [|√ RESET] terugkeert naar het begin van de Song opnieuw het voorgeprogrammeerde Song tempo gekozen.

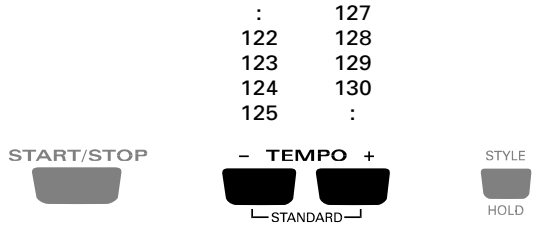

Song Parts uitschakelen (Mute)

De E-68 biedt u de mogelijkheid om de weergave van individuele Parts in en uit te schakelen.

Parts uitschakelen (1)

Mute Note

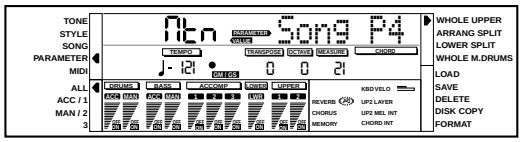

Mute All

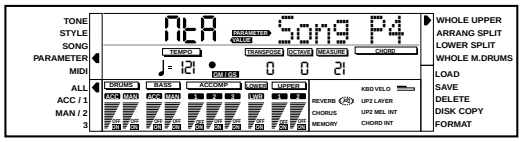

Waarschijnlijk wilt u meestal de Song Part uitschakelen die de melodie speelt, zodat u deze zelf met de Upper1 Part kunt spelen. In de onderstaande tabel ziet u welke Song Parts u kunt vervangen door Realtime Parts:

Song Part	MIDI-kanaal/ Song Part nr.	E-68 Realtime Part
Drums	10	Manual Drums
Akkoordbegeleiding	3	Lower
Solo/melodie	4	Upper1
Tweede stem	6	Upper2

We hebben het hier echter specifiek over de melodie. Die kunt u als volgt uitschakelen:

① **Druk op [BALANCE SELECT] tot de pijl links beneden naast ACC/1 staat.**

Zie “Part Balance (Volume)” op blz. 41 voor meer informatie over het instellen van de volumebalans.

② **Druk tegelijk op Balance UPPER ▲ ▼ om de melodie (de Song Part die verbonden is met Upper1) uit te schakelen.**

Het display beeldt naast de volumebalk van iedere Part de aan/uit status af. Naast de Upper1 balk verschijnt nu “OFF” (zie afbeelding hieronder). Laat u zich daar echter niet door afschrikken, tenslotte hebt u nu enkel de weergave van de Recorder partij voor de Upper1 Part uitgeschakeld. De Part zelf is nog steeds actief, zodat u er uw eigen melodie mee kunt spelen. Aangezien u voor die melodie dezelfde Part gebruikt als de Recorder hoort u ook automatisch de originele melodieklank van de betreffende Song.

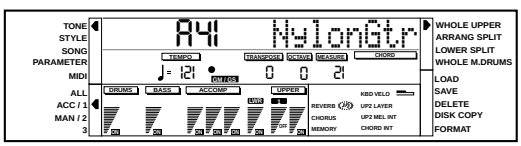

Om de melodie opnieuw in te schakelen drukt u nogmaals tegelijk op UPPER ▲ ▼.

U kunt ook de drums en de baslijn uitschakelen:

③ **Om de drums uit te schakelen drukt u tegelijk op de Balance DRUMS ▲ ▼ knoppen, voor de bas drukt u op BASS ▲ ▼.**

Maar wat als u de Song Part wilt uitschakelen die met de Upper2 Part is verbonden?

④ **Druk op [BALANCE SELECT] tot de pijl links beneden naast MAN/2 staat.**

⑤ **Druk tegelijk op Balance UPPER ▲ ▼ om de Song Part uit te schakelen die met Upper2 is verbonden.**

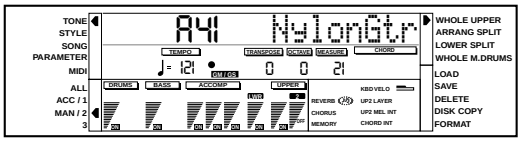

U kunt ook de Song Part uitschakelen die met de Lower Part is verbonden. Wilt u dat met de BALANCE knoppen doen, ga dan als volgt te werk:

① **Druk op [KBD MODE] om de LOWER SPLIT mode te kiezen.**

② **Drukt tegelijk op de Balance ACC/LWR ▲ ▼ knoppen.**

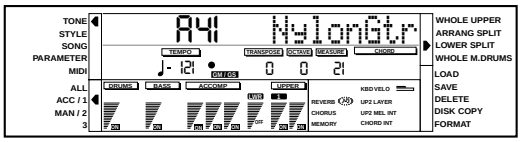

Opmerking: In dit geval is het niet nodig dat we een Balance mode selecteren.

Parts uitschakelen (2)

Volgens de onderstaande methode kunt u gelijk welke Song Part uitschakelen. Vergeet echter niet dat er slechts vier Song Parts zijn waar u zelf iets voor in de plaats kunt spelen (zie de tabel op blz. 38.

① **Controleer eerst of het GM/GS icoon wel te zien is. Is dat niet zo, druk dan tegelijk op EFFECT [REVERB] en [CHORUS].**

② **Druk op [FUNCTION/EXIT] om de PARAMETER mode te selecteren.**

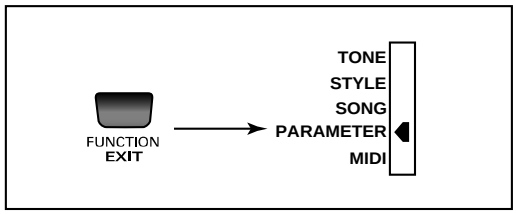

③ **Druk op de TRANSP/DATA [+]/[–] knoppen tot Song P1 in beeld komt.**

④ **Kies met de OCTAVE/VALUE [+]/[–] knoppen tussen de opties On, Mtn of MtA.**

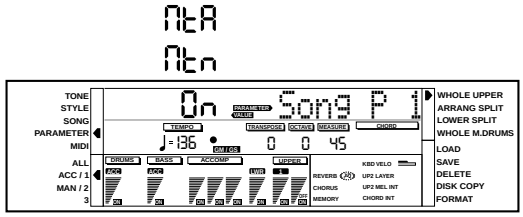

On: De Song Part wordt normaal weergegeven;

Mtn: De Song Part wordt niet weergegeven. Met uitzondering van noot- en aanslagcommando's worden alle MIDI-commando's echter wél uitgevoerd. Tone keuze, Pitch Bend, Modulatie, enz. gebeuren dus zoals normaal. Dit is de aangewezen optie voor partijen die u zelf wilt spelen.

MtA: Alle MIDI-commando's voor de betreffende Song Part worden uitgeschakeld.

Opmerking: U kunt deze instellingen opslaan in een Performance geheugen. Eens u dat hebt gedaan volstaat het om, op het moment dat u de weergave van bepaalde Parts wilt uitschakelen, dit Performance geheugen op te roepen.

Over GM/GS

Iedere Recorder Song die u weergeeft bevat een *GM System On/GS Reset commando* (dat geldt zowel voor Songs die u met de E-68 hebt opgenomen als voor een SMF die u hebt geladen). Dit commando zorgt dat de toongenerator opnieuw de standaardinstellingen kiest die voor GM/GS toongenerators werd vastgelegd.

Dit commando bevat dezelfde informatie als het commando dat naar de toongenerator van de E-68 wordt gezonden wanneer u de GM/GS mode manueel kiest (door tegelijk op EFFECT [REVERB] en [CHORUS] te drukken). Als u dit doet, kiezen alle Parts (behalve Song Part 10, want die speelt de drums op dezelfde manier als de Manual Drums Part, blz. 16) de klank A11 Piano. Dat levert vaak weinig muzikale resultaten op, zoals een bas- of trompetpartij die met een pianoklank worden gespeeld.

Gelukkig bevatten de Recorder Songs en de Standard MIDI Files die u laadt ook nog een reeks MIDI-commando's die verband houden met Tone keuze, Pitch Bend bereik, enz., zodat alles uiteindelijk toch nog naar behoren klinkt.

Met dit hele verhaal hebt u in feite weinig uitstaans als u de E-68 nooit gebruikt als klankmodule voor een externe sequencer of een computer met sequencing software. Doet u dat echter wel, dan moet u de GM/GS mode activeren door tegelijk op EFFECT [REVERB] en [CHORUS] te drukken. Vervolgens

moet u de gewenste Tones, Pitch Bend bereik, enz. manueel (of via MIDI) invoeren. Dit hoeft u slechts één keer te doen voor iedere nieuwe Song die u opneemt via de externe sequencer/computer.

Een Song Part is overigens niet verplicht te “luisteren” naar commando’s in verband met Tone keuze e.d. Er bestaan een reeks “schakelaars” waarmee u de ontvangst van dergelijke commando’s per Part kunt uitschakelen (zie “Editen via het Parameter menu” op blz. 43).

10 Editen

De term *editen* slaat op alle wijzigingen die u aanbrengt in de huidige instellingen. Andere Tones voor de Realtime Parts kiezen (zie blz. 16) is in feite al een vorm van editen.

De waarden die u voor alle parameters in dit deel instelt kunt u opslaan in een Performance geheugen en weer laden als u ze nodig hebt (zie “Instellingen opslaan en laden – Performance geheugens” op blz. 29).

10.1 Editen via het frontpaneel

Part Balance (Volume)

De volumebalans tussen de Parts is zowat de belangrijkste instelling. Een Part die te zacht staat zult u nauwelijks horen, en eentje die te hard staat zal de andere Parts in de weg zitten.

Opmerking: Het verdient aanbeveling eerst de gewenste Tones toe te wijzen aan de Parts die u wilt gaan spelen. De klankleur heeft namelijk een grote invloed op de geluidsbalans die u denkt te horen. Zo lijkt een trompetklank bijvoorbeeld luider dan een fluit omdat eerstgenoemde meer harmonischen (boventonen) bevat.

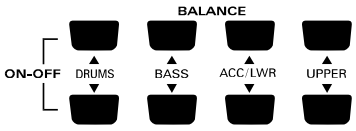

Op het frontpaneel ziet u vier paren BALANCE ▲ ▼ knoppen. Dat zijn niet genoeg kanalen voor alle Song Parts. De reden hiervoor is dat de ACC knoppen het volume van alle ACC1~ACC3 Parts (Arranger) plus de Lower Part (Realtime) regelen.

De functie van deze knoppen varieert naar gelang de Keyboard Mode die u kiest en naar gelang de instelling van de [BALANCE SELECT] knop.

Part Balance & status (aan/uit) in de Arranger mode

① **ALL:** Met de BALANCE ▲ ▼ knoppen wijzigt u de volume- of Mute-instellingen volledige groepen.

Het werkt als volgt:

In de **witte kadertjes** staan de groepen afgebeeld waarvoor u het volume of de aan/uit status (Mute) kunt wijzigen. In de onderstaande afbeelding zijn dat Drums, Bass, Accompaniment en Upper.

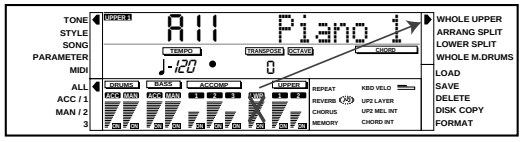

Wilt u nu instellingen maken voor de Lower “groep”, kies dan met [KBD MODE] de LOWER SPLIT mode. Zodra u dat hebt gedaan werken de ACC/LOWER knoppen niet meer op de begeleidings-Parts (ACC1~3) maar op de Lower Realtime Part.

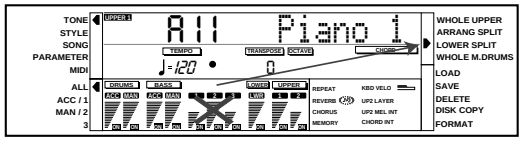

In de **zwarte kadertjes** staan de leden van een groep afgebeeld. In de ALL mode stelt u het volume en de aan/uit status voor alle leden van een groep tegelijk in (dus Accompaniment *en* Manual Drums, Accompaniment *en* Manual Bass, enz.). De BALANCE ▲ ▼ knoppen zijn steeds toegewezen aan de Parts in zwarte kadertjes waarvoor het witte kadertje zichtbaar is.

Volume (0~127): Met de BALANCE [▲] knoppen verhoogt u het volume en met de BALANCE [▼] knoppen verlaagt u het. Wilt u bijvoorbeeld het volume van de Upper1 en Upper2 Parts verlagen, druk dan op Balance UPPER [▼].

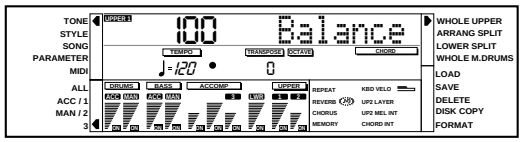

On/Off (aan/uit): Druk tegelijk op de BALANCE ▲ ▼ knoppen van de groep of de Part die u wilt uitschakelen. Wilt u bijvoorbeeld de drums uitschakelen (zowel Accompaniment als Manual), druk dan

tegelijk op de Balance DRUMS ▲ ▼ knoppen. Voor Parts die zijn uitgeschakeld wordt “On” (wit op zwart) vervangen door “Off” (zwart op wit).

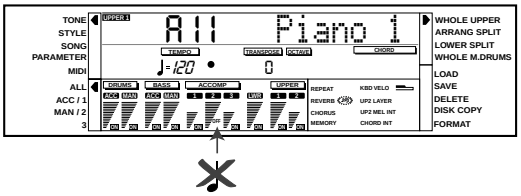

② **ACC/1:** In dit geval wijzigt u met de BALANCE ▲ ▼ knoppen het volume of de status van de ACC, 1 en UPPER1 Parts.

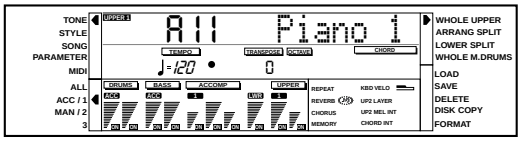

Vergeet niet dat de ACC/LWR knoppen een andere functie hebben naar gelang u al dan niet de LOWER SPLIT mode hebt geselecteerd.

Druk op [BALANCE SELECT] tot de pijl links beneden naast “ACC/1” staat.

③ **MAN/2:** In dit geval wijzigt u met de BALANCE ▲ ▼ knoppen de volume- of Mute-instellingen van de MAN, 2 en UPPER2 Part.

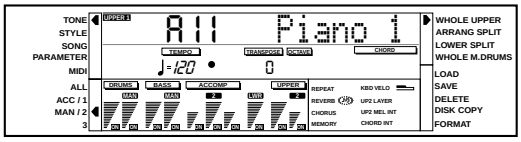

Opmerking: Met “MAN” worden de M.Drums en M.Bass Parts aangeduid, terwijl de cijfers 1, 2 en 3 op de melodische begeleidingspartijen slaan.

④ **3:** In dit geval wijzigt u met de BALANCE ▲ ▼ knoppen de volume- of Mute-instellingen van de ACC&MAN, 3 en UPPER1&2 Part.

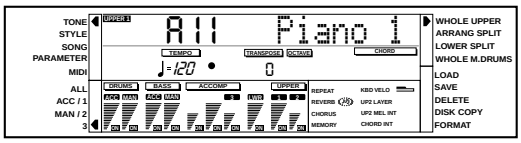

Part Balance en Mute in de GM/GS mode

In deze mode werken de [BALANCE SELECT] en BALANCE knoppen op een iets andere manier.

ACC/LWR (63~0~64): Hiermee regelt u het totaalvolume voor alle 16 Song Parts. Het gaat hier om een relatieve volumeregeling: u kunt zowel positieve (luider dan het originele volume) als negatieve (zachter dan het originele volume) waarden specifiëren. Deze functie kunt u gebruiken om Realtime Parts waarvan het volume reeds op “127” staat toch nog luider te zetten ten opzichte van de Recorder Song. De waarde “0” komt overeen met het originele (het geprogrammeerde) volume in de Song.

Opmerking: Deze volumeparameter verhoogt (of verlaagt) het volume van *alle* Song Parts met dezelfde hoeveelheid.

DRUMS, BASS, UPPER ▲ ▼: Met deze knoppen regelt u het volume of de aan/uit status van respectievelijk de drum, bas en melodie Song Parts.

Opmerking: Het volume van deze Parts wordt verder bepaald door de instelling die u met de ACC/LWR ▲ ▼ knoppen maakt.

Opmerking: De zwarte LWR, (UPPER) 1 en 2 kadertjes zijn een beetje misleidend: ze verwijzen niet naar Realtime Parts maar wel naar Song Parts. In de tabel op blz. 38 leest u welke Song Parts aan welke Realtime Parts zijn toegewezen.

Alle volume- en aan/uit-instellingen kunt u opslaan in een Performance geheugen.

Effecten

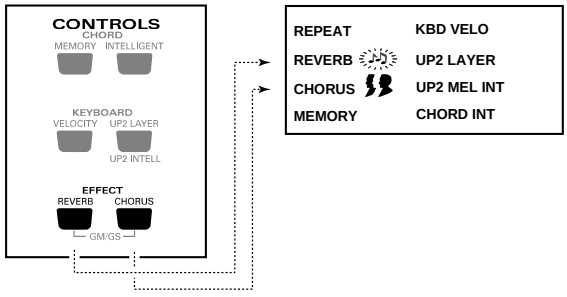

De E-68 is uitgerust met twee programmeerbare effecten: Reverb en Chorus.

Opmerking: Misschien vindt u de geselecteerde Reverb niet passen bij de Songs die u wilt gaan spelen, of bevalt het Chorus effect u niet. Geen nood, u kunt nog andere Presets kiezen (zie “RevType (Reverb Type)” op blz. 44 en “ChrType (Chorus Type)” op blz. 44.

Reverb aan/uit

Druk op de EFFECT [REVERB] knop om het Reverb effect in te schakelen. Naast “REVERB” verschijnt een icoon. Druk nogmaals op dezelfde knop om het effect opnieuw uit te schakelen (het icoon verdwijnt).

Opmerking: We raden u aan het Reverb effect voortdurend ingeschakeld te laten, want dat levert een levendiger geluid op.

Chorus aan/uit

Druk op de EFFECT [CHORUS] knop om het Chorus effect in te schakelen. Naast “CHORUS” verschijnt een icoon. Druk nogmaals op dezelfde knop om het effect opnieuw uit te schakelen (het icoon verdwijnt).

Opmerking: Met deze schakelaar schakelt u het Chorus effect enkel voor de Upper1 en Upper2 Parts in en uit. De Lower, Manual Bass of Manual Drums Parts kunt u vanaf het frontpaneel niet van Chorus voorzien.

10.2 Editen via het Parameter menu

Hadden we alle parameters van de E-68 een eigen knop op het frontpaneel meegegeven, dan was het instrument minstens twee keer zo groot uitgevallen Vandaar dat we een aantal parameters hebben ondergebracht in een menu, dat we nu van dichtbij gaan bekijken.

Algemene werkwijze

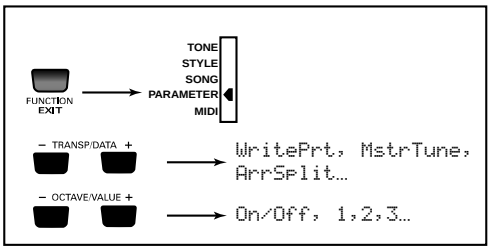

Volgens de onderstaande richtlijnen kunt u alle parameters die op de volgende bladzijden aan bod komen via het display editen.

① **Druk op [FUNCTION/EXIT] tot de pijl naast "PARAMETER" staat.**

② **Kies met de TRANSP/DATA [+]/[–] knoppen de parameter die u wilt editen.**

③ **Kies met de OCTAVE/VALUE [+]/[–] knoppen de gewenste waarde voor deze parameter.**

④ **Druk nogmaals op [FUNCTION/EXIT] wanneer u de PARAMETER mode wilt verlaten.**

Opmerking: Alle parameterinstellingen (uitgezonderd Write Protect) kunt u opslaan in een Performance geheugen. Zie "Instellingen opslaan in een Performance geheugen" op blz. 29.

Parameters

Hieronder vindt u een overzicht van de parameters die beschikbaar zijn in de E-68 mode (met andere woorden: als u de Arranger van de E-68 gebruikt). Bevindt u zich in de GM/GS mode, druk dan tegelijk op EFFECT [REVERB] en [CHORUS] om naar de E-68 mode te gaan.

WritePrt (Write Protect)

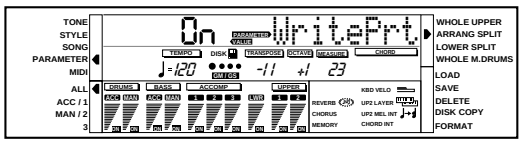

(Off, On) Dit is in feite geen "parameter". U kunt hem dan ook niet opslaan. Kies Off als u uw instellingen in een Performance geheugen wilt opslaan. Meer details vindt u op blz. 29.

MstrTune (Master Tune)

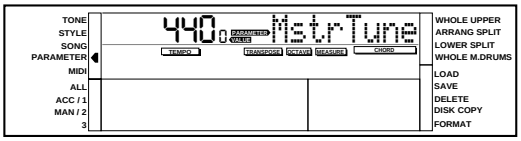

(415.3~466.2) Hiermee bepaalt u de standaardtoonhoogte van de E-68. Dat kan nodig zijn wanneer u een zanger(es) of een akoestisch instrument begeleidt, of wanneer u meespeelt met een CD of cassette. Zie ook blz. 20.

ArrSplit (Arranger Split)

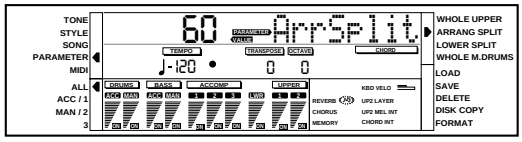

(48~84) Met deze parameter kiest u het splitpunt in de ARRNG SPLIT Keyboard mode. De noot die u hier instelt is de laagste noot die u met de Upper1/2 Parts kunt spelen. Zie ook blz. 16.

LwrSplit (Lower Split)

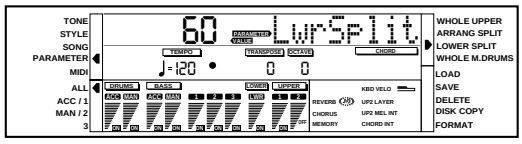

(48~84) Met deze parameter kiest u het splitpunt in de LOWER SPLIT Keyboard mode. De noot die u hier instelt is de laagste noot die u met de Upper1/2 Part kunt spelen. Zie ook blz. 16.

TrpMode (Transpose Mode)

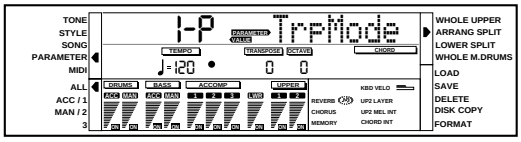

Met deze parameter bepaalt u voor welke Parts (en secties) het transpositie-interval geldt dat u met de TRANSP/DATA [+]/[–] knoppen instelt.

TrpMode
① Int (Internal)
② MFP (Recorder)
③ Mid (MIDI)
④ I-P (Internal & Recorder)
⑤ I-M (Internal & MIDI)
⑥ P-M (Recorder & MIDI)
⑦ All

① **Enkel de interne (Realtime en Arranger) Parts worden getransponeerd.**
② **Enkel de Recorder (Song) Parts worden getransponeerd.**
③ **Enkel de nootcommando's die worden ontvangen via de MIDI IN of de COMPUTER connector van de E-68 worden getransponeerd.**
④ **De interne (Realtime en Arranger) Parts en de Recorder (Song) Parts worden getransponeerd.** Dit is de standaardinstelling.
⑤ **De interne Parts en de nootcommando's die worden ontvangen via de MIDI IN of de COMPUTER connector van de E-68 worden getransponeerd.**
⑥ **De Song Parts en de nootcommando's die worden ontvangen via de MIDI IN of de COMPUTER connector van de E-68 worden getransponeerd.**
⑦ **Alle secties (intern, Recorder en MIDI) worden getransponeerd.**

PB Range (Pitch Bend bereik)

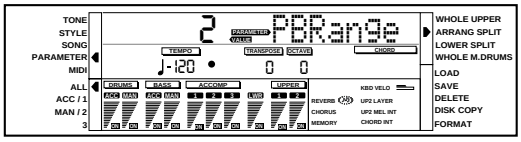

(0~24) Met deze parameter bepaalt u hoeveel de toonhoogte wordt getransponeerd wanneer u de BENDER/MODULATION hendel helemaal naar rechts of naar links drukt. U kunt dit instellen in stappen van een halve toon, met een maximum van 24 halve tonen (2 octaven). De standaardwaarde is "2", wat in de meeste gevallen bruikbare resultaten oplevert.

Opmerking: Pitch Bend werkt enkel op de Upper1, Upper2 en M.Drums Parts.

RevType
ro1 (Room 1)
ro2 (Room 2)
ro3 (Room 3)
hA1 (Hall 1)
hA2 (Hall 2)
PLE (Plate)
dLy (Delay)
Pdy (Pan Delay)

RevType (Reverb Type)

Met deze parameter kiest u het gewenste type Reverb. Er zijn vier types (Room, Hall, Plate en Delay) met elk één of meerdere variaties. U kunt ze het snelst leren kennen door er een beetje mee te experimenteren.

"Plate" werkt goed in een Rock'n'Roll Song. Voor echo effecten kiest u "Delay" (mono) of "Pan Delay" (stereo).

De standaardinstelling is hA2.

ChrType (Chorus Type)

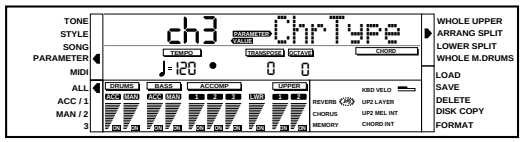

ChrType
ch1 (Chorus 1)
ch2 (Chorus 2)
ch3 (Chorus 3)
ch4 (Chorus 4)
Fbc (Feedback Chorus)
FGr (Flanger)
Sdy (Short Delay)
SdF (Short Delay w. Feedback)

Met deze parameter kiest u het gewenste type Chorus. Ook deze laat u ter kennismaking best allemaal eens de revue passeren (we gaan ze daarom ook niet in detail beschrijven). Laten we volstaan met even aan te stippen dat Flanger en Feedback Chorus interessante resultaten opleveren op gitaar Tones. Voorts hebt u ook hier de keuze uit twee echo effecten (Short Delay en Short Delay met Feedback), maar deze zijn veel korter dan de opties tussen de Reverb effecten.

De standaardinstelling is ch3.

MBsDecay (Manual Bass Decay)

Met deze parameter bepaalt u hoelang de Tone die u aan de Manual Bass Part hebt toegewezen doorklinkt. Deze parameter is dus enkel relevant voor de LOWER SPLIT mode (aangezien dit de enige mode is waarin de M.Bass Part beschikbaar is). Door een

negatieve waarde te kiezen maakt u de basklank korter, door een positieve waarde te kiezen maakt u ze langer.

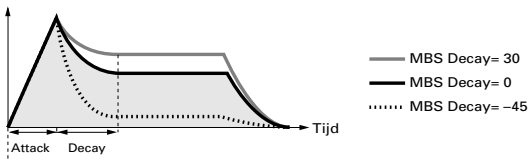

Scale Tune (Scale C~Scale B)

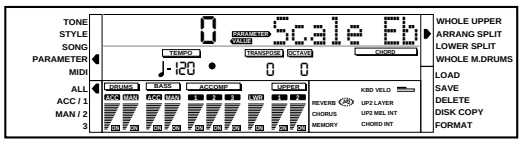

(+63~-64) Met deze parameter kunt u toonladders met kwarttoon-intervallen (zoals die worden gebruikt in oosterse muziek) programmeren. Oosterse muziek komt niet tot zijn recht wanneer u een standaard westerse toonladder gebruikt, met intervallen van een halve toon.

U zult merken dat u iedere noot slechts éénmaal kunt selecteren. Dit is zo omdat de waarde die u voor die noot instelt automatisch geldt voor alle noten met dezelfde naam. Met andere woorden, verandert u de stemming van de C, dan wordt die waarde opgeteld bij of afgetrokken van alle C's (C1, C2, C3, enz.).

Meestal kiest u waarschijnlijk de waarde +50 of -50, omdat u daarmee exact een kwarttoon hoger of lager terechtkomt. Andere instellingen zijn echter ook mogelijk.

Standaardwaarde: 0

Opmerking: De Scale instellingen gelden enkel voor de Upper1 en Upper2 Part.

Song P1~Song P16

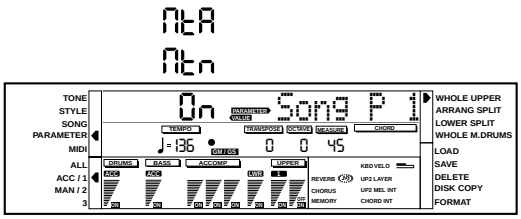

(On, Mtn, MtA) We hebben deze parameter reeds besproken toen we het over de Recorder hadden (zie "Parts uitschakelen (2)" op blz. 39).

Kies "On" voor de Song Parts die u wilt horen en "Mtn" of "MtA" voor de Song Parts die u wilt uitschakelen. Het verschil tussen "Mtn" en "MtA" is van weinig belang voor Song Parts die niet verbonden zijn met Realtime Parts. Als u niet van plan bent de weergave van de Recorder (die enkele Parts aanstuurt) te combineren met die van een externe sequencer of computer (die de overige Parts aanstuurt) maakt het niet uit of u "Mtn" of "MtA" kiest.

Dit zijn de Song Parts die *niet* verbonden zijn met Realtime Parts: Song P1, 2, 5, 7~9 en 11~16.

Voor de overige Song Parts (3, 4, 6 en 10) maakt het wel uit of u "Mtn" of "MtA" kiest (zie "Parts uitschakelen (1)" op blz. 38).

Standaardwaarde: On.

Part schakelaars: P/S MTune~P/S MDR

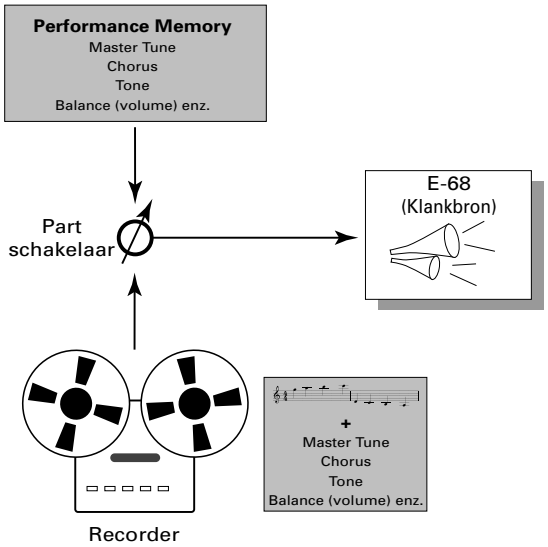

We spreken over "Part schakelaars" omdat de onderstaande parameters bepalen of de Parts luisteren naar de commando's die in een Recorder Song zijn opgenomen (Sng), dan wel naar de instellingen van het frontpaneel of van het Performance geheugen (PrF).

Die keuze kunt u voor elk van de volgende instellingen apart maken:

MTune

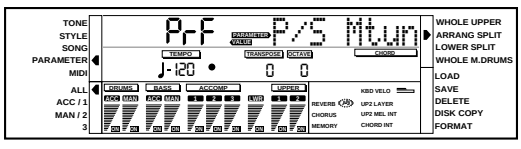

Hiermee filtert u de Master Tune instelling, die in Standard MIDI Files meestal toch achterwege blijft. Er is echter nog een andere goede reden om deze schakelaar te gebruiken: stel dat u een Performance geheugen hebt geprogrammeerd met een Master Tune waarde van 442 Hz (zie blz. 20) omdat de vio-

list die u wilt begeleiden om die stemming vroeg. Als u nu op [|√ RESET] drukt en de weergave van de Recorder start, of als u de GM/GS mode selecteert, wordt Master Tune op 440 Hz ingesteld (want dat is de standaardinstelling voor GM/GS), waardoor u plots ontzettend vals klinkt ten opzichte van de viool. Dit kunt u vermijden door “PrF” te kiezen. Uw E-68 blijft in dat geval op 442 Hz gestemd (uiteraard voor zover u die waarde manueel hebt ingesteld of een Performance geheugen hebt geselecteerd waarin u deze toonhoogte had geprogrammeerd).

Standaarwaarde: SnG.

Rev en Chr

Het mag duidelijk zijn dat we hier te maken hebben met filters voor de Reverb en Chorus effecten. Kies PrF als de effectinstellingen van de Song die u weergeeft u niet bevallen.

Standaardwaarde: SnG.

UP1, UP2, LWR, MBS, MDR

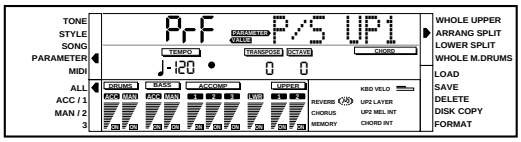

Met deze schakelaars kunt u de verbinding tussen Song Parts en Realtime Parts opheffen. Door “PrF” te kiezen heft u deze verbinding op. Deze schakelaar heeft betrekking op de volgende parameters: Volume (Balance), Pitch Bend bereik, Chorus, Tone keuze en Scale Tune (enkel voor Upper1 en Upper2). Als u de verbinding verbreekt, worden de standaard GM/GS instellingen gebruikt in plaats van de instellingen voor de Song Parts (zie “Over GM/GS” op blz. 39).

Standaardwaarde: SnG.

Opmerking: Het Chorus effect kunt u enkel voor de Upper1 en Upper2 Parts in- en uitschakelen, maar de toongenerator is in staat om gelijk welke Part van Chorus te voorzien. Als de Standard MIDI File die u weergeeft daartoe commando’s bevat worden deze in de SnG mode ook uitgevoerd.

Resume

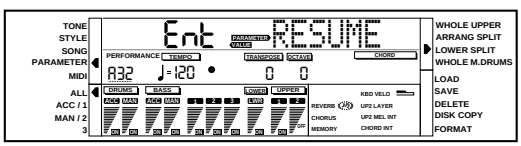

Met de *Resume* functie laadt u opnieuw de standaardinstellingen van alle functies in de Parameter mode (dit zijn de instellingen die de E-68 kiest wanneer u hem inschakelt zonder daarna een Performance geheugen te kiezen). Druk op [ENTER] om de standaardinstellingen op te roepen. Kiest u Resume op het moment dat u reeds een Performance geheugen hebt geselecteerd, dan verschijnt er een stippellijn onder het Performance nummer, om aan te geven dat de instellingen werden gewijzigd.

11 MIDI

MIDI is de afkorting van *Musical Instrument Digital Interface*. De term slaat op heel wat dingen, het meest voor de hand liggende is het connectortype dat door heel wat muziekinstrumenten en effectapparaten wordt gebruikt om informatie aangaande het muziekmaken uit te wisselen. Als u op het klavier van de E-68 speelt of de Arranger start, worden er MIDI data gezonden naar de MIDI OUT connector van uw instrument. Als u deze poorten verbindt met de MIDI IN connector van een ander instrument kan dat instrument dezelfde noten spelen als één van de Parts van de E-68.

MIDI is een taal die iedere handeling, die verband houdt met muziek, vertaalt in binaire codes die via een MIDI-kabel kunnen worden verzonden. Aangezien het een universele standaard is kunnen de muziekdata worden gezonden en ontvangen door instrumenten van verschillende merken en types. Bovendien kunt u via MIDI uw E-68 met een computer of sequencer verbinden.

11.1 MIDI in het algemeen

Wat er nodig is om MIDI data te zenden en te ontvangen

MIDI connectors of COMPUTER connector

MIDI-commando's worden gezonden en ontvangen via speciale connectors en MIDI-kabels:

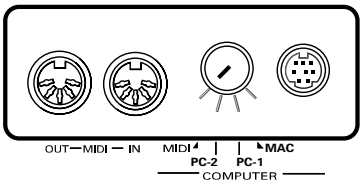

Connector	Functie
MIDI IN	Deze connector ontvangt commando's van andere MIDI-apparaten.
MIDI OUT	Deze connector zendt MIDI-commando's die op uw E-68 tot stand komen.
COMPUTER	Deze connector kan MIDI-commando's zowel zenden als ontvangen. Kies de stand die past bij het type computer dat u gebruikt. Kies PC-2 als u een IBM-PC® compatibele computer gebruikt. Kies PC-1 als u een NEC computer (vooral verkocht in Japan) gebruikt. Gebruikt u een Macintosh computer, kies dan MAC. Wilt u de MIDI-connectors gebruiken, kies dan MIDI.

Opmerking: Als u de COMPUTER connector wilt gebruiken om de E-68 met een PC te verbinden, vraag dan aan uw Roland verdeler de juiste driver diskette (dezelfde driver als voor de Sound Canvas SC-7). U kunt deze driver ook van de Roland site op het Internet halen:
[http://www.rolandUS.com]

Opmerking: Om de E-68 met een computer te verbinden moet u een speciale kabel gebruiken. Afhankelijk van het type computer is dat één van de volgende kabels: RSC-15APL (Macintosh), RSC-15AT (9-pin PC) of een 25-pin kabel (deze vindt u bij uw computerhandelaar).

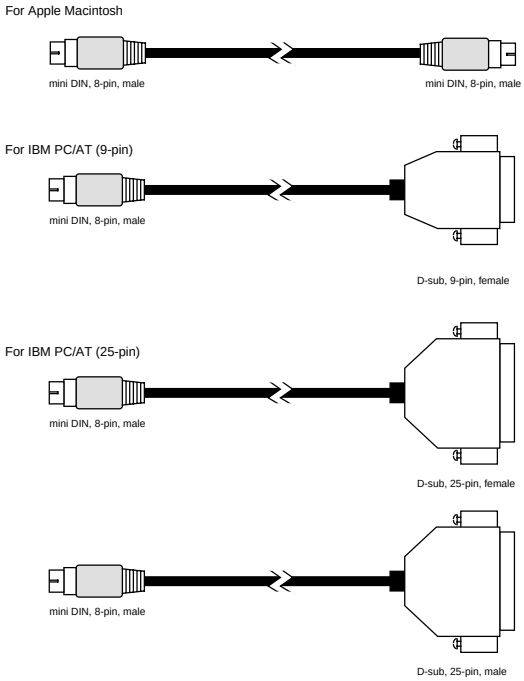

Binnen het bestek van deze handleiding kunnen we helaas niet al te diep ingaan op het fenomeen MIDI. Er bestaat echter een handig boekje, *MIDI Guide* genaamd, waarin u alles vindt over MIDI. Dit boekje kunt u krijgen bij uw Roland verdeler.

Kanalen

MIDI kan commando's op 16 kanalen tegelijk zenden en ontvangen, zodat u tot 16 instrumenten kunt aansturen. De meeste moderne instrumenten –zoals

uw E-68– zijn multitimbraal, dat betekent dat ze verschillende partijen met verschillende klanken tegelijk kunnen weergeven.

Dit is niet moeilijk te begrijpen, denk maar aan uw E-68: zijn Arranger kan de drums, de bas, en tot drie begeleidingsparts weergeven en biedt u daarbij nog de mogelijkheid om tot vier Realtime Parts (Upper1, Upper2, Lower, en Manual Bass) zelf te spelen. *Multitimbraliteit* is nu precies die mogelijkheid om al die Parts met verschillende Tones (of klanken) weer te geven.

Tip: *Naast het klavier van de E-68 kunt u ook MIDI-stuurbronnen gebruiken om de Realtime Parts aan te sturen. Dat kunnen trigger-to-MIDI instrumenten zijn (TD-7, TD-5, SPD-11, Octapad II), gitaar-naar-MIDI instrumenten (GR-1, GR-09, GI-10) en andere instrumenten die MIDI-data genereren (bijvoorbeeld MIDI-blaasinstrumenten of een MCR-8 faderpaneel).*

Opmerking: Alle Parts van de E-68 zijn ingesteld om MIDI-commando's te ontvangen. Lijken ze niet te reageren op commando's uit een externe stuurbron, controleer dan of de MIDI OUT van de externe stuurbron wel degelijk is aangesloten op de MIDI IN van uw E-68.

MIDI-parameters editen (algemene werkwijze)

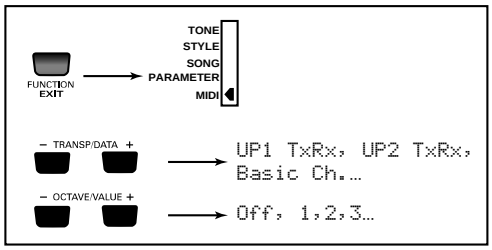

Volgens de onderstaande richtlijnen kunt u alle MIDI-parameters die op de volgende bladzijden aan bod komen via het display editen.

① **Druk op [FUNCTION/EXIT] tot de pijl naast "MIDI" staat.**

② **Kies met de TRANSP/DATA [+]/[–] knoppen de parameter die u wilt editen.**

③ **Kies met de OCTAVE/VALUE [+]/[–] knoppen de gewenste waarde voor deze parameter.**

④ **Druk nogmaals op [FUNCTION/EXIT] wanneer u de MIDI mode wilt verlaten.**

11.2 MIDI in de E-68 mode (GM/GS uit)

We herhalen nog eens dat in deze inleiding het laatste woord over MIDI (uiteraard) niet is gezegd. We hebben u slechts een idee proberen te geven van wat u ermee kunt doen, en we hopen dat we u hebben warm gemaakt voor een ontdekkingsreisje door het boeiende MIDI-landschap.

Opmerking: De MIDI-instellingen hoeft u niet op te slaan. De E-68 onthoudt ze namelijk automatisch. Met de Resume functie (zie blz. 46) kunt u eventueel alle MIDI-parameters opnieuw op hun standaardwaarden instellen.

Ontvangst- (Rx) en zend- (Tx) kanalen

De zend- en ontvangstkanalen kunt u voor alle Parts apart wijzigen, maar we raden u aan dit niet te doen tenzij dit de enige manier is om bepaalde MIDI-problemen op te lossen. De kanaalverdeling volgt namelijk een impliciete standaard die Roland in alle recente instrumenten uit de E-, G-, SC- en RA-serie heeft gebruikt. Bovendien garanderen deze instellingen de beste GM/GS compatibiliteit.

In de onderstaande tabel ziet u voor welke Parts u het MIDI-kanaal kunt instellen.

①	②	③	④	⑤
UP1 RxRX	Upper 1	Off, 1~16	4	↔ Song Part 4
UP2 RxRX	Upper 2	Off, 1~16	6	↔ Song Part 6
LWR RxRX	Lower	Off, 1~16	11	↔ Song Part 11
MBS RxRX	Manual Bass	Off, 1~16	12	↔ Song Part 12
MDR RxRX	Manual Drums	Off, 1~16	16	↔ Song Part 16
ADR RxRX	Accompaniment Drums	Off, 1~16	10	↔ Song Part 10
ABS RxRX	Accompaniment Bass	Off, 1~16	2	↔ Song Part 10
AC1 RxRX	Accompaniment 1	Off, 1~16	7	↔ Song Part 7
AC2 RxRX	Accompaniment 2	Off, 1~16	8	↔ Song Part 8
AC3 RxRX	Accompaniment 3	Off, 1~16	9	↔ Song Part 9
RX1	Receive only 1	Off, 1~16	1	↔ Song Part 1
RX2	Receive only 2	Off, 1~16	3	↔ Song Part 3
RX3	Receive only 3	Off, 1~16	5	↔ Song Part 5

Uitleg

① **De naam die in het display verschijnt. "RxTx" betekent "MIDI zend- en ontvangstkanaal". "Rx" betekent "MIDI ontvangstkanaal", deze Parts kunnen met andere woorden enkel MIDI-commando's ontvangen.**

② **Volledige naam van de Part.**

③ **Mogelijke instellingen. Kies OFF als u wilt dat de Parts geen MIDI-commando's ontvangen (Rx Parts) of ontvangen en zenden (alle overige Parts).**

④ **Standaardwaarde.**

⑤ **Als u de standaardwaarde wijzigt, geldt dat ook voor de Song Part waarvan de naam in deze kolom verschijnt.**

Over de RX Parts:

Uw Intelligent Keyboard is uitgerust met drie Parts die u enkel via MIDI kunt aansturen. U kunt ze niet selecteren vanop uw E-68 en u kunt ze ook niet spelen op het klavier. Verder werken ze net zoals de Realtime Parts. Ze bewijzen vooral hun nut wanneer u de E-68 vanuit een externe sequencer of computer wilt aansturen in de "E-68 mode", dus zonder de GM/GS mode te kiezen. Verder kunt u deze RX Parts ook aansturen vanuit een MIDI-Masterkeyboard (bijvoorbeeld een A-33 of A-90). Desgewenst kunt u dat Masterkeyboard zelfs splitsen en met de verschillende zones verschillende klanken aansturen.

NTA1 Rx (Note-to-Arranger 1 Rx kanaal)

"NTA" staat voor "Note to Arranger", dit zijn de noten die u speelt in het akkoordherkenningsgebied en waarmee u de Arranger vertelt welke akkoorden hij moet spelen. Deze noten kunt u ook via MIDI ontvangen. U mag daarbij niet vergeten de noten te zenden op de MIDI-kanalen die aan de NTA functie zijn toegewezen.

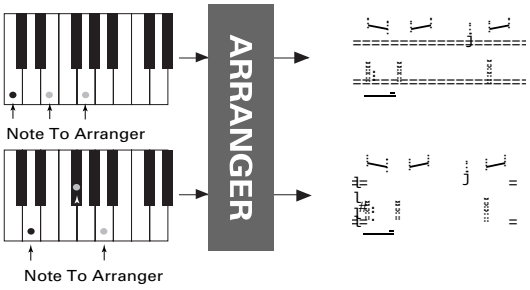

Het meervoud in "kanalen" is u waarschijnlijk niet ontgaan. Er zijn inderdaad twee NTA ontvangstkanalen. Op die manier kunt u de E-68 gebruiken als een Realtime Arranger module voor een MIDI-accordeon of een ander MIDI-instrument dat op twee kanalen kan zenden.

Tip: *U kunt deze twee NTA kanalen ook gebruiken om de Arranger vanuit twee externe master keyboards of vanuit de PK-5 MIDI baspedalen aansturen.*

Er is geen Tx parameter voor NTA. De noten die u op het klavier van de E-68 speelt worden naar de Arranger gezonden, van daaruit naar de Arranger Parts, die voor de begeleiding in de juiste toonaard zorgen. Aangezien alle Arranger noten via MIDI worden gezonden is het niet nodig de NTA noten nog eens apart te zenden.

Voor één of twee NTA ontvangstkanalen instelt moet u eerst even de handleiding van uw MIDI-stuurbron raadplegen, om uit te vissen op welk kanaal (welke kanalen) deze zendt.

Mogelijke waarden: Off, 1~16 (mag niet dezelfde zijn als NTA2), Standaardwaarde: 14

NTA2 Rx (Note-to-Arranger 2 Rx kanaal)

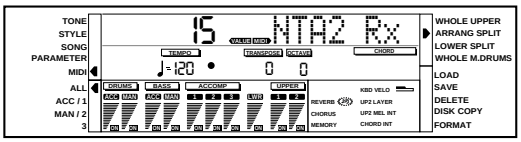

Mogelijke waarden: Off, 1~16 (mag niet identiek zijn aan NTA1), Standaardwaarde: 15

Style Ch (Style Select TxRx kanaal)

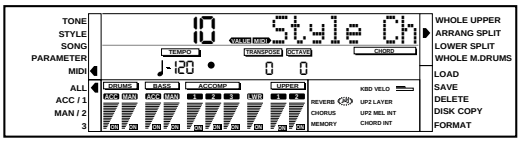

Zoals de naam al aangeeft dient het Style Select kanaal om programmakeuze-commando's te zenden en te ontvangen waarmee de E-68 of de ontvanger een andere Music Style kiezen. U kunt trouwens ook Card Style geheugens kiezen via MIDI.

Mogelijke waarden: Off, 1~16, Standaardwaarde: 10

Basiskanaal (Basic TxRx kanaal)

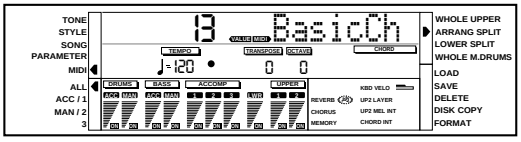

Het Basic Channel (basiskanaal) is het MIDI-kanaal waarop programmakeuze- en bankkeuzecommando's worden ontvangen en verzonden waarmee Performance Memories worden gekozen. Telkens als u een Performance Memory op uw E-68 kiest, wordt er dus een reeks MIDI-commando's naar de MIDI OUT connector gezonden op het MIDI-kanaal dat u hier kiest.

Als de E-68 een reeks commando's (bankkeuze en programmakeuze) op het basiskanaal ontvangt kiest hij het Performance Memory dat aan de nummers in de ontvangen MIDI-commando's is toegewezen.

Mogelijke waarden: Off, 1~16, Standaardwaarde: 13

MIDI datafilters

Met de onderstaande parameters bepaalt u of de E-68 bepaalde MIDI-commando's al dan niet zendt of ontvangt.

ProgChng (Programmakeuze)

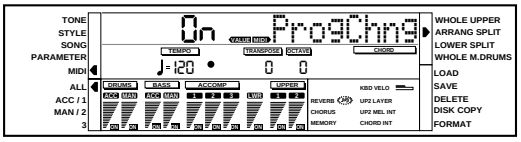

Met dit filter schakelt u de overdracht en ontvangst van programmakeuze-commando's in (On) of uit (Off). Met deze commando's kunt u Tones, Styles of Performance geheugens kiezen.

Mogelijke waarden: Off, On, Standaardwaarde: On

Opmerking: De optie die u voor deze parameter kiest geldt ook voor de gelijknamige parameter in de GM/GS mode (zie blz. 53).

PitchBnd (Pitch Bend)

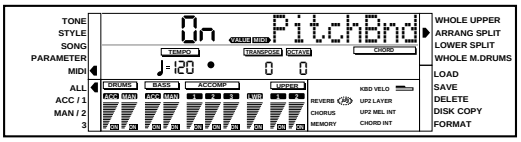

Met dit filter schakelt u de overdracht en ontvangst van Pitch Bend commando's in (On) of uit (Off). Met deze commando's kunt u de toonhoogte van de noten die u speelt (voor de Upper1, Upper2 en Manual Drum Parts) tijdelijk verhogen of verlagen.

Mogelijke waarden: Off, On, Standaardwaarde: On.

Opmerking: De optie die u voor deze parameter kiest geldt ook voor de gelijknamige parameter in de GM/GS mode (zie blz. 53).

Modulatn (Modulatie)

Met dit filter schakelt u de overdracht en ontvangst van modulatiecommando's aan (On) of uit (Off). Met deze commando's kunt u de noten die u speelt van vibrato voorzien (controlenummer CC01).

Mogelijke waarden: Off, On, Standaardwaarde: On.

Opmerking: De optie die u voor deze parameter kiest geldt ook voor de gelijknamige parameter in de GM/GS mode (zie blz. 53).

Volume

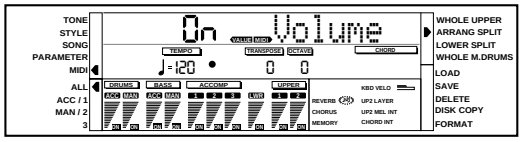

Met dit filter schakelt u de overdracht en ontvangst van volumecommando's (controlenummer CC07) in (On) of uit (Off).

Mogelijke waarden: Off, On, Standaardwaarde: On.

Opmerking: De optie die u voor deze parameter kiest geldt ook voor de gelijknamige parameter in de GM/GS mode (zie blz. 53).

Sustain (Hold)

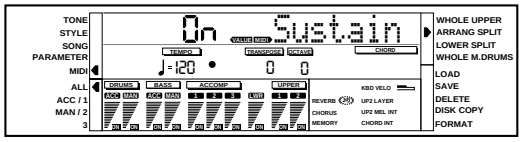

Met dit filter schakelt u de overdracht en ontvangst van Hold commando's (controlenummer CC64) in (On) of uit (Off).

Mogelijke waarden: Off, On, Standaardwaarde: On.

Opmerking: De optie die u voor deze parameter kiest geldt ook voor de gelijknamige parameter in de GM/GS mode (zie blz. 53).

NRPN (Non-Registered Parameter Number)

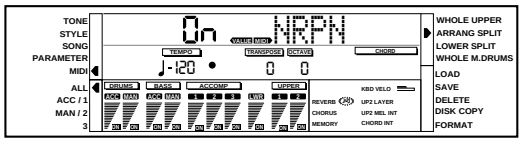

Met dit filter schakelt u de overdracht en ontvangst van NRPN commando's in (On) of uit (Off). Deze commando's worden enkel begrepen door GS-compatibele toongenerators en stellen u in staat om op dit soort instrumenten parameters te editen via MIDI.

Mogelijke waarden: Off, On, Standaardwaarde: On.

Opmerking: De optie die u voor deze parameter kiest geldt ook voor de gelijknamige parameter in de GM/GS mode (zie blz. 53).

Velo Rx (Receive Velocity)

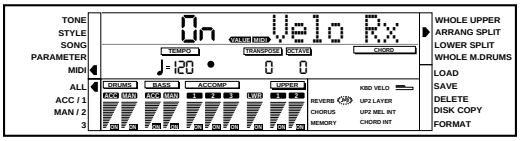

Met dit filter schakelt u de overdracht en ontvangst van Velocity commando's in (On) of uit (Off). De functie van deze parameter is gelijk aan die van de KEYBOARD [VELOCITY] knop, maar hij geldt enkel voor nootcommando's die via MIDI worden ontvangen.

Mogelijke waarden: Off, On, Standaardwaarde: On

Opmerking: De optie die u voor deze parameter kiest geldt ook voor de gelijknamige parameter in de GM/GS mode (zie blz. 53).

Lyrics Tx (Lyrics commando's zenden)

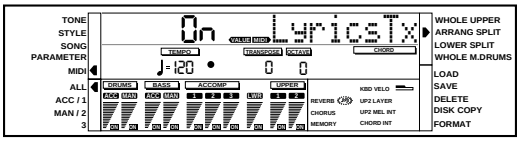

Zoals u weet kan de E-68 Lyrics commando's (teksten) lezen die deel uitmaken van de Standard MIDI Files die u laadt. De teksten kunnen niet worden afgebeeld, maar u kunt ze wel naar een instrument zenden dat in staat is om Lyrics commando's af te beelden (zoals de Roland LVC-1). Met dit filter schakelt u het zenden van Lyrics commando's in (On) of uit (Off).

Mogelijke waarden: Off, On, Standaardwaarde: On.

Opmerking: De optie die u voor deze parameter kiest geldt ook voor de gelijknamige parameter in de GM/GS mode (zie blz. 53).

Synchronisatieparameters

Sync Rx (MIDI-synchronisatie)

Met deze parameter bepaald u of en hoe de E-68 wordt gesynchroniseerd met een externe MIDI-sequencer, computer, drummachine, enz. Voorwaarde om te synchroniseren is dat u de MIDI OUT van het externe instrument verbindt met de MIDI IN van de E-68 (voor computers kunt u deze verbinding ook via de COMPUTER connector maken.

Mogelijke waarden:

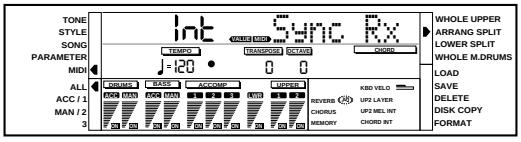

Int: Bij deze optie wordt de E-68 niet gesynchroniseerd met andere MIDI-instrumenten. U kunt de weergave dus ook niet starten/stoppen via MIDI.

MId A: Deze optie zorgt voor twee dingen: zowel de weergave van de Arranger als die van de Recorder reageren op MIDI klok en Start/Stop commando's. Om een opname te starten moet u na het indrukken van de [REC●] knop de weergave op het externe apparaat starten. Op dat moment wordt ook de weergave van de Arranger gestart, zodat u die meteen als achtergrond voor uw opname kunt gebruiken.

In de MId A mode kunt u de knoppen op het frontpaneel van de E-68 niet meer gebruiken om de Arranger of de Recorder te starten. De weergave van de Recorder kunt u wel nog vanaf de E-68 starten, alleen loopt die weergave dan niet synchroon met MIDI-klok commando's.

MId S: In dit geval wordt enkel de Recorder gesynchroniseerd. Dat gebeurt zowel voor de opname als voor de weergave, wat inhoudt dat u de Recorder enkel kunt starten met MIDI-klokcommando's vanuit een extern apparaat. Bovendien moet de GM/GS mode zijn ingeschakeld.

Aut A: Deze optie is ongeveer hetzelfde als de MId A optie, met dit verschil dat de weergave van de Arranger en de opname van de Recorder enkel worden gesynchroniseerd als de E-68 MIDI Start en MIDI-klok commando's ontvangt. Zowel opname als weergave kunt u ook nog op de E-68 starten/stoppen. Met andere woorden: de E-68 "weet" wanneer hij naar een extern tempo moet luisteren en wanneer hij zijn eigen tempo moet volgen.

De Recorder start enkel als er MIDI-klok commando's worden ontvangen in de GM/GS mode.

Aut S: Deze optie is ongeveer hetzelfde als de MId S optie, met dit verschil dat de weergave van de Arranger en de opname van de Recorder enkel worden gesynchroniseerd als de E-68 MIDI Start en MIDI-klok commando's ontvangt. Zolang er geen MIDI-klok commando's worden ontvangen volgt de Recorder zijn eigen tempo.

rEM A: De Arranger en de Recorder volgen het interne tempo van de E-68, maar zijn voor het starten en stoppen afhankelijk van MIDI Start en Stop commando's.

rEM S: Identiek met rEM A, alleen is deze optie zowel op de weergave als de opname van toepassing (ze geldt dus voor de GM/GS mode). De Arranger wordt niet beïnvloed door Start/Stop commando's die via MIDI worden ontvangen.

Clock Tx

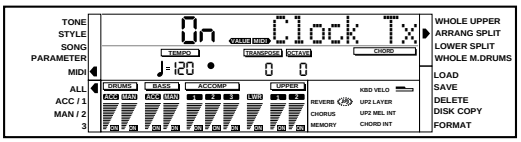

Hiermee bepaalt u of de Arranger en de Recorder al dan niet Clock commando's zenden als u ze start.

Mogelijke waarden: Off, On, Standaardwaarde: On

StrStpTx (Start/Stop/Continue)

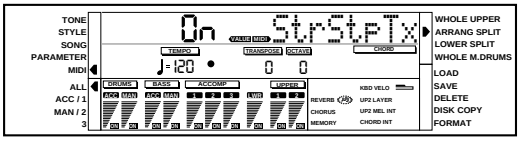

Hiermee bepaalt u of de Arranger en de Recorder al dan niet Start/Stop/Continue commando's zenden als u ze start. Kies Off als u de toongenerator van een MIDI-orgel enz. wilt aansturen zonder meteen de automatische begeleiding van dat instrument te starten zodra u de Arranger of de Recorder op de E-68 start.

Mogelijke waarden: Off, On, Standaardwaarde: On.

Song Pos P (Song Position Pointer)

Hiermee bepaalt u of de Recorder al (On) dan niet (Off) Song Position Pointer commando's zendt als u hem start.

Mogelijke waarden: Off, On, Standaardwaarde: On.

Part Mute

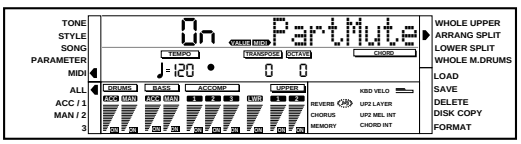

Met deze parameter bepaalt u wat er gebeurt als u een Part uitschakelt (zie "Part Balance (Volume)" op blz. 41). U weet al dat een Part die u uitschakelt geen geluid meer voortbrengt. Maar wat gebeurt er met de MIDI-data van zo'n Part? Wel, met de Part-Mute parameter bepaalt u of een uitgeschakelde Part nog steeds MIDI-commando's naar de MIDI OUT zendt of niet.

Int: De uitgeschakelde Part kunt u niet meer met het klavier of de Recorder van de E-68 aansturen, maar deze Part zendt nog steeds MIDI-commando's naar de MIDI OUT.

All: De uitgeschakelde Part kunt u niet meer met het klavier of de Recorder van de E-68 aansturen en de Part zendt ook geen MIDI-commando's meer naar de MIDI OUT.

Standaardwaarde: All.

Local (On, Off)

Met de Local parameter kunt u de verbinding tussen het klavier/de Recorder en de interne toongenerator van de E-68 al dan niet opheffen.

Als deze parameter op On staat (fabrieksinstelling), stuurt u met de noten die u op het klavier van de E-68 speelt of met de weergave van een Recorder Song de interne toongenerator aan. Kiest u Off, dan worden de betreffende MIDI data niet meer naar de interne toongenerator gezonden. De overeenkomstige MIDI-data worden wel nog steeds naar de MIDI OUT connector gezonden.

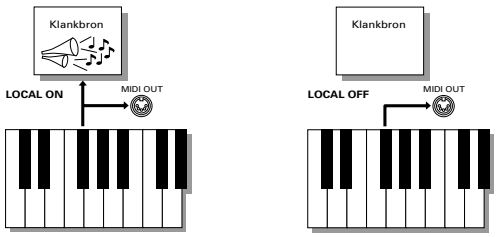

Als u werkt met een sequencer die van een Soft Thru functie (MIDI echo) is voorzien en u (i) de MIDI IN en OUT connectors met de externe sequencer of computer verbindt en (ii) de E-68 als MIDI Masterkeyboard gebruikt, dan moet u "Local Off" kiezen, omdat anders iedere noot "dubbel" klinkt. In alle andere gevallen mag u "On" kiezen.

Mogelijke waarden: Off, On, Standaardwaarde: On.

Opmerking: De instelling van deze parameter blijft niet bewaard wanneer u de E-68 uitschakelt.

Resume

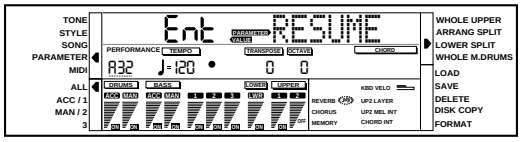

Kies deze functie als u de MIDI-fabrieksinstellingen (zowel voor de E-68 als voor de Recorder mode) wilt laden. Druk op [ENTER]. Zodra het display “Complete” heeft afgebeeld, krijgt u opnieuw “RESUME” te zien. Druk op [FUNCTION/EXIT] om de MIDI mode te verlaten.

Opmerking: Bij deze procedure is er geen “Sure?” prompt die u nog de kans geeft om van de initialisatie af te zien. U moet dus wel absoluut zeker van uw stuk zijn voor u op [ENTER] drukt en ALLE MIDI-fabrieksinstellingen opnieuw laadt.

11.3 MIDI in de Recorder mode (GM/GS aan)

Afgezien van de namen en de nummers (Part 1~16) van de Parts zijn de GM/GS MIDI-parameters gelijk aan deze uit de E-68 mode. Het grote verschil is dat u in de GM/GS mode de zend- en ontvangstkanalen van de Recorder Song Parts kunt instellen. Zoals we reeds hebben aangehaald wijzigt u daarmee ook de kanaalinstelling van de overeenkomstige E-68 Part.

Nog een laatste opmerking: Song Part 1 is normaal toegewezen aan MIDI-kanaal 1, Song Part 2 aan MIDI-kanaal 2, enz.

In de onderstaande afbeelding vindt u een opsomming van de beschikbare parameters.

Part 1	ProgChng
Part 2	PitchBnd
Part3LWR	Modulatn
Part4UP1	Volume
Part 5	Sustain
Part 6UP2	NRPN
Part 7	Velo Rx
Part 8	LyricsTx
Part 9	SyncRx
Prt10MDR	Clock Tx
Part 11	StrStpTx
Part 12	SongPosP
Part 13	PartMute
Part 14	Local
Part 15	RESUME
Part 16	
NTA1 Rx	
NTA2 Rx	
Style Ch	
Basic Ch	

12 Huishouding

12.1 Disk mode

In de Disk mode kunt u de Song van de interne Recorder op diskette zetten, een andere Song laden (één tegelijk), Performance geheugens op diskette bewaren en laden, bestanden van diskette wissen en diskettes kopiëren.

We hebben reeds gezegd dat u zowel 2DD als 2HD diskettes kunt gebruiken. Het is zelfs mogelijk om DOS geformateerde diskettes te gebruiken, hoewel deze misschien iets trager werken.

Terwijl de disk drive bezig is data te lezen of te schrijven verschijnt het Disk icoon in beeld. VERWIJDER DE DISKETTE NOOIT ZOLANG DIT ICOON IN BEELD IS, want daarmee kunt u zowel de drive als de diskette beschadigen (deze laatste kan onleesbaar worden).

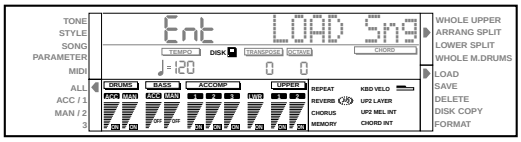

Disk functies kiezen (algemene werkwijze)

① **Druk op [DISK] tot de pijl rechts beneden naast de gewenste Disk functie staat (Load, Save, Delete, enz.).**

② **Als er op het gekozen niveau nog andere functies zijn, kunt u deze eventueel kiezen met de TRANSP/DATA [+]/[–] knoppen.**

③ **Druk op [ENTER] om de gekozen functie te bevestigen en uit te voeren.**

④ **Bij het bewaren van bestanden of het formateren van diskettes moet u ook nog de "Sure?" prompt beantwoorden.**

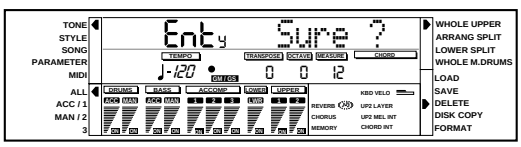

Druk op [ENTER] om het bevel uit te voeren of op [FUNCTION/EXIT] om het te annuleren en de Disk mode te verlaten. U kunt ook op OCTAVE/VALUE [–] drukken om "n" te kiezen en daarna op [ENTER] drukken. In dat geval annuleert u de functie *zonder* de Disk mode te verlaten. Het staat u dan vrij de naam van het Song bestand dat u ging opslaan te wijzigen of een andere disk functie te kiezen.

⑤ **Eens u de gewenste functie hebt uitgevoerd kunt u de Disk mode verlaten door verschillende keren op [DISK] te drukken of door op [KBD MODE] of [FUNCTION/EXIT] te drukken.**

Load Sng (Load Song)

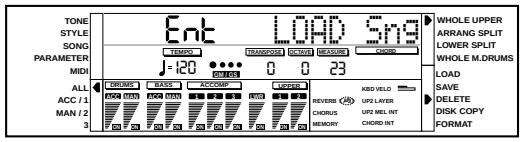

Met deze functie kunt u één van uw eigen Songs of een Standard MIDI File van diskette laden.

Nadat u op [ENTER] hebt gedrukt kiest u met de OCTAVE/VALUE [+]/[–] knoppen het Song bestand dat u wilt laden. Vervolgens drukt u nogmaals op [ENTER] om de Song te laden.

Opmerking: Door een Song te laden wist u de Song die op dit moment in het interne geheugen van de E-68 aanwezig is. Wilt u die Song bewaren, schrijf hem dan eerst weg op een diskette (zie blz. 34).

Opmerking: In stap (2) op blz. 54 moet u misschien op de TRANSP/DATA [+]/[–] knoppen drukken om Load Sng te selecteren.

Mogelijke foutmeldingen als u Load Song gebruikt

Soms wordt het gewenste bestand niet onmiddellijk (of helemaal niet) geladen en krijgt u in de plaats een foutmelding te zien. De foutmelding verdwijnt na enkele seconden, tenzij anders aangegeven. Dit zijn de mogelijke foutmeldingen:

No Disk

U bent vergeten een diskette in de drive te steken. Doe dat nu.

No Files

De diskette in de drive bevat geen bestanden die de E-68 kan lezen (hier: Song bestanden).

No Format

De diskette die u hebt ingestoken is niet geformateerd of geformateerd voor een ander apparaat (dus niet voor een PC of voor de E-68).

Disk Err

De diskette die u hebt ingestoken is waarschijnlijk beschadigd. Gebruik een andere diskette.

File Err

Het Song bestand dat u probeert te laden is beschadigd. Kies een ander bestand.

Over 17T

Het Song bestand bevat meer dan 17 sporen (en is dus niet compatibel met het Standard MIDI File formaat 0 of formaat 1). Kies een ander bestand.

tooBig!

Het Song bestand dat u wilt laden is te groot voor het RAM geheugen van de E-68. Aangezien het om een Standard MIDI File Formaat 1 gaat, kunt u het niet laden.

CutSong?

Het Song bestand dat u wilt laden is te groot voor het RAM geheugen van de E-68, maar desgewenst kunt u wel het deel laden dat in het interne geheugen van de E-68 past. Druk op [ENTER] als u een deel van het Song bestand wilt laden of op OCTAVE/VALUE [–] gevolgd door [ENTER] als u de operatie wilt annuleren zonder de disk mode te verlaten. In het laatste geval kunt u proberen een andere Song te laden.

Opmerking: Het is niet mogelijk om gedeeltelijk geladen Songs op diskette te bewaren. U kunt dus enkel een Song gedeeltelijk laden en dan beluisteren, of meteen een andere Song laden.

Load Prf (Load Performance Memory Set)

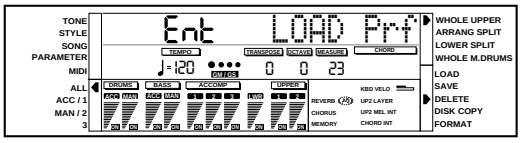

Met deze functie laadt u een set van 64 Performances. Performance geheugens worden steeds in groepen van 64 (“sets”) op diskette geschreven. U kunt geen individuele Performance geheugens op diskette te bewaren of laden.

Opmerking: Door een Performance te laden wist u de Performance geheugens die op dat moment in het interne geheugen van de E-68 aanwezig is. Wilt u die Performance geheugens bewaren, schrijf ze dan eerst weg op een diskette (zie hieronder).

Opmerking: In stap (2) op blz. 54 moet u misschien op de TRANSP/DATA [+]/[–] knoppen drukken om Load Prf te selecteren.

Nadat u op [ENTER] hebt gedrukt kiest u met de OCTAVE/VALUE [+]/[–] knoppen de Performance Set die u wilt laden. Vervolgens drukt u nogmaals op [ENTER] om de data te laden.

Mogelijke foutmeldingen als u Load Prf gebruikt

No Disk, No Files, No Format, Disk Err.

Zie “Mogelijke foutmeldingen als u Load Song gebruikt” op blz. 54 voor meer uitleg over deze foutmeldingen.

Save Sng (Save Song) en Save Prf (Save Performance Set)

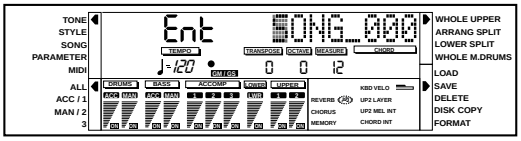

We kunnen u moeilijk precies vertellen hoe u uw data over uw diskettes moet verdelen, maar we raden u aan met tenminste twee groepen diskettes te werken: één voor uw Recorder Songs en één voor Performance geheugens.

Die tweedeling vindt u ook terug in de Save functies: *Save Sng* dient om de Recorder Songs uit het interne geheugen van E-68 op diskette te zetten, terwijl u met *Save Prf* een veiligheidskopie van een Set van 64 Performance geheugens kunt maken.

Nadat u op [ENTER] hebt gedrukt om aan te geven dat u de Song of de set met Performance geheugens wilt opslaan krijgt u de kans om het bestand dat u gaat opslaan een naam te geven.

U kunt natuurlijk de standaardnaam (SONG_001 of PERF_001) gebruiken, maar beter is het om een meer betekenisvolle naam te kiezen. Zo vindt u achteraf uw bestanden makkelijker terug.

Plaats de knipperende cursor met de TRANSP/DATA [+]/[–] knoppen op de positie dat u wilt wijzigen en kies met de OCTAVE/VALUE [+]/[–] knoppen het gewenste karakter. Zodra de naam volledig is drukt u op [ENTER] om uw keuze te bevestigen. In de onderstaande afbeelding ziet u welke karakters u kunt gebruiken:

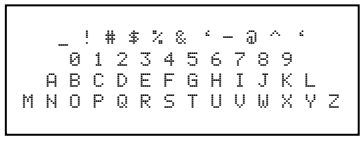

Mogelijke foutmeldingen wanneer u een Save functie gebruikt

Soms verschijnt er een foutmelding als u een Save functie kiest. Hieronder ziet u wat de verschillende meldingen zoal betekenen:

File Err

Het Song bestand dat u probeert te bewaren is beschadigd.

"Empty"

U hebt geen Song opgenomen of geladen die u op diskette kunt schrijven. Doe dat eerst.

No Disk

U bent vergeten een diskette in de drive te steken. Doe dat nu.

Disk Prot

De schrijfbeveiliging van de diskette in de drive bevat is geactiveerd ("open venstertje"). Zet het beveiligingsnokje in de "WRITE" stand ("gesloten venstertje").

No Format

De diskette die u hebt ingestoken is niet geformateerd of geformateerd voor een ander apparaat (dus niet voor een PC of voor de E-68).

Disk Full

Er is geen plaats meer op de diskette die u in de drive hebt gestoken. Gebruik een andere diskette.

Disk Err

De diskette die u hebt ingestoken is waarschijnlijk beschadigd. Gebruik een andere diskette.

OverWrt?

De naam die u hebt gespecifieerd bestaat reeds op de diskette die u in de drive hebt gestoken.

Druk op OCTAVE/VALUE [–] om "n" (No) te selecteren en druk op [ENTER]. Het display keert nu terug naar de vorige melding.

Probeer de data nogmaals op te slaan onder een andere naam (een cijfertje toevoegen aan het einde van de originele naam volstaat om van "een andere naam" te spreken).

Bent u echter zeker dat u het aanwezige bestand op de diskette met de nieuwe data wilt overschrijven, druk dan onmiddellijk op [ENTER] (zonder eerst "n" te kiezen).

Del Song (Delete Song) en Del Prf (Delete Performance Memory Set)

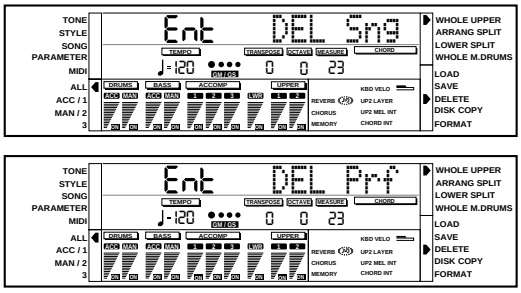

Met deze twee functies kunt u een Song of een Performance Set van diskette wissen.

Let wel: er is geen "Undo" functie. Eens u een bestand van diskette hebt gewist, kunt u het niet meer terughalen. Soms is het echter nodig dat u bestanden wist om plaats te maken op de diskette. Zorg wel dat u steeds minstens één veiligheidskopie hebt van het bestand dat u gaat wissen, u weet maar nooit…

① **Steek de diskette met het bestand dat u wilt wissen in de drive.**

② **Druk op [ENTER].**

De E-68 leest nu de diskette om te kijken welke Song (of Performance set) bestanden er op staan.

③ **Kies met de OCTAVE/VALUE [+]/[–] knoppen de Song of Performance set die u wilt wissen.**

④ **Druk op [ENTER].**

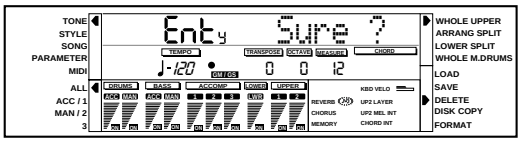

Het display beeldt nu "Sure?" af, om te vragen of u dit bestand wel degelijk wilt wissen.

⑤ **Wilt u dat, druk dan op [ENTER]. Het bestand wordt dan onherroepelijk gewist. Wilt u het bestand niet wissen, druk dan op OCTAVE/VALUE [–] om "n" te kiezen en druk vervolgens op [ENTER]. U keert dan terug naar het vorige display.**

Mogelijke foutmeldingen wanneer u een Del functie gebruikt

No Disk, No Files, NoFormat, DiskProt, Disk Err **(zie blz. 56).**

DiskCopy (inhoud van een volledige diskette kopiëren)

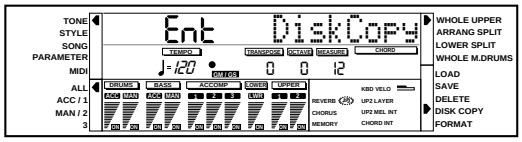

Met deze functie kunt u veiligheidskopies van een volledige diskette maken.

WAARSCHUWING: De Disk Copy functie maakt gebruik van het RAM geheugen en wist de Recorder Song in het interne geheugen van de E-68. Voordat u Disk Copy gebruikt, moet u dus de interne Song op diskette bewaren (voor zover u dat nog niet hebt gedaan, (zie blz. 55).

Met Disk Copy kopieert u alle bestanden van een Source diskette (zie hieronder) naar een Destination diskette.

① **Druk op de [DISK] knop tot de pijl rechts beneden naast DISK COPY staat.**

Het display herinnert u eraan dat de kopie enkel voor persoonlijk gebruik mag bestemd zijn.

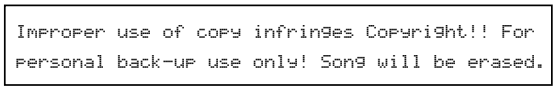

U mag dus in de handel verkrijgbare Standard MIDI Files kopiëren, zolang u de kopie voor uzelf houdt (als veiligheidskopie). U mag nooit een kopie van auteursrechtelijk beveiligd materiaal aan uw vrienden doorspelen.

Het display maakt u er ook nog even attent op dat de Disk Copy functie gebruik maakt van het RAM geheugen. Dit is het geheugen waarin de Recorder Song zich bevindt.

Zodra u de Disk Copy functie activeert (dat moet nog gebeuren), wist u de Song in het interne geheugen. Zet deze Song op diskette voor u verdergaat.

De bovenstaande melding wordt gevolgd door “Sure?”.

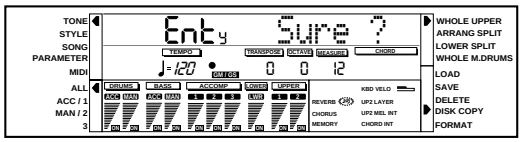

② **Wilt u en veiligheidskopie van de diskette maken, druk dan op [ENTER].**

Wilt u dat niet, druk dan op OCTAVE/VALUE [–] om “n” (No) te kiezen en vervolgens op [ENTER].

U annuleert daarmee het kopiëren zonder de Disk mode te verlaten.

Het display vraagt u nu om de originele diskette (de “brondiskette”) in de drive te steken.

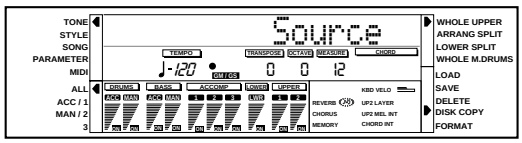

Voordat u dat doet, moet u de schrijfbeveiliging inschakelen, anders vertelt het display u dat dit nog niet gebeurd is (No Prot). Om de schrijfbeveiliging in te schakelen haalt u de diskette uit de drive, zet u het beveiligingsnokje in de stand “PROTECT” (“open venstertje”) en steekt u de diskette opnieuw in de drive.

③ **Steek de originele (bron) diskette in de drive.**

Het display meldt nu dat de E-68 het eerste stukje van de te kopiëren data leest. Afhankelijk van het aantal bestanden op de diskette is het mogelijk dat u deze melding verschillende keren te zien krijgt.

Zodra de eerste stukje data is geladen beeldt het display “Destinat” af.

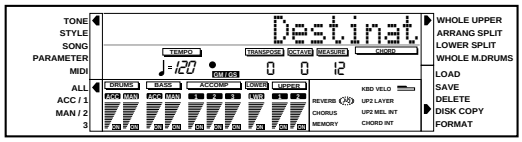

Op dit moment moet u een lege diskette in de drive steken, waarop de kopie van de originele data zal terechtkomen (daarom heet deze diskette *Destination*, d.w.z. “bestemming”).

④ **Haal de brondiskette uit de drive en steek de bestemmingsdiskette erin.**

Als de bestemmingsdiskette niet is geformateerd, krijgt u alsnog de kans om dat te doen (“Format?”).

Druk op [ENTER] om de bestemmingsdiskette te formateren. Wilt u het formateren annuleren, druk dan op OCTAVE/VALUE [–] om “n” (No) te kiezen en vervolgens op [ENTER]. U keert dan terug naar de “Destinat” melding. Steek een andere diskette in de drive.

Opmerking: Gebruik steeds een lege bestemmingsdiskette, want alle data op deze diskette worden gewist.

Zodra u op [ENTER] drukt, meldt het display dat de bestemmingsdiskette wordt geformateerd (“Formatng”), zodra dat is gebeurd verschijnt “Complete”.

Daarna verschijnt “Writing”, om aan te geven dat het eerste stukje data naar diskette wordt gekopieerd.

Zoals we reeds hebben gezegd, is het mogelijk dat u opnieuw Source te zien krijgt. In dat geval…

⑤ **…verwijdert u de bestemmingsdiskette uit de drive en gaat u verder met stap (3), tot het display "Complete" meldt.**

U komt opnieuw terecht in het Disk Copy display.

Mogelijke foutmeldingen bij het gebruik van Disk Copy

No Prot

De brondiskette is niet beveiligd. Haal de diskette uit de drive en schakel de schrijfbeveiliging in.

No Format

De diskette die u hebt ingestoken is niet geformateerd of geformateerd voor een ander apparaat (dus niet voor een PC of voor de E-68).

Disk Err, Disk Prot

Zie "Mogelijke foutmeldingen wanneer u een Save functie gebruikt" op blz. 56.

Incompat

De diskette die u hebt ingebracht nadat u de brondiskette hebt verwijderd is niet de diskette die u na de eerste "Destinat" prompt had ingebracht. Steek de juiste diskette in de drive.

Format

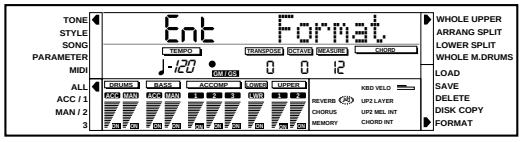

Deze functie hebben we reeds besproken onder "Diskette formateren" op blz. 34.

12.2 E-68 initialiseren (Factory)

Eens u een tijdje intensief met uw E-68 hebt gewerkt, wilt u misschien de originele fabrieksinstellingen nog eens laden. Dit is trouwens niet altijd nodig, in veel gevallen volstaat het dat u met de Resume functie in de Parameter en/of MIDI mode de originele Parameter en MIDI-instellingen terughaalt. Als u de E-68 initialiseert, worden alle Performance geheugens en MIDI-instellingen vervangen door de originele instellingen. De Recorder Song blijft na zo'n initialisatie leeg achter.

De E-68 initialiseren gaat als volgt:

① **Schakel uw E-68 uit.**

② **Houd de [WRITE] knop ingedrukt terwijl u de E-68 weer inschakelt.**

Tot zover de gebruiksaanwijzing van de E-68. We hopen dat u nu een duidelijk beeld hebt van de mogelijkheden van uw E-68. Houd deze gebruiksaanwijzing binnen handbereik, want u zult ze misschien nog nodig hebben. Veel plezier!

13 Specificaties

E-68, Intelligent Keyboard

Klavier	61 toetsen, aanslaggevoelig
Klankbron	Nieuw ontwikkelde klankbron met TVF (GM/GS formaat), 16-voudig multitimbraal
Polyfonie	24 stemmen
Tones	241 Tones (inclusief Variaties) + 8 Drum Sets
Ingebouwde Music Styles	64 Original + 64 Variation met Basic en Advanced versies
Performance geheugens	2 (groep) x 8 (bank) x 4 (nummer) = 64 geheugens
One Touch instellingen	4 voor iedere Music Style
Recorder	1 Song in het interne geheugen (SMF type), onbeperkt aantal Songs op diskettes.
RAM geheugen van de Recorder	±96 kB
Ingebouwde effecten	Digitale Reverb en Chorus (8 types van elk)
Display	Groot, multi-functie LCD display (achtergrondverlicht)
Stroomvoorziening	ACJ adapter (bijgeleverd)
Aansluitingen	Phones, Output (L/Mono, R), Sustain Footswitch, DC In, MIDI (IN, OUT), COMPUTER interface
Floppy disk drive	Kan SMF 0/1 Songs laden, Songs opslaan, Performance geheugensets laden en opslaan.
Kaartsleuf	Voor TN-SC2 Music Style Cards
Versterking	5W + 5W stereo
Luidsprekers	Breedband-luidsprekers 12cm x 2
Afmetingen	1040 (B) x 347 (D) x 115 (H) mm

Opmerking: De specificaties van dit produkt zijn onderhevig aan wijzigingen zonder voorafgaande kennisgeving.

14 Intelligente akkoorden

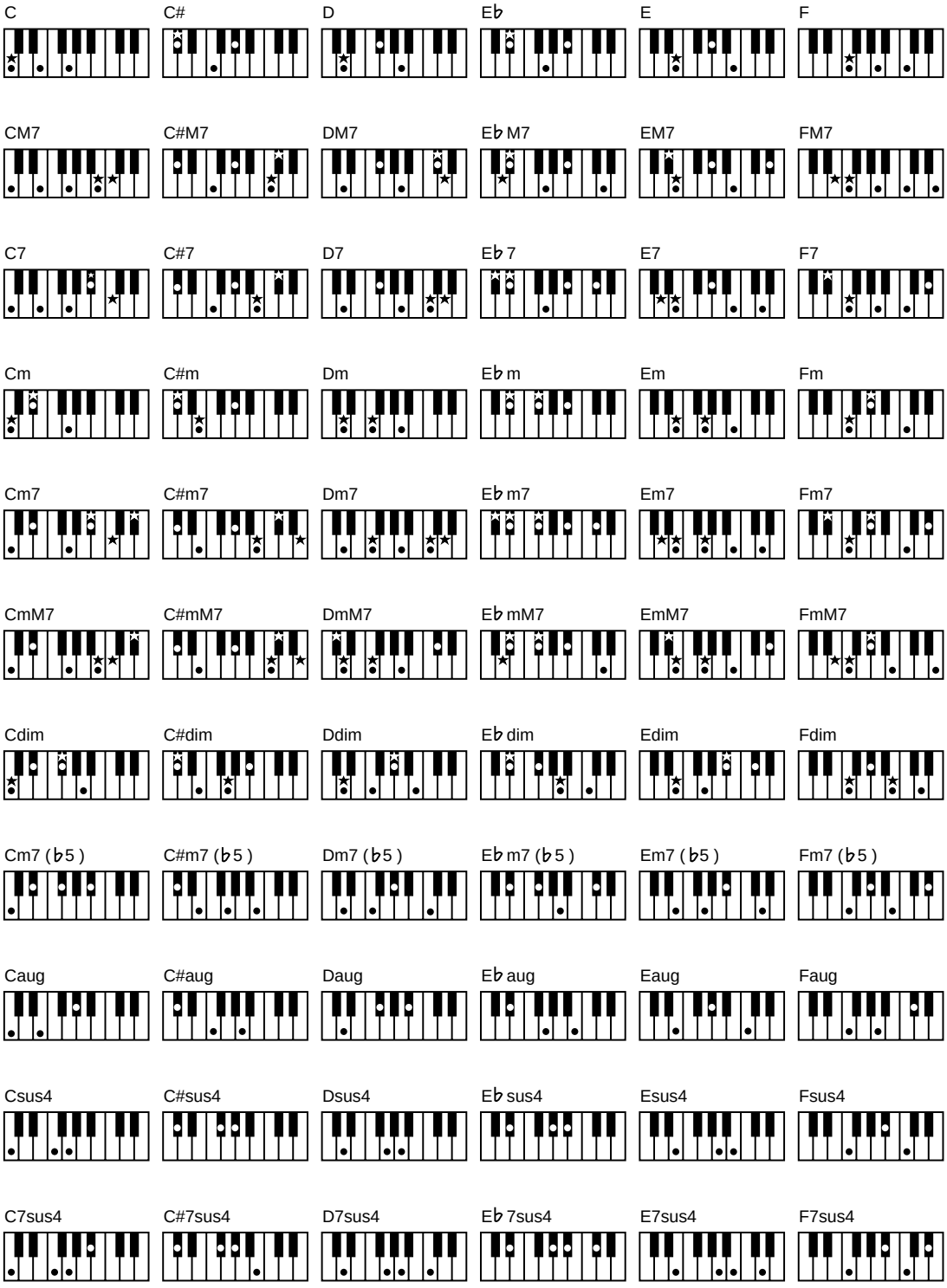

F#
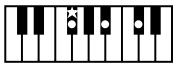
G

A♭

A

B♭

B

F#M7

GM7

A♭M7

AM7

B♭M7

BM7

F#7
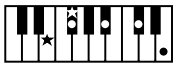
G7

A♭7

A7

B♭7

B7

F#m

Gm
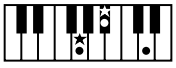
A♭m

Am

B♭m

Bm

F#m7

Gm7

A♭m7

Am7

B♭m7

Bm7

F#mM7

GmM7

A♭mM7

AmM7

B♭mM7

BmM7

F#dim
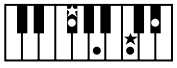
Gdim
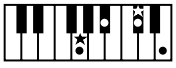
A♭dim

Adim

B♭dim

Bdim

F#m7 (♭5)
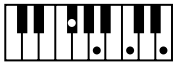
Gm7 (♭5)
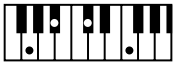
A♭m7 (♭5)

Am7 (♭5)

B♭m7 (♭5)

Bm7 (♭5)

F#aug
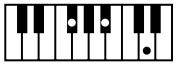
Gaug
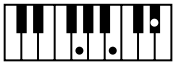
A♭aug
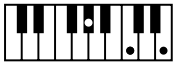
Aaug

B♭aug
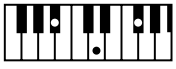
Baug

F#sus4
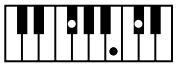
Gsus4
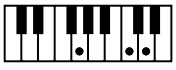
A♭sus4
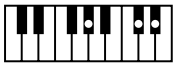
Asus4
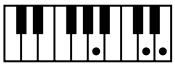
B♭sus4
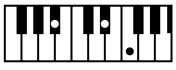
Bsus4

F#7sus4
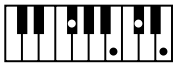
G7sus4

A♭7sus4
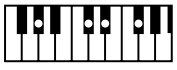
A7sus4

B♭7sus4
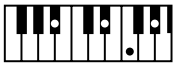
B7sus4

15 Tones en Drum Sets

Piano

Tone #	Pg#	CC0#	Tone Name
A11	**1**	**00**	**Piano 1**
A111		08	Piano 1w
A112		16	Piano 1d
A12	**2**	**00**	**Piano 2**
A121		08	Piano 2w
A13	**3**	**00**	**Piano 3**
A131		08	Piano 3w
A14	**4**	**00**	**Honky-tonk**
A141		08	Honky-tonk w
A15	**5**	**00**	**E.Piano 1**
A151		08	Detuned EP 1
A152		16	E.Piano 1v
A153		24	60's E.Piano
A16	**6**	**00**	**E.Piano 2**
A161		08	Detuned EP 2
A162		16	E.Piano 2v
A17	**7**	**00**	**Harpsichord**
A171		08	Coupled Hps.
A172		16	Harpsi.w
A173		24	Harpsi.o
A18	**8**	**00**	**Clav.**

Chr Perc.

Tone #	Pg#	CC0#	Tone Name
A21	**9**	**00**	**Celesta**
A22	**10**	**00**	**Glockenspiel**
A23	**11**	**00**	**Music Box**
A24	**12**	**00**	**Vibraphone**
A241		08	Vib.w
A25	**13**	**00**	**Marimba**
A251		08	Marimba w
A26	**14**	**00**	**Xylophone**
A27	**15**	**00**	**Tubular-bell**
A271		08	Church Bell
A272		09	Carillon
A28	**16**	**00**	**Santur**

Organ

Tone #	Pg#	CC0#	Tone Name
A31	**17**	**00**	**Organ 1**
A311		01	Detuned Or.1
A312		08	60's Organ 1
A313		09	Organ 109
A314		16	60's Organ 1
A315		17	60's Organ 2
A316		18	60's Organ 3
A317		32	Organ 4
A318		33	Even Bars
A32	**18**	**00**	**Organ 2**
A321		01	Organ 201
A322		08	Detuned Or. 2
A323		32	Organ 5
A33	**19**	**00**	**Organ 3**
A34	**20**	**00**	**Church Org.1**
A341		08	Church Org.2
A342		16	Church Org.3
A35	**21**	**00**	**Reed Organ**
A36	**22**	**00**	**Accordion Fr**
A361		08	Accordion It
A37	**23**	**00**	**Harmonica**
A371		01	Harmonica 2
A38	**24**	**00**	**Bandoneon**

Guitar

Tone #	Pg#	CC0#	Tone Name
A41	**25**	**00**	**Nylon-str.Gt**
A411		08	Ukulele
A412		16	Nylon Gt.o
A413		24	Velo Harmnix
A414		32	Nylon Gt.2
A42	**26**	**00**	**Steel-str.Gt**
A421		08	12-str.Gt
A422		09	Nylon + Steel
A423		16	Mandolin
A424		32	Steel-strGt2
A43	**27**	**00**	**Jazz Gt.**
A431		08	Hawaiian Gt.
A44	**28**	**00**	**Clean Gt**
A441		08	Chorus Gt.
A45	**29**	**00**	**Muted Gt.**
A451		08	Funk Gt.
A452		16	Funk Gt.2
A46	**30**	**00**	**Overdrive Gt1**
A47	**31**	**00**	**DistortionGt1**
A471		08	Feedback Gt.
A48	**32**	**00**	**Gt.Harmonics**
A481		08	Gt. Feedback
A482		16	AcGt.Harmnx

Bass

Tone #	Pg#	CC0#	Tone Name
A51	**33**	**00**	**Acoustic Bs.**
A52	**34**	**00**	**Fingered Bs.**
A53	**35**	**00**	**Picked Bs**
A54	**36**	**00**	**Fretless Bs.**
A55	**37**	**00**	**Slap Bass 1**
A56	**38**	**00**	**Slap Bass 2**
A57	**39**	**00**	**Synth Bass 1**
A571		01	SynthBass101
A572		08	Synth Bass 3
A58	**40**	**00**	**Synth Bass 2**
A581		01	Synth Bass 201
A582		08	Synth Bass 4
A583		16	Rubber Bass

Strings & orch.

Tone #	Pg#	CC0#	Tone Name
A61	**41**	**00**	**Violin**
A611		08	Slow Violin
A62	**42**	**00**	**Viola**
A63	**43**	**00**	**Cello**
A64	**44**	**00**	**Contrabass**
A65	**45**	**00**	**Tremolo Str**
A66	**46**	**00**	**PizzicatoStr**
A67	**47**	**00**	**Harp**
A68	**48**	**00**	**Timpani**

Ensemble

Tone #	Pg#	CC0#	Tone Name
A71	**49**	**00**	**Strings**
A711		08	Orchestra
A72	**50**	**00**	**Slow Strings**
A73	**51**	**00**	**Syn.Strings1**
A731		08	Syn.Strings3
A74	**52**	**00**	**Syn.Strings2**
A75	**53**	**00**	**Choir Aahs**
A751		32	Choir Aahs 2
A76	**54**	**00**	**Voice Oohs**
A77	**55**	**00**	**SynVox**
A78	**56**	**00**	**OrchestraHit**

Brass

Tone #	Pg#	CC0#	Tone Name
A81	**57**	**00**	**Trumpet**
A811		01	Trumpet 2
A82	**58**	**00**	**Trombone**
A821		01	Trombone 2
A83	**59**	**00**	**Tuba**
A84	**60**	**00**	**MutedTrumpet**
A85	**61**	**00**	**French Horn**
A851		01	French Horn 2
A86	**62**	**00**	**Brass 1**
A861		08	Brass 2
A87	**63**	**00**	**Synth Brass1**
A871		08	Synth Brass3
A872		16	AnalogBrass1
A88	**64**	**00**	**Synth Brass2**
A881		08	Synth Brass4
A882		16	Analog Brass 2

Reed

Tone #	Pg#	CC0#	Tone Name
B11	**65**	**00**	**Soprano Sax**
B12	**66**	**00**	**Alto Sax**
B121		08	Sax 1
B13	**67**	**00**	**Tenor Sax**
B131		08	Sax 2
B14	**68**	**00**	**Baritone Sax**
B15	**69**	**00**	**Oboe**
B16	**70**	**00**	**English Horn**
B17	**71**	**00**	**Bassoon**
B18	**72.**	**00**	**Clarinet**

Pipe

Tone #	Pg#	CC0#	Tone Name
B21	**73**	**00**	**Piccolo**
B22	**74**	**00**	**Flute**
B23	**75**	**00**	**Recorder**
B24	**76**	**00**	**Pan Flute**
B25	**77**	**00**	**Bottle Blow**
B26	**78**	**00**	**Shakuhachi**
B27	**79**	**00**	**Whistle**
B28	**80**	**00**	**Ocarina**

Synth Lead

Tone #	Pg#	CC0#	Tone Name
B31	**81**	**00**	**Square Wave**
B311		01	Square
B312		08	Sine Wave
B32	**82**	**00**	**Saw Wave**
B321		01	Saw
B322		08	Doctor Solo
B33	**83**	**00**	**Syn.Calliope**
B34	**84**	**00**	**Chiffer Lead**
B35	**85**	**00**	**Charang**
B36	**86**	**00**	**Solo Vox**
B37	**87**	**00**	**5th Saw Wave**
B38	**88**	**00**	**Bass & Lead**

Synth Pad

Tone #	Pg#	CC0#	Tone Name
B41	**89**	**00**	**Fantasia**
B42	**90**	**00**	**Warm Pad**
B43	**91**	**00**	**Polysynth**
B44	**92**	**00**	**Space Voice**
B45	**93**	**00**	**Bowed Glass**
B46	**94**	**00**	**Metal Pad**
B47	**95**	**00**	**Halo Pad**
B48	**96**	**00**	**Sweep Pad**

Synth Sfx

Tone #	Pg#	CC0#	Tone Name
B51	**97**	**00**	**Ice Rain**
B52	**98**	**00**	**Soundtrack**
B53	**99**	**00**	**Crystal**
B531		01	Syn Mallet
B54	**100**	**00**	**Atmosphere**
B55	**101**	**00**	**Brightness**
B56	**102**	**00**	**Goblin**
B57	**103**	**00**	**Echo Drops**
B571		01	Echo Bell
B572		02	Echo Pan
B58	**104**	**00**	**Star Theme**

Ethnic Misc

Tone #	Pg#	CC0#	Tone Name
B61	**105**	**00**	**Sitar**
B611		01	Sitar 2
B62	**106**	**00**	**Banjo**
B63	**107**	**00**	**Shamisen**
B64	**108**	**00**	**Koto**
B641		08	Taisho Koto
B65	**109**	**00**	**Kalimba**
B66	**110**	**00**	**Bag Pipe**
B67	**111**	**00**	**Fiddle**
B68	**112**	**00**	**Shanai**

Percussive

Tone #	Pg#	CC0#	Tone Name
B71	**113**	**00**	**Tinkle Bell**
B72	**114**	**00**	**Agogo**
B73	**115**	**00**	**Steel Drums**
B74	**116**	**00**	**Woodblock**
B741		08	Castanets
B75	**117**	**00**	**Taiko**
B751		08	Concert BD
B76	**118**	**00**	**Melo. Tom 1**
B761		08	Melo. Tom 2
B77	**119**	**00**	**Synth Drum**
B771		08	808 Tom
B772		09	Elec Perc
B78	**120**	**00**	**Reverse Cym.**

Sfx

Tone #	Pg#	CC0#	Tone Name
B81	**121**	**00**	**Gt.FretNoise**
B811		01	Gt.Cut Noise
B812		02	String Slap
B82	**122**	**00**	**Breath Noise**
B821		01	Fl.Key Click
B83	**123**	**00**	**Seashore**
B831		01	Rain
B832		02	Thunder
B833		03	Wind
B834		04	Stream
B835		05	Bubble
B84	**124**	**00**	**Bird**
B841		01	Dog
B842		02	Horse-Gallop
B843		03	Bird 2
B85	**125**	**00**	**Telephone 1**
B851		01	Telephone 2
B852		02	DoorCreaking
B853		03	Door
B854		04	Scratch
B855		05	Windchime
B86	**126**	**00**	**Helicopter**
B861		01	Car-Engine
B862		02	Car-Stop
B863		03	Car-Pass
B864		04	Car-Crash
B865		05	Siren
B866		06	Train
B867		07	Jetplane
B868		08	Starship
B869		09	Burst Noise
B87	**127**	**00**	**Applause**
B871		01	Laughing
B872		02	Screaming
B873		03	Punch
B874		04	Heart Beat
B875		05	Footsteps
B88	**128**	**00**	**Gun Shot**
B881		01	Machine Gun
B882		02	Lasergun
B883		03	Explosion

DRUM SETS

Drum Set#	Pg#	CC0#	Set Name
1	**1**	**00**	**Standard**
2	**9**	**00**	**Room**
3	**17**	**00**	**Power**
4	**25**	**00**	**Electronic**
5	**26**	**00**	**TR-808**
6	**41**	**00**	**Brush**
7	**49**	**00**	**Orchestra**
8	**57**	**00**	**SFX**

Tone# = Group / Bank / Number / Variation

Pg# = MIDI Program Change Number (1-128)

CC0#= MIDI Control Change 0 , value (0-127)

Bold: Capital Tones

16 MIDI implementatie

[INTELLIGENT KEYBOARD] (Arranger Section) Date: June 1996
Model E-68 Version: 1.0

FUNCTION		TRANSMITTED	RECOGNIZED	REMARKS
Basic	Default	2-4-6-7-8-9-10-11-12-13-16	1-16	1 = Rx 1 9 = Acc 3 2 = Acc Bass 10 = Acc Drums/Stl PC 3 = Rx 2 11 = Lower 4 = Upper1 12 = Man Bass 5 = Rx 3 13 = Basic MIDI Ch 6 = Upper 2 14 = Note to Arr 1 7 = Acc 1 15 = Note to Arr 2 8 = Acc 2 16 = Man Drum
Channel	Changed	1-16, OFF	1-16, OFF	
Mode	Default Messages Altered	Mode 3 Mode 3, 4 (M=1) **********	Mode 3 Mode 3, 4 (M=1) *2	
Note Number:	True voice	0-127 **********	0-127 *1 0-127	
Velocity	Note ON Note OFF	O X	O *1 X	
After Touch	Key's Ch's	X X	O *1 O *1	
Pitch Bender		O	O *1	
Control Change	0,32 1 5 6,38 7 10 11 64 65 66 67 84 91 93 98,99 100,101 120 121	O O O X O X X O X X X O X O X X X X	O (MSB only) *1 O *1 O *1 O *1 O *1 O *1 O *1 O *1 O *1 O *1 O *1 O *1 O (Reverb) *1 O (Chorus) *1 O *1 O *1 O *1 O *1	Bank select Modulation Portamento time Data entry Volume Panpot Expression Hold 1 Portamento Sostenuto Soft Portamento control Effect 1 depth Effect 3 depth NRPN LSB, MSB RPN LSB, MSB All sound off Reset all controllers
Program Change:		O **********	O *1 0-127	Prog. 1-128
System Exclusive		O	O	
System Common	:Song Pos :Song Sel :Tune	X X X	X X X	
System Real Time	:Clock :Commands	O O	O O	
Aux Messages	:Local On/Off :All Notes Off :Active Sense :Reset	X X X X	X O (123-125) O X	
Notes		* 1 O or X is selectable * 2 Recognize as M=1 even if M not equal 1		

Mode 1: OMNI ON, POLY **Mode 2:** OMNI ON, MONO O: YES
Mode 3: OMNI OFF, POLY **Mode 4:** OMNI OFF, MONO X: NO

[INTELLIGENT KEYBOARD] (Sound Module & Keyboard Section) Date: June 1996
Model E-68 Version: 1.0

FUNCTION		**TRANSMITTED**	**RECOGNIZED**	**REMARKS**
Basic	Default	1-16	1-16	4 = Upper 1 11 = Lower
Channel	Changed	1-16, OFF	1-16, OFF	6 = Upper 2 10 = Man Drum
	Default	Mode 3	Mode 3	
Mode	Messages	Mode 3, 4 (M=1)	Mode 3, 4 (M=1)	*2
	Altered	**********		
Note		0-127	0-127	
Number:	True voice	**********	0-127	
Velocity	Note ON	O	O	
	Note OFF	X	X	
After	Key's	X	O *1	
Touch	Ch's	X	O *1	
Pitch Bender		O	O *1	
	0,32	O	O (MSB only) *1	Bank select
	1	O	O *1	Modulation
	5	O	O *1	Portamento time
	6,38	O	O *1	Data entry
	7	O	O *1	Volume
Control	10	O	O *1	Panpot
	11	O	O *1	Expression
Change	64	O	O *1	Hold 1
	65	O	O *1	Portamento
	66	O	O *1	Sostenuto
	67	O	O *1	Soft
	84	O	O *1	Portamento control
	91	O	O (Reverb) *1	Effect 1 depth
	93	O	O (Chorus) *1	Effect 3 depth
	98,99	O	O *1	NRPN LSB, MSB
	100,101	O	O *1	RPN LSB, MSB
	120	O	O *1	All sound off
	121	O	O *1	Reset all controllers
Prog		O	O *1	
change:	True #	**********	0-127	Prog. 1-128
System Exclusive		O	O	
System	: Song Pos	O	O *1	
	: Song Sel	X	X	
Common	: Tune	X	X	
System	: Clock	O	O *1	
Real Time	: Commands	O	O	
Aux	: Local ON/OFF	X	X	
	: All Notes OFF	O	O (123-125)	
Messages	: Active Sense	X	O	
	: Reset	X	X	

Notes

*1 O X is selectable
*2 Recognize as M=1 even if M%1

Mode 1: OMNI ON, POLY **Mode 2:** OMNI ON, MONO O: YES
Mode 3: OMNI OFF, POLY **Mode 4:** OMNI OFF, MONO X: NO

17 Index

A
A. Bass, 22
A. Drums, 22
Aanslaggevoeligheid, 20
Aanslagwaarde
  Filter, 51
AC(companiment), 22
ACC/1, 42
Achterpaneel, 11
Advanced, 21, 25
Akkoorden aanhouden, 23
Akkoordherkenningsgebied, 22
ALL, 41
All, 52
Arabische stemming, 45
Arrang Split, 15
Arranger, 21
  Hold, 23
  Parts, 22
  Split, 43
ArrSplit, 43
Aut A, 51
Aut S, 51

B
Balance, 41
  Select, 41
Basic, 21, 25
Basic Channel, 49
Bass, 14
Bass Inversion, 23
Bediening, 12
Begeleiding, 22
Begeleidingen, 21
Beveiliging, 29
Brondiskette, 57
Buigen, 18
Buigingsbereik, 44

C
Cancel, 31
Card, 31
Card Styles, 27
Chord
  Intelligent, 23
  Memory, 23
Chorus
  Aan/uit, 42
  Type, 44
Chr, 46
Clock Tx, 52
Coda, 24, 25
Computer aansluiting, 47
Contrast, 9
Cut Song, 37

D
Decay, 44
Del Song, 56
Delay, 44
Delete, 56
Demosongs, 7
Demperpedaal, 20
Destinat, 57
Disk
  Copy, 57
  Mode, 54
Disk Format, 34
Diskette
  Formateren, 34
  Kopiëren, 57
  Laden, 54
  Opslaan, 55
  Song opslaan, 34
Display, 12
Divisie, 25
DP-2, 20
3 (Balance/status), 42
Driver, 47
Drum
  Pattern, 26
  Variation, 26
Drum Set, 16, 18
Drumbegeleiding, 26
Drums, 14

E
Editen, 41
Eenvoudig akkoorden spelen, 23
Effecten, 42
Ending, 24, 25
Externe Styles, 27

F
Factory Setup, 58
Fast Forward, 36
Feedback Chorus, 44
FF, 36
Fill In, 25
Fill-In, 25
Flanger, 44
Format, 58
Format disk, 34
Formateren, 34
Foutmelding, 37
  Load, 54
  Save, 56
Free Panel, 32
Frontpaneel, 8

G
Geheugenbeveiliging, 29
GM/GS, 39, 42
  MIDI, 53
GM/GS mode, 33

H
Hold, 20
  Arranger, 23
  Filter, 50
  Style, 31

I
Incompat, 58
Initialiseren, 58
Installeren, 7
Int, 51, 52
Intelligence, 27
Intelligent
  Chord, 23
Intro, 24, 25
Inversion, 23

K
Kanalen, 47
KBD Mode, 15
Keyboard Mode, 15
Kiezen
  Music Styles, 27
Kopiëren
  Diskette, 57
Kwarttoon, 45

L
Layer, 15
LCD Contrast, 9
Load
  Factory, 58
  Prf, 55
  Song, 54
Load Sng, 37
Local On/Off, 52
Loop, 36
Lower, 14, 15
  Split, 15, 43
Lus, 36
LVC-1, 51
Lyrics, 36
  Filter, 51

M
M. Bass, 15
M. Drums, 15
Major, 25
MAN/2, 42

Manual
  Bass Decay, 44
Manual Bass, 14
Manual Drums, 14
  Kiezen, 16
Markers, 36
Master Tune, 20, 43
Masterkeyboard, 49
MBsDecay, 44
Melody Intelligence, 27
Memory, 23
Memory Protect, 29
Mld S, 51
MIDI, 47
  Aanslag (filter), 51
  Aansluitingen, 47
  Arranger mode, 48
  Basiskanaal, 49
  Channels, 48
  Clock, 51, 52
  Datafilters, 50
  Files, 37
  Kanalen, 47
  Local, 52
  Lyrics filter, 51
  Modulatiefilter, 50
  NRPN filter, 50
  Ontvangstkanaal, 48
  Part Mute (filter), 52
  Pitch Bend filter, 50
  Programmakeuze (filter), 50
  Resume, 53
  Song Position Pointer, 52
  Start/Stop/Continue, 52
  Style Select, 49
  Sustain filter, 50
  Volumefilter, 50
  Zendkanaal, 48
Minor, 25
Minus One, 38
Modulatie, 18
  Filter, 50
MtA, 39
Mtn, 39
MTune, 45
Multitimbraliteit, 48
Music Style
  Demo, 7
  Divisie, 25
  Hold, 31
  Kaart, 31
  Kaarten, 27
  Kiezen, 27
  Select, 27
  Start, 24
  Stop, 24
  Stoppen, 24
  Tempo, 24
Mute, 38, 41

N

Note to Arranger, 49
NRPN (filter), 50
NTA1 Rx, 49

O

Octave Up/Down, 19
oda, 24
Omkering, 23
On, 39
On/Off, 41
One Touch, 26
Ontvangstkanaal, 48
Opnemen, 33
Opslaan, 29
  Performance Set (diskette), 55
  Song (diskette), 55
Opties, 3
Original, 25
OverWrt, 56

P

Parameter
  Menu, 43
Part
  Aan/uit, 41
  Balance, 41
  Balance (Volume), 41
  Mute Tx (MIDI), 52
  Realtime, 14
  RX, 49
  Schakelaars, 45
  Selecteren, 14
  Uitschakelen, 38
  Volume, 41
Partijen (begeleiding), 22
Pattern, 26
PB Range, 44
Pedaal, 20
Performance Memory, 29
  Kaartgeheugen, 31
  Kiezen, 30
  Laden (diskette), 55
  Opslaan, 29
  Opslaan op diskette, 55
  Select, 30
  Wissen op diskette, 56
Pitch Bend, 18
  Bereik, 44
  Filter, 50
Plate, 44
Play
  Song, 34
PrF, 45
ProgChng, 50
Protect, 29

R

Realtime Parts, 14
  Tone kiezen, 16
Record, 33
Recorder, 33
  Diskette, 34
  Tempo, 38
Registrations, 29
rEM A, 52
rEM S, 52
REPEAT, 36
Reset, 36
  Recorder, 36
Resume, 46, 53
Rev, 46
Reverb
  Aan/uit, 42
  Type, 44
REW, 36
Rewind, 36
Rx, 48
  NTA, 49
  Parts, 49
  Sync, 51
RX parts, 48

S

Save
  Performance Memory, 29
  Prf, 55
  Song, 55
Save Song, 35
Scale Tune, 45
Schakelaars, 45
Select
  Music Styles, 27
  Performance Memory, 30
Selecteren
  Realtime Parts, 14
Seriële poort, 47
Seventh, 25
SMF, 37
  Minus One, 38
Sng, 45
Soft Thru, 52
Song
  Part, 45
  Play, 34
  Wissen, 56
Song mode, 37
Song Position Pointer, 52
Speelhulpen, 18
Spelen met SMF, 38
Split, 43
  Arranger, 15
  Punten, 16
SPP, 52
Standard MIDI File, 38
Standard MIDI Files, 33, 37
Stapelen, 15
Start, 24
Start/Stop, 24
Start/Stop/Continue, 52
Status, 41
Stemmen, 20, 43, 45

Stop, 24
  Music Style, 24
StrStpTx, 52
Style Hold, 31
Style kaarten, 27
Style Select kanaal, 49
Styles kiezen, 27
Sustain
  Filter, 50
Sustainpedaal, 20
Switch, 45
Synchro Start, 24
Synchronisatie, 51

T

Tekstfunctie, 36
Tempo, 24
  Recorder, 38
Terugspoelen, 36
TN-SC2, 27
To
  Original, 25
  Variation, 25
To Original, 25
To Variation, 25
Tone
  Demo, 7
  Kiezen, 16
tooBig, 37
Transponeren, 19
Transpose, 19
  Mode, 44
Trp Mode, 44
Tune, 20
Tx, 48
Type, 44

U

Uitschakelen, 38
Upper, 14

V

Variaties, 17
Variation, 25
  Drum, 26
Velo Rx, 51
Velocity, 20
Vibrato, 19
Volume, 41
  Filter, 50
Voorspoelen, 36

W

Weergave, 34
Weergavelus, 36
Wegschrijven, 35
Whole
  M.Drums, 15
  Upper, 15
Wissen
  Performance Memory Set, 56
Wissen (Song), 56
Words, 36
Write, 29
  Performance Memory, 29
Write Protect, 29
Writing, 57

Z

Zendkanaal, 48

Wijzigingen van de specificaties en het uiterlijk zonder voorafgaande kennisgeving voorbehouden.

080696LW/CS